

Justitiekommitténs betänkande 2020/21:JuU24

Straffrättsliga frågor

Sammanfattning

Utskottet föreslår 19 tillkännagivanden till regeringen med anledning av motionsyrkanden om straffrättsliga frågor. Förslagen rör i korthet följande frågor:

- kriminalisering av s.k. illegala vägspärrar (s. 21 f.)
- skärpta straff för fridskränkingsbrotten (s. 26)
- skärpt straff för våldtäkt (s. 36 f.)
- skärpta straff för sexualbrott (s. 36 f.)
- ny brottsrubricering för grovt sexuellt ofredande (s. 37)
- skärpt straff för angrepp på jägare (s. 48)
- stärkt straffrättsligt skydd för vård- och omsorgspersonal (s. 61)
- skärpta straff för brott kopplade till kriminella uppgörelser (s. 76)
- skärpt straff för den som rekryter barn och unga in i kriminalitet (s. 76)
- skärpt straff för överlåtelse av narkotika (s. 79)
- skärpt straff för brott mot knivlagen (s. 80 f.)
- skärpta straff för rattfylleri och grov olovlig körning (s. 86)
- översyn av preskriptionsbestämmelserna (s. 94)
- påföljdspreskription (s. 94)
- preskriptionstiden för mord begångna av unga vuxna (s. 94)
- preskriptionstiden för sexualbrott mot barn (s. 94 f.)
- förmildrande omständigheter (s. 102)
- skärpt straffmätning vid flerfaldig brottslighet (s. 105)
- förvar av samhällsfarliga brottslingar (s. 111 f.)

När det gäller dessa tillkännagivanden finns tretton reservationer – (S, V, MP), (S, V, L, MP), (S, V, MP), (S, V, MP), (S, V, MP), (S, V, MP), (C, V, L), (S, C, V, MP), (S, V, MP), (C), (S, V, L, MP), (S, V, MP) och (S, C, V, MP).

Utskottet föreslår att riksdagen avslår övriga motionsyrkanden, bl.a. med hänvisning till pågående utrednings- och beredningsarbete.

I betänkandet finns totalt 54 reservationer (S, M, SD, C, V, KD, L, MP) och 13 särskilda yttranden (S, M, SD, C, V, KD, L, MP).

Behandlade förslag

Cirka 270 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2020/21.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	6
Redogörelse för ärendet	19
Utskottets överväganden	20
Illegala vägspärrar	20
Fridskränkingsbrott m.m.	22
Kränkande fotografering	27
Sexualbrott	30
Umgängessabotage	37
Åtgärder mot organiserade stölder m.m.	39
Rån	43
Otillåtna bosättningar	45
Djurrättsaktivism	46
Missbruk av pass och samordningsnummer	49
Mened m.m.	52
Hets mot folkgrupp	54
Stärkt straffrättsligt skydd för blåljuspersonal m.m.	56
Stärkt straffrättsligt skydd för journalister	61
Övergripping i rättsak	63
Brott mot rikets säkerhet	65
Brott mot tystnadsplikt	66
Åtgärder mot grov organiserad brottslighet	68
Narkotikabrott	77
Knivlagen	79
Olovlig körning och rattfylleri m.m.	81
Brott på sociala medier	86
Explosiva varor	87
Preskription	89
Försvårande omständigheter vid bedömning av brottets straffvärde	95
Förmildrande omständigheter m.m.	98
Straffmätning vid flerfaldig brottslighet	103
Återfall i brott	106
Påföljder	108
Motioner som bereds förenklat	112
Reservationer	113
1. Illegala vägspärrar, punkt 1 (S, V, MP)	113
2. Fridskränkingsbrottets tillämpningsområde, punkt 3 (L)	113
3. Barnfridskränkingsbrott m.m., punkt 4 (C, KD, L)	114
4. Kontrollerande beteende, punkt 5 (C)	114
5. Kränkande fotografering, punkt 6 (L)	115
6. Dubbel straffbarhet för sexköp m.m., punkt 10 (S, V, MP)	116
7. Livesända sexköp, punkt 11 (V)	116
8. Skärpt straff för sexköp av barn, punkt 12 (SD, C, KD)	117
9. Åtgärder mot organiserade stölder m.m., punkt 14 (SD)	118
10. Rån, punkt 15 (L)	118
11. Otillåtna bosättningar, punkt 16 (M, SD, KD)	119
12. Skärpta straff för djurrättsaktivism, punkt 17 (SD)	119
13. Skärpta straff för djurrättsaktivism, punkt 17 (KD)	120
14. Skärpta straff för angrepp på jägare, punkt 18 (S, V, L, MP)	121

15. Mened m.m., punkt 20 (KD)	121
16. Hets mot folkgrupp, punkt 21 (V)	122
17. Våld mot tjänsteman, punkt 22 (M, KD)	122
18. Grovt våld mot tjänsteman, punkt 23 (L)	123
19. Hot mot tjänsteman, punkt 24 (SD)	123
20. Hot och våld mot sjukvårdspersonal m.fl., punkt 25 (S, V, MP)	124
21. Hot mot vitala samhällsfunktioner, punkt 26 (M, KD)	124
22. Skärpt straff för övergrepp i rättssak, punkt 28 (SD)	125
23. Skärpt straff för övergrepp i rättssak, punkt 28 (C, KD)	126
24. Övergrepp i rättssak mot barn, punkt 29 (L)	126
25. Brott mot rikets säkerhet, punkt 30 (M, KD)	127
26. Deltagande i kriminell organisation, punkt 34 (M, SD, KD)	127
27. Näringsförbud vid samröre med organiserad brottslighet, punkt 35 (SD, KD)	128
28. Illegal låneverksamhet, punkt 36 (C, KD)	129
29. Utvisning av gängkriminella, punkt 37 (M, SD, KD)	129
30. Narkotikabrott, punkt 38 (S, V, MP)	130
31. Skärpt straff för olovlig körning och rattfylleri, punkt 40 (S, V, MP)	130
32. Eftersupning, punkt 41 (M, C, KD, L)	131
33. Föraransvar vid ofredande från fordon, punkt 42 (L)	132
34. Explosiva varor, punkt 44 (M, KD)	132
35. Översyn av bestämmelserna om preskription, punkt 45 (S, V, MP)	133
36. Preskription av verkställighet av fängelsestraff, punkt 46 (C, V, L) ..	133
37. Preskription av mord som begås av unga, punkt 47 (S, C, V, MP)	134
38. Preskriptionstid för sexualbrott, punkt 48 (M, KD)	134
39. Preskriptionstid för sexualbrott, punkt 48 (C, L)	135
40. Preskriptionstid för sexualbrott mot barn, punkt 49 (S, V, MP)	135
41. Preskriptionstid för sexualbrott mot barn, punkt 49 (C)	136
42. Försvårande omständigheter vid bedömning av brottets straffvärde, punkt 50 (L)	136
43. Förmildrande omständigheter, punkt 51 (S, V, L, MP)	137
44. Strafflindring vid medverkan till utredning av egen brottslighet, punkt 52 (M)	138
45. Hänsyn till utvisning som inte kan verkställas, punkt 53 (M, KD)	138
46. Straffmätning vid flerfaldig brottslighet, punkt 54 (S, V, MP)	139
47. Återfall i brott, punkt 55 (M, KD)	140
48. Återfall i brott, punkt 55 (SD)	140
49. Återfall i brott, punkt 55 (L)	141
50. Översyn av påföljdssystemet, punkt 56 (M, SD)	141
51. Presumtionen mot fängelse, punkt 57 (M, KD)	142
52. Straffet för immaterialrättsbrott, punkt 58 (SD)	143
53. Frivårdsreform, punkt 61 (KD)	144
54. Förvaring m.m., punkt 62 (S, C, V, MP)	144
Särskilda yttranden	146
1. Skärpta straff för våldtäkt, punkt 7 (S, MP)	146
2. Skärpta straff för sexualbrott, punkt 8 (S, MP)	146
3. Grovt sexuellt ofredande, punkt 9 (S, MP)	146
4. Skärpta straff m.m. för brott kopplade till grov organiserad brottslighet, punkt 32 (S, MP)	146
5. Rekrytering av barn, punkt 33 (S, MP)	147

6. Knivlagen, punkt 39 (S, MP).....	147
7. Preskription av verkställighet av fängelsestraff, punkt 46 (S, MP).....	147
8. Motioner som bereds förenklat, punkt 63 (M).....	148
9. Motioner som bereds förenklat, punkt 63 (SD)	148
10. Motioner som bereds förenklat, punkt 63 (C).....	148
11. Motioner som bereds förenklat, punkt 63 (V)	148
12. Motioner som bereds förenklat, punkt 63 (KD).....	148
13. Motioner som bereds förenklat, punkt 63 (L).....	148
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	150
Motioner från allmänna motionstiden 2020/21	150
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	176

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Illegala vägspärrar

1. Illegala vägspärrar

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att utreda kriminalisering av s.k. illegala vägspärrar och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2020/21:641 av Adam Martinen m.fl. (SD) yrkande 36 och
2020/21:3271 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 42.

Reservation 1 (S, V, MP)

Fridskränkingsbrott m.m.

2. Straffet för grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om skärpta straff för grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2020/21:657 av Ebba Hermansson m.fl. (SD) yrkande 8 i denna del,
2020/21:2958 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 5,
2020/21:3297 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 1,
2020/21:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 36 och
2020/21:3366 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 18.

3. Fridskränkingsbrottets tillämpningsområde

Riksdagen avslår motion
2020/21:3427 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 9.

Reservation 2 (L)

4. Barnfridskränkingsbrott m.m.

Riksdagen avslår motionerna
2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 35 och
2020/21:3275 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 23.

Reservation 3 (C, KD, L)

5. Kontrollerande beteende

Riksdagen avslår motionerna
2020/21:2414 av Aylin Fazelian (S) och
2020/21:2958 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 12.

Reservation 4 (C)

*Kränkande fotografering***6. Kränkande fotografering**

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:3427 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 7 och

2020/21:3460 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) yrkande 4.

Reservation 5 (L)

*Sexualbrott***7. Skärpta straff för våldtäkt**

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen skyndsamt ska återkomma till riksdagen med ett förslag som innebär att minimistraffet för våldtäkt av normalgraden ska höjas till fängelse i tre år och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:1097 av Edward Riedl (M),

2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 39,

2020/21:3296 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 1 och

2020/21:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 14.

8. Skärpta straff för sexualbrott

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett förslag om skärpta straffskalor för sexualbrotten i 6 kap. brottsbalken och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:641 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 22,

2020/21:657 av Ebba Hermansson m.fl. (SD) yrkande 8 i denna del och

2020/21:3296 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 2.

9. Grovt sexuellt ofredande

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen ska återkomma med ett förslag om en ny brottsrubricering om grovt sexuellt ofredande och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 40,

2020/21:3296 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 5 och

2020/21:3427 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 6.

10. Dubbel straffbarhet för sexköp m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:395 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 3,

2020/21:855 av Lena Rådström Baastad (S),

2020/21:2086 av Elin Gustafsson m.fl. (S),

2020/21:2087 av Elin Gustafsson m.fl. (S) och

2020/21:2364 av Lawen Redar (S).

Reservation 6 (S, V, MP)

11. Livesända sexköp

Riksdagen avslår motion

2020/21:395 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 8.

Reservation 7 (V)

12. Skärpt straff för sexköp av barn

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:641 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 23,

2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 41 och

2020/21:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 17.

Reservation 8 (SD, C, KD)

Umgångessabotage

13. Umgångessabotage

Riksdagen avslår motion

2020/21:3603 av Runar Filper (SD) yrkandena 4 och 7.

Åtgärder mot organiserade stölder

14. Åtgärder mot organiserade stölder m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:666 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 4,

2020/21:710 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 1,

2020/21:1046 av Mikael Oscarsson (KD) yrkande 2 och

2020/21:1364 av Lars Hjalmered (M).

Reservation 9 (SD)

Rån

15. Rån

Riksdagen avslår motion

2020/21:3272 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 44.

Reservation 10 (L)

Otillåtna bosättningar

16. Otillåtna bosättningar

Riksdagen avslår motion

2020/21:1616 av Angelica Lundberg m.fl. (SD) yrkandena 16 och 17.

Reservation 11 (M, SD, KD)

*Djurrättsaktivism***17. Skärpta straff för djurrättsaktivism**

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:641 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 39,

2020/21:722 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkandena 3–5 och

2020/21:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 42 i denna del.

Reservation 12 (SD)

Reservation 13 (KD)

18. Skärpta straff för angrepp på jägare

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om skärpta straff för angrepp på jägare som bedriver eftersök och skydds jakt samt tillkännager detta för riksdagen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:2804 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 1,

2020/21:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 42 i denna del och

2020/21:3355 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 19.

Reservation 14 (S, V, L, MP)

*Missbruk av pass och samordningsnummer***19. Missbruk av pass och samordningsnummer**

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:12 av Robert Stenkvist (SD) yrkande 2 och

2020/21:13 av Robert Stenkvist (SD) yrkande 2.

*Mened m.m.***20. Mened m.m.**

Riksdagen avslår motion

2020/21:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkandena 35 och 37.

Reservation 15 (KD)

*Hets mot folkgrupp***21. Hets mot folkgrupp**

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:167 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 2,

2020/21:387 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkande 3 och

2020/21:1219 av Jan Ericson och Lars Beckman (båda M) yrkande 1.

Reservation 16 (V)

*Stärkt straffrättsligt skydd för blåljuspersonal m.m.***22. Våld mot tjänsteman**

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:3300 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkandena 10 och 11 samt

2020/21:3365 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 27.

Reservation 17 (M, KD)

23. Grovt våld mot tjänsteman

Riksdagen avslår motion

2020/21:3272 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 42.

Reservation 18 (L)

24. Hot mot tjänsteman

Riksdagen avslår motion

2020/21:639 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 31.

Reservation 19 (SD)

25. Hot och våld mot sjukvårdspersonal m.fl.

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om ett förstärkt straffrättsligt skydd för vård- och omsorgspersonal och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:1034 av Pia Steensland (KD) yrkande 1,

2020/21:2754 av Ann-Sofie Alm (M) yrkandena 1 och 2 samt

2020/21:3133 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 4 och bifaller delvis motion

2020/21:1034 av Pia Steensland (KD) yrkande 2.

Reservation 20 (S, V, MP)

26. Hot mot vitala samhällsfunktioner

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 40 och

2020/21:3405 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 32.

Reservation 21 (M, KD)

Stärkt straffrättsligt skydd för journalister

27. Stärkt straffrättsligt skydd för journalister

Riksdagen avslår motion

2020/21:2363 av Lawen Redar (S).

Övergrep i rättssak

28. Skärpt straff för övergrepp i rättssak

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:641 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 25,

2020/21:1096 av Edward Riedl (M) och

2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 49.

Reservation 22 (SD)

Reservation 23 (C, KD)

29. Övergrepp i rättssak mot barn

Riksdagen avslår motion

2020/21:3271 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 30.

Reservation 24 (L)

Brott mot rikets säkerhet

30. Brott mot rikets säkerhet

Riksdagen avslår motion

2020/21:3447 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 6.

Reservation 25 (M, KD)

Brott mot tystnadsplikt

31. Brott mot tystnadsplikt

Riksdagen avslår motion

2020/21:1947 av Borianana Åberg (M) yrkande 1.

Åtgärder mot grov organiserad brottslighet

32. Skärpta straff m.m. för brott kopplade till grov organiserad brottslighet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett förslag om avsevärt skärpta straff för brott som är kopplade till kriminella uppgörelser och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:219 av Patrick Reslow (SD),

2020/21:2630 av John Weinerhall (M) yrkande 5,

2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 3,

2020/21:3271 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 38 och 39,

2020/21:3302 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 1,

2020/21:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 6 och

2020/21:3365 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 1,

bifaller delvis motion

2020/21:979 av Lars Hjälmered (M) yrkandena 1 och 2 samt

avslår motion

2020/21:2630 av John Weinerhall (M) yrkandena 6 och 7.

33. Rekrytering av barn

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om skärpt straff för den som rekryterar barn och unga in i kriminalitet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:2720 av Johanna Öfverbeck m.fl. (MP) yrkande 6,

2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 26 och

2020/21:3271 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 7.

34. Deltagande i kriminell organisation

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:641 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 30,

2020/21:3302 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 4,

2020/21:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 7 och

2020/21:3365 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 4.

Reservation 26 (M, SD, KD)

35. Näringsförbud vid samröre med organiserad brottslighet

Riksdagen avslår motion

2020/21:1622 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD).

Reservation 27 (SD, KD)

36. Illegal låneverksamhet

Riksdagen avslår motion

2020/21:2529 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 12.

Reservation 28 (C, KD)

37. Utvisning av gängkriminella

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:3302 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 9 och

2020/21:3365 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 9.

Reservation 29 (M, SD, KD)

Narkotikabrott

38. Narkotikabrott

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen skyndsamt ska återkomma till riksdagen med ett lagförslag om skärpt straff för överlåtelse av narkotika och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:1227 av Edward Riedl (M),

2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 6,

2020/21:3272 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 46,

2020/21:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 8 och

2020/21:3365 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 17.

Reservation 30 (S, V, MP)

Knivlagen

39. Knivlagen

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om skärpt straff för brott mot knivlagen och tillkännager detta för riksdagen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:644 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 16,
2020/21:3271 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 36 och
2020/21:3294 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 24 och
bifaller delvis motion
2020/21:1786 av Niklas Karlsson och Adnan Dibrani (båda S).

Olovlig körning och rattfylleri m.m.

40. Skärpt straff för olovlig körning och rattfylleri

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen skyndsamt ska återkomma till riksdagen med förslag om skärpta straff för rattfylleri och grov olovlig körning och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:2536 av Johan Hedin och Anders Åkesson (båda C) yrkandena 1 och 2,
2020/21:2805 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 2,
2020/21:3272 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 56,
2020/21:3300 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 20 och
2020/21:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkandena 23–25,
bifaller delvis motion
2020/21:3539 av Pål Jonson (M) och
avslår motion
2020/21:1410 av Anders Hansson (M).

Reservation 31 (S, V, MP)

41. Eftersupning

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:374 av Hans Eklind (KD),
2020/21:1912 av Adnan Dibrani och Hans Hoff (båda S),
2020/21:2795 av Lotta Olsson (M),
2020/21:2805 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 4,
2020/21:3272 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 57 och
2020/21:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 26.

Reservation 32 (M, C, KD, L)

42. Föraransvar vid ofredande från fordon

Riksdagen avslår motion

2020/21:3272 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 59.

Reservation 33 (L)

Brott på sociala medier

43. Brott på sociala medier

Riksdagen avslår motion

2020/21:2497 av Lawen Redar (S).

*Explosiva varor***44. Explosiva varor**

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:3302 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkandena 24 och 25 samt

2020/21:3365 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 16.

Reservation 34 (M, KD)

*Preskription***45. Översyn av bestämmelserna om preskription**

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om en översyn av preskriptionsbestämmelserna och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:641 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 9,

2020/21:3272 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 53 och

2020/21:3296 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 12.

Reservation 35 (S, V, MP)

46. Preskription av verkställighet av fängelsestraff

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om avskaffad påföljdspreskription och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:641 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 10,

2020/21:3296 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 13 och

2020/21:3497 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 19.

Reservation 36 (C, V, L)

47. Preskription av mord som begås av unga

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen skyndsamt ska återkomma till riksdagen med ett förslag om att avskaffa preskriptionstiden för mord som begås av gärningsmän som är mellan 18 och 21 år gamla, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 21.

Reservation 37 (S, C, V, MP)

48. Preskriptionstid för sexualbrott

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:1827 av Lotta Olsson (M) yrkande 2,

2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 46,

2020/21:3296 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 11 i denna del och

2020/21:3427 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 4.

Reservation 38 (M, KD)

Reservation 39 (C, L)

49. Preskriptionstid för sexualbrott mot barn

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om avskaffad preskriptionstid för sexualbrott mot barn och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:1827 av Lotta Olsson (M) yrkande 1,

2020/21:3296 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 11 i denna del och

2020/21:3427 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 5 och

bifaller delvis motion

2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 45.

Reservation 40 (S, V, MP)

Reservation 41 (C)

Försvårande omständigheter

50. Försvårande omständigheter vid bedömning av brottets straffvärde

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:55 av Mikael Strandman (SD) och

2020/21:3272 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 50.

Reservation 42 (L)

Förmildrande omständigheter m.m.

51. Förmildrande omständigheter

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om en översyn av de s.k. billighetsskälerna i 29 kap. 5 § brottsbalken och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 1,

bifaller delvis motion

2020/21:641 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 7 och

avslår motion

2020/21:641 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 6.

Reservation 43 (S, V, L, MP)

52. Strafflindring vid medverkan till utredning av egen brottslighet

Riksdagen avslår motion

2020/21:3302 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 22.

Reservation 44 (M)

53. Hänsyn till utvisning som inte kan verkställas

Riksdagen avslår motion

2020/21:3305 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 15.

Reservation 45 (M, KD)

*Straffmätning vid flerfaldig brottslighet***54. Straffmätning vid flerfaldig brottslighet**

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen skyndsamt ska återkomma med ett förslag om ändringar i strafflagstiftningen i syfte att åstadkomma en skärpt straffmätning vid flerfaldig brottslighet och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:636 av Alireza Akhondi (C),
 2020/21:641 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 4,
 2020/21:773 av Daniel Bäckström (C) yrkandena 1 och 2,
 2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkandena 1 och 2,
 2020/21:3272 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 51,
 2020/21:3294 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 21.1,
 2020/21:3305 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 4,
 2020/21:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkandena 2 och 3 samt
 2020/21:3544 av Fredrik Schulte (M) yrkande 3 och
 bifaller delvis motionerna
 2020/21:1366 av Lars Hjalmered (M) och
 2020/21:2074 av Mattias Ottosson m.fl. (S).

Reservation 46 (S, V, MP)

*Återfall i brott***55. Återfall i brott**

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:641 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 8,
 2020/21:3272 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 52 och
 2020/21:3305 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 6.

Reservation 47 (M, KD)

Reservation 48 (SD)

Reservation 49 (L)

*Påföljder***56. Översyn av påföljdssystemet**

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:641 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkandena 1–3,
 2020/21:2354 av Boriana Åberg (M) yrkandena 2 och 3 samt
 2020/21:3604 av Magdalena Schröder (M).

Reservation 50 (M, SD)

57. Presumtionen mot fängelse

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:602 av Josef Fransson (SD) yrkande 3,
 2020/21:2354 av Boriana Åberg (M) yrkande 1,

2020/21:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 39 och
2020/21:3544 av Fredrik Schulte (M) yrkande 6.

Reservation 51 (M, KD)

58. Straffet för immaterialrättsbrott

Riksdagen avslår motion

2020/21:667 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkande 7.

Reservation 52 (SD)

59. Korta fängelsestraff

Riksdagen avslår motion

2020/21:602 av Josef Fransson (SD) yrkande 4.

60. Livstidsstraff

Riksdagen avslår motion

2020/21:641 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 11.

61. Frivårdsreform

Riksdagen avslår motion

2020/21:3497 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 23.

Reservation 53 (KD)

62. Förvaring m.m.

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att tillsätta en utredning om förvar av samhällsfarliga brottslingar och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:641 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 12,

2020/21:2224 av Maria Malmer Stenergard och Jessika Roswall (båda M) och

2020/21:3303 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 22 och

bifaller delvis motion

2020/21:3272 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 54.

Reservation 54 (S, C, V, MP)

Motioner som bereds förenklat

63. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 20 maj 2021

På justitieutskottets vägnar

Fredrik Lundh Sammeli

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Lundh Sammeli (S), Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Petter Löberg (S), Adam Marttinen (SD), Maria Strömkvist (S), Johan Hedin (C), Linda Westerlund Snecker (V), Ellen Juntti (M), Katja Nyberg (SD), Joakim Sandell (S), Carina Ödebrink (S), Johan Pehrson (L), Bo Broman (SD), Rasmus Ling (MP), Ingemar Kihlström (KD) och Emma Ahlström Köster (M).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet ca 270 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2020/21. Yrkandena rör frågor om bl.a. åtgärder mot grov organiserad brottslighet, preskription, straffmätning vid flerfaldig brottslighet och påföljder. Av yrkandena behandlas ca 90 förenklat eftersom riksdagen har behandlat samma eller i huvudsak samma frågor tidigare under valperioden. Yrkandena återfinns i bilaga 1.

Utskottets överväganden

Illegala vägspärrar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att utreda kriminalisering av s.k. illegala vägspärrar och tillkännager detta för regeringen.

Jämför reservation 1 (S, V, MP).

Motionerna

I kommittémotionerna 2020/21:641 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 36 och 2020/21:3271 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 42 begärs en översyn av lagstiftningen i syfte att åstadkomma en tydlig kriminalisering med kännbara påföljder för den som i kriminella syften upprättar egna vägspärrar eller på annat sätt blockerar allmänhetens rörelsefrihet.

Bakgrund

Gällande rätt m.m.

I 4 kap. 4 § brottsbalken anges bl.a. att den som genom misshandel eller annars med våld eller genom hot om brottslig gärning tvingar någon att göra, tåla eller underlåta något döms för olaga tvång till böter eller fängelse i högst två år.

Om brottet är grovt döms för grovt olaga tvång till fängelse i lägst nio månader och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen

1. har innefattat våld av allvarligt slag,
2. har innefattat hot som påtagligt har förstärkts med hjälp av vapen, sprängämne eller vapenattrapp eller genom anspelning på ett våldskapital eller som annars har varit av allvarligt slag, eller
3. annars har varit av särskilt hänsynslös eller farlig art.

I 4 kap. 5 § brottsbalken anges att den som hotar någon annan med brottslig gärning på ett sätt som är ägnat att hos den hotade framkalla allvarlig rädsla för egen eller annans säkerhet till person, egendom, frihet eller frid, döms för olaga hot till böter eller fängelse i högst ett år.

Om brottet är grovt döms för grovt olaga hot till fängelse i lägst nio månader och högst fyra år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas

1. om hotet påtagligt har förstärkts med hjälp av vapen, sprängämne eller vapenattrapp eller genom anspelning på ett våldskapital eller annars har varit av allvarligt slag, eller
2. om gärningen annars har varit av särskilt hänsynslös eller farlig art.

I en interpellationsdebatt om straffrättsliga åtgärder mot otillåtna vägspärrar den 17 september 2020 (ip. 2019/20:475) anförde justitie- och migrationsministern bl.a. följande:

Fru talman! Johan Hedin har frågat mig vad jag avser att göra för att straffbelägga en sådan självpåtagen kontrollbefogenhet som ägde rum i stadsdelen Angered i nordöstra Göteborg i slutet av augusti.

Låt mig inledningsvis understryka att jag och regeringen ser mycket allvarligt på den aktuella händelsen. Jag kan inte föregripa en eventuell rättslig prövning av vilka brott som kan ha begåtts. Men jag vill ändå betona att den här typen av handlingar är straffbara och ryms inom de brott som vi i dag har. Händelser av det här slaget kan, beroende på omständigheterna i det enskilda fallet, leda till straffansvar enligt ett flertal olika bestämmelser, bland annat om olaga hot och olaga tvång. Här har vi dessutom sett till att brotten kan bli grova om de påtagligt har förstärkts genom anspelning på ett våldskapital. Vi har också skärpt straffen i de här delarna.

Sätter någon upp vägspärrar eller liknande i en situation där det pågår uttryckningsverksamhet eller brottsbekämpande verksamhet kan personen också dömas för det nya brottet sabotage mot blåljusverksamhet.

Också ordningslagen, väglagen och trafikbrottslagen innehåller straffbestämmelser som kan vara tillämpliga. Den som utger sig för att utöva myndighet kan vidare dömas för det brott som Johan Hedin lyfter fram, nämligen föregivande av allmän ställning.

Men oavsett vilken straffrättslig bestämmelse som gäller måste brotten kunna utredas för att utvecklingen ska kunna vändas. Tystnadskulturen måste brytas, och de som har uppgifter att lämna ska våga medverka i brottsutredningar. Därför har vi tillsatt en utredning som ska överväga en rad frågor på området. Det gäller bland annat kronvittnen, vittnesstöd och vittnesskydd samt frågan om det bör införas en möjlighet att vittna anonymt.

När det gäller olaga hot behöver det inte ens förekomma något direkt hot, att om du inte gör så här kommer det här och det här att drabba dig, utan det räcker att det föreligger ett latent hot. Det kan till exempel röra sig om en känd gängkriminell som alla vet vem det är eller som betar sig på ett sådant sätt att hela situationen upplevs som hotfull. Då täcks det av olaga hot eller olaga tvång, beroende på hur man har agerat.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser allvarligt på de händelser som motionärerna beskriver. Denna typ av maktutövning är inte bara ett angrepp på enskildas integritet utan också på deras grundläggande rätt till rörelsefrihet. Det är därför viktigt att sådana illegala vägspärrar kan beivras på ett tydligt och effektivt sätt. Enligt utskottets bedömning är det emellertid inte helt klart att befintliga straffbestämmelser

fullt ut omfattar dessa gärningar. Utskottet anser därför att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att föreslå ett särskilt straffansvar för illegala vägspärrar med en straffsats som motsvarar allvaret i gärningarna. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen. Därmed tillstyrker utskottet motionerna 2020/21:641 (SD) yrkande 36 och 2020/21:3271 (L) yrkande 42.

Fridskränkningarsbrott m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att skärpa minimistraffen för grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning till fängelse i ett år och tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. en särskild straffbestämmelse för barnfridskränkning respektive misshandel av barn och s.k. kontrollerande beteende.

Jämför reservation 2 (L), 3 (C, KD, L) och 4 (C).

Motionerna

I partimotion 2020/21:3366 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 18 begärs ett tillkännagivande om att skärpa straffen för grov kvinnofridskränkning och grov fridskränkning. Motsvarande yrkanden framställs i kommittémotionerna 2020/21:657 av Ebba Hermansson m.fl. (SD) yrkande 8 i denna del, 2020/21:2958 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 5 och 2020/21:3297 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 1. I kommittémotion 2020/21:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 36 begärs höjt straff för fridskränkning.

I kommittémotion 2020/21:3427 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 9 vill motionärerna se att fridskränkingsparagrafens tillämpningsområde breddas genom att alla typer av brott ska kunna läggas till grund för att döma för grov fridskränkning eller grov kvinnofridskränkning.

I kommittémotion 2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 35 begärs att det införs ett särskilt barnfridskränkingsbrott för den som begår återkommande och systematiska vålds- eller fridskränkningar av ett närstående barn med strängare påföljd än vid andra fridskränkingsbrott. I kommittémotion 2020/21:3275 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 23 begärs ett tillkännagivande om ett särskilt straffrättsligt skydd mot misshandel och annat våld mot barn med särskilda brottsrubriceringar med högre straffskala.

I kommittémotion 2020/21:2958 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 12 begärs att det införs ett nytt brott i form av kontrollerande beteende. I motion 2020/21:2414 av Aylin Fazelian (S) begärs ett tillkännagivande om att överväga att se över hur lagstiftning kopplad till allvarlig psykisk misshandel kan förstärkas för att tydligare inkludera kontrollerande beteenden.

Bakgrund

Gällande rätt m.m.

Straffen för grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning skärptes den 1 juli 2013. Enligt 4 kap. 4 a § brottsbalken döms den som begår brottsliga gärningar enligt 3, 4, 6 eller 12 kap. brottsbalken eller enligt 24 § lagen (1988:688) om kontaktförbud mot en närstående eller tidigare närstående person för grov fridskränkning till fängelse i lägst nio månader och högst sex år. En förutsättning för att brottet ska bedömas som grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning är att var och en av gärningarna utgjort ett led i en upprepad kränkning av personens integritet och att gärningarna varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla.

Om gärningar som anges i första stycket har begåtts av en man mot en kvinna som han är eller har varit gift med eller som han bor eller har bott tillsammans med under äktenskapsliknande förhållanden, ska han i stället dömas för grov kvinnofridskränkning till samma straff.

I 3 kap. 5 § brottsbalken föreskrivs att den som tillfogar en annan person kroppsskada, sjukdom eller smärta eller försätter honom eller henne i vanmakt eller något annat sådant tillstånd döms för misshandel till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader. Av kommentaren till 3 kap. 5 § brottsbalken framgår att rekvisitet sjukdom också inbegriper psykisk sjukdom och psykisk invaliditet. Under sjukdom faller också sådant psykiskt lidande som medför en medicinskt påvisbar effekt, t.ex. en psykisk chock (Bäcklund m.fl., Brottsbalken, juli 2020, Juno, kommentaren till 3 kap. 5 §).

I 29 kap. 2 § tredje punkten brottsbalken anges att det som försvårande omständigheter vid bedömningen av straffvärdet, vid sidan av vad som gäller för varje särskild brottstyp, särskilt beaktas om utnyttjande av skyddslös ställning. Av lagkommentaren framgår att bestämmelsen bl.a. tar sikte på brott som förövats mot barn, vilket därmed är en omständighet som kan bedömas som en försvårande omständighet (Bäcklund m.fl., Brottsbalken, juli 2020, Juno, kommentaren till 29 kap. 2 §).

Av 29 kap. 2 § åttonde punkten framgår att det som en försvårande omständighet särskilt ska beaktas om ett brott varit ägnat att skada tryggheten och tilliten hos ett barn i dess förhållande till en närstående person. Av förarbetena framgår att det i och för sig redan fanns en skyldighet att vid straffvärdebedömningen, som en försvårande omständighet, beakta att brottet har begåtts mot ett barn av en närstående person men att det fanns anledning att ytterligare lyfta fram och tydligare markera barns särskilda utsatthet då förövaren är närstående till barnet. Genom en särskild straffskärpningsgrund, som tar sikte på brott där barns trygghet och tillit hotas av närstående, skapades ett mer heltäckande straffrättsligt skydd för barn i utsatta situationer. Det framgår även att straffskärpningsgrunden inte är begränsad till att enbart gälla de fall då brottet riktar sig direkt mot ett barn utan att den även omfattar sådana fall där ett barn bevitnar – ser eller hör – t.ex. att en förälder blir slagen av den

andra föräldern eller av någon annan närstående till barnet (prop. 2002/03:53 s. 68 f.).

Brottsförebyggande rådet (Brå) fick i regleringsbrevet för 2017 i uppdrag att bl.a. analysera hur strafftiderna för grov kvinnofridskränkning och grov fridskränkning har utvecklats, mot bakgrund av den straffskärpning som trädde i kraft 2013. I en promemoria från 2018 konstaterade Brå bl.a. följande:

När det gäller strafftiderna för de gärningspersoner som fått huvudpåföljden fängelse har lagändringen haft en tydlig effekt. Den andel som dömts till minst nio månaders fängelse, istället för sex månader, har ökat kraftigt:

- Den andel av de fängelsedömda för grov kvinnofridskränkning som dömts till minst nio månaders fängelse har ökat från cirka 54 till 94 procent.
- Den andel av de fängelsedömda för grov fridskränkning som dömts till minst nio månaders fängelse har ökat från cirka 58 till 94 procent.

Detta har även bidragit till att den genomsnittligt utdömda strafftiden för dessa typer av brott har ökat. I genomsnitt handlar det om en ökning av strafftiden på cirka två månader, för bägge brottstyper.

- Den genomsnittliga strafftiden för grov kvinnofridskränkning har ökat från i genomsnitt 10,2 månader (median 10 månader) till 12,1 månader (median 12 månader).
- Den genomsnittliga strafftiden för grov fridskränkning har ökat från i genomsnitt 11,9 månader (median 10 månader) till 13,8 månader (median 12 månader).

Enligt Brå är trenden således att det har blivit vanligare med längre fängelsestraff för brott begångna efter lagändringen, såväl för grov kvinnofridskränkning som för grov fridskränkning.

I en efterföljande rapport från 2019 med uppdraget att studera det minskade antalet anmälda, uppklarade och lagförda brott gör Brå följande bedömningar:

- Minskningen bedöms inte bero på minskad faktisk utsatthet.
- Minskningen bedöms inte bero på förändringar i anmälningsbenägenheten.
- Förändringar i de inledande registreringsrutinerna vid anmälan bidrar till minskningen. Brå gör bedömningen att brotten vid anmälan registreras som det enskilda underbrottet, t.ex. som misshandel eller olaga hot.
- Minskningen är en del i en större minskande trend för brott mot person.
- Personuppkylningen för grov kvinnofridskränkning är sannolikt överskattad de tidiga åren och minskar därmed inte så kraftigt.
- Bristande personalresurser och hög arbetsbelastning har påverkat förutsättningarna för att utreda grov kvinnofridskränkning.

Pågående arbete

Regeringen beslutade den 4 mars 2021 att överlämna lagrådsremissen Barn som bevittnar brott till Lagrådet. I lagrådsremissen föreslår regeringen att det införs ett nytt gradindelade brott, barnfridsbrott, som innebär att det blir straffbart att utsätta ett barn för att bevitna vissa brottsliga gärningar, såsom

vålds- och sexualbrott, i nära relation. Straffet föreslås vara fängelse i högst två år. Är brottet grovt döms för grovt barnfridsbrott till fängelse i lägst nio månader och högst fyra år. Det föreslås även en särskild straffskala för ringa brott. Vidare föreslås att rätten till särskild brottsskadeersättning för barn som bevittnar brott ersätts med en rätt till skadestånd. För att stärka barnens ställning generellt utvidgas även uppdraget för den som är särskild företrädare för ett barn enligt lagen om särskild företrädare för barn. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2021.

Regeringskansliet har informerat om att en proposition kommer att överlämnas till riksdagen i april 2021.

Barnrättighetsutredningen lämnade i betänkandet Barnkonventionen blir svensk lag (SOU 2016:19) förslag på en lag om inkorporering av FN:s konvention om barnets rättigheter och en rad åtgärder som behöver vidtas vid en inkorporering, liksom ett antal författningsförslag i övrigt för att stärka barnets rättigheter i svensk lagstiftning, bl.a. en ny straffbestämmelse om misshandel av barn. Regeringskansliet har tidigare informerat om att frågan om att införa ett barnmisshandelsbrott fortfarande bereds.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har behandlat motioner om att skärpa straffen för grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning ett flertal gånger, senast våren 2020 (bet. 2019/20:JuU26 s. 19 f.). Utskottet angav då att det ser mycket allvarligt på fridskränkingsbrott. Det konstaterade dock att den straffskärpning som gjordes 2013 lett till att strafflängderna för grov kvinnofridskränkning och grov fridskränkning har ökat. Mot den bakgrunden var utskottet inte berett att ställa sig bakom motionsyrkanden om ytterligare straffskärpningar, varför de avstyrktes. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2019/20:258).

Utskottet har också behandlat motioner om en särskild straffbestämmelse för barnfridskränkning respektive misshandel av barn.

I betänkande 2017/18:JuU14 (s. 12 f.) konstaterade man bl.a. att förslaget i SOU 2016:19 om att införa en straffbestämmelse om misshandel av barn bereddes inom Regeringskansliet. Dessutom skulle en eventuell inkorporering av FN:s barnkonvention innebära ett tydligare krav på att rättstillämparna i mål och ärenden ska tolka svenska bestämmelser i förhållande till barnkonventionen, vilket kunde förväntas bidra till att barn i högre grad hamnar i fokus i de situationer som gäller barn. Regeringen hade vidare uppgett att det vid sidan av en inkorporering kommer att krävas fortsatt transformering av barnkonventionens bestämmelser i nationell rätt för att barnets rättigheter ska få önskat genomslag. Enligt utskottets mening borde beredningen av tillkommande arbete inte föregripas, och det fanns därför inte skäl för riksdagen att då ta något sådant initiativ som motionärerna efterfrågade, varför motionen avstyrktes. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2017/18:240).

I betänkande 2018/19:JuU11 (s. 25 f.) angav utskottet i fråga om ett yrkande om att införa en ny straffbestämmelse avseende barnfridskränkning och att införa ett nytt barnmisshandelsbrott att det vidhöll den bedömning som utskottet gjorde våren 2018 och att det därmed inte var berett att ställa sig bakom ett sådant yrkande. Utskottet avstyrkte motionen och riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2018/19:181).

I betänkande 2019/20:JuU26 vidhöll utskottet sina tidigare bedömningar i frågan och pekade därtill på att ett förslag om barnfridskränkingsbrott bereddes i Regeringskansliet. Motionerna avstyrktes. Även en motion om kontrollerande beteende avstyrktes.

Riksdagen ställde sig bakom utskottets bedömningar (rskr. 2019/20:258).

Utskottets ställningstagande

Som utskottet tidigare har anfört är arbetet med att förebygga och bekämpa brott i nära relationer utomordentligt viktigt. Att säkerställa att det finns ett starkt straffrättsligt skydd mot fridskränkingsbrott är en viktig del i detta arbete, inte minst då det är brott som ofta kan drabba kvinnor som redan befinner sig i en utsatt situation. Även om den straffskärpning som gjordes 2013 har lett till att strafflängderna för grov kvinnofridskränkning och grov fridskränkning ökat finns det enligt utskottet skäl att höja minimistraffet för dessa brott ytterligare, till fängelse i ett år. Utskottet föreslår att riksdagen tillkännager detta för regeringen. Därmed tillstyrker utskottet motionerna 2020/21:657 (SD) yrkande 8 i denna del, 2020/21:2958 (C) yrkande 5, 2020/21:3297 (M) yrkande 1, 2020/21:3311 (KD) yrkande 36 och 2020/21:3366 (M) yrkande 18.

Utskottet anser att inte att det finns skäl att se över vilka brottsliga gärningar som kan ligga till grund för fridskränkingsbrotten och avstyrker därför motion 2020/21:3427 (L) yrkande 9.

I fråga om yrkandet om att införa en ny straffbestämmelse för barnfridskränkning och ett nytt barnmisshandelsbrott vidhåller utskottet de bedömningar som det tidigare har gjort i frågan, senast våren 2020. Därtill framgår av redovisningen ovan att ett förslag om ett särskilt barnfridskränkingsbrott snart kan komma att överlämnas till riksdagen. Utskottet avstyrker motionerna 2020/21:2957 (C) yrkande 35 och 2020/21:3275 (L) yrkande 23.

Utskottet finner inte heller skäl att ställa sig bakom motioner om kontrollerande beteende. Därmed avstyrks motionerna 2020/21:2414 (S) och 2020/21:2958 (C) yrkande 12.

Kränkande fotografering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kränkande fotografering.
Jämför reservation 5 (L).

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:3427 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 7 vill motionärerna att bestämmelsen om kränkande fotografering ska analyseras.

I motion 2020/21:3460 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om en översyn av lagstiftningen mot kränkande fotografering så att den tydligare omfattar offentliga personer.

Bakgrund

Gällande rätt

I 4 kap. 6 a § första stycket brottsbalken anges att den som olovligen med ett tekniskt hjälpmedel i hemlighet tar upp bild av någon som befinner sig inomhus i en bostad eller på en toalett, i ett omklädningsrum eller ett annat liknande utrymme, döms för kränkande fotografering till böter eller fängelse i högst två år. Av andra stycket i paragrafen framgår att det inte ska dömas till ansvar om gärningen med hänsyn till syftet och övriga omständigheter är försvarlig.

Av 4 kap. 7 § brottsbalken följer att den som fysiskt antastar någon annan eller utsätter någon annan för störande kontakter eller annat hänsynslöst agerande, om gärningen är ägnad att kränka den utsattes frid på ett kännbart sätt, döms för ofredande till böter eller fängelse i högst ett år.

Av 6 kap. 10 § andra stycket brottsbalken framgår att den som blottar sig för någon annan på ett sätt som är ägnat att väcka obehag eller annars genom ord eller handlande ofredar en person på ett sätt som är ägnat att kränka personens sexuella integritet kan dömas för sexuellt ofredande.

Den 1 januari 2018 infördes ett nytt gradindelad brott, olaga integritetsintrång respektive grovt olaga integritetsintrång, i 4 kap. 6 c och d §§ brottsbalken (prop. 2016/17:222, bet. 2017/18:KU13, rskr. 2017/18:36). Regleringen straffbelägger intrång i någon annans privatliv genom spridning av vissa slag av bilder eller andra uppgifter, om spridningen är ägnad att medföra allvarlig skada för den som bilden eller uppgiften rör. Om gärningen med hänsyn till bildens eller uppgiftens innehåll eller sättet för eller omfattningen av spridningen var ägnad att medföra mycket allvarlig skada för den som bilden eller uppgiften rör, döms för grovt olaga integritetsintrång. Straffet för olaga integritetsintrång är böter eller fängelse i högst två år och för grovt olaga integritetsintrång fängelse i lägst sex månader och högst fyra år.

Undantag från straffansvar gäller om gärningen med hänsyn till syftet och övriga omständigheter var försvarlig.

I samma lagstiftningsärende moderniserades straffbestämmelsen om ofredande och fick den lydelse som framgår ovan. En följd av ändringen var att angreppet inte längre behöver uppfattas när det begås utan det kan ske vid en senare tidpunkt.

Pågående arbete

Mot bakgrund av ett tillkännagivande från riksdagen till regeringen (se vidare nedan) har Brottsförebyggande rådet (Brå) haft i uppdrag att följa upp hur lagen om kränkande fotografering tillämpats inom rättsväsendet. Av rapporten Kränkande fotografering – en uppföljning av lagens tillämpning (2019:7) framgår bl.a. att rekvisitet ”annat liknande utrymme” i 4 kap. 6 a § brottsbalken tenderar att tolkas restriktivt och att integritetskränkande smygfotografering på offentliga platser, som sker på ett visst avstånd, varken omfattas av bestämmelsen om kränkande fotografering eller av bestämmelserna om sexuellt ofredande eller ofredande. Brå anger att om en utökad tillämpning skulle förordas skulle straffansvaret kunna utvidgas, antingen genom en omprövning av rekvisiten för brottet kränkande fotografering eller genom en justering av rekvisiten i andra bestämmelser, t.ex. bestämmelsen om sexuellt ofredande.

Regeringen gav den 30 januari 2020 en utredare i uppdrag att bl.a. analysera tillämpningsområdet för sexuellt ofredande och bedöma om straffbestämmelsen är ändamålsenligt utformad samt analysera vilka förändringar som krävs i regleringen om ett grovt brott införs. Utredaren ska inom ramen för analysen av bestämmelsen om sexuellt ofredande analysera och ta ställning till om smygfotografering på ett visst avstånd bör kriminaliseras och i så fall lämna förslag på hur det kan åstadkommas (dir. 2020:5 och 2020:75).

Uppdraget ska redovisas senast den 31 maj 2021.

Tidigare riksdagsbehandling

Motioner om kränkande fotografering har behandlats ett flertal gånger av utskottet, bl.a. i betänkande 2016/17:JuU16. I betänkandet anförde utskottet följande:

Det har framkommit uppgifter som indikerar att lagen om kränkande fotografering inte omfattar alla situationer som den rimligtvis borde omfatta. Bland annat har det rapporterats om att en person som åtalats för kränkande fotografering efter att ha smygfotograferat en kvinna i en provhytt friats på grund av att kvinnan upptäckte pojken. Fotograferingen hade således inte skett i hemlighet. I ett annat exempel frikände hovrätten en man som smygfilmade en kvinna under kjolen i en rulltrappa från åtal om sexuellt ofredande, eftersom kvinnan inte märkte smygfilmningen. Även om det senare målet är överklagat till Högsta domstolen anser utskottet att det, bl.a. mot bakgrund av det först nämnda målet, redan nu finns skäl att

utvärdera bestämmelsen om kränkande fotografering i syfte att säkerställa att den omfattar alla situationer som den rimligtvis borde omfatta.

Utskottet föreslog, med bifall till en motion, ett tillkännagivande om att bestämmelsen om kränkande fotografering bör utvärderas i syfte att säkerställa att den omfattar alla situationer som den rimligtvis borde omfatta (bet. 2016/17:JuU16 s. 28 f.). Riksdagen följde utskottet (rskr. 2016/17:211).

I betänkande 2018/19:JuU11 behandlades motioner liknande de som nu behandlas. Utskottet anförde då följande:

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att bestämmelsen om kränkande fotografering bör utvärderas i syfte att säkerställa att den omfattar alla situationer som den rimligtvis borde omfatta. Regeringen har också gett Brå i uppdrag att följa upp införandet av bestämmelsen om kränkande fotografering. Detta arbete bör enligt utskottets mening inte föregripas.

Utskottet avstyrkte motionerna. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2018/19:181).

Utskottet har därefter behandlat liknande motionsyrkanden förenklat.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att bestämmelsen om kränkande fotografering har följts upp av Brå och att den vidare är föremål för ytterligare analys genom den utredning som redogörs för ovan. Utskottet finner därmed att motion 2020/21:3427 (L) yrkande 7 åtminstone delvis är tillgodosedd. Motionen avstyrks. Även motion 2020/21:3460 (SD) yrkande 4 avstyrks.

Sexualbrott

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen skyndsamt ska återkomma till riksdagen med ett förslag som innebär att minimistrafvet för våldtäkt av normalgraden ska höjas till fängelse i tre år och tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett förslag om skärpta straffskalor för sexualbrotten i 6 kap. brottsbalken och tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen ska återkomma med ett förslag om en ny brottsrubricering om grovt sexuellt ofredande och tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. avskaffande av kravet på dubbel straffbarhet vid sexköp.

Jämför reservation 6 (S, V, MP), 7 (V) och 8 (SD, C, KD) samt särskilt yttrande 1 (S, MP), 2 (S, MP) och 3 (S, MP).

Motionerna

Skärpta straff för sexualbrott

I kommittémotion 2020/21:3296 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att regeringen utan dröjsmål bör återkomma till riksdagen med ett lagförslag om skärpta straff för våldtäkt av normalgraden. Liknande yrkanden finns i kommittémotionerna 2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 39 och 2020/21:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 14 samt i motion 2020/21:1097 av Edward Riedl (M).

I kommittémotion 2020/21:641 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 22 begärs ett tillkännagivande om att genomföra en översyn av straffskalorna för sexualbrott med utgångspunkten att straffen ska höjas. Liknande yrkanden framställs kommittémotionerna 2020/21:657 av Ebba Hermansson m.fl. (SD) yrkande 8 i denna del och 2020/21:3296 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 2.

Grovt sexuellt ofredande

I kommittémotionerna 2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 40, 2020/21:3296 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 5 och 2020/21:3427 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om att en ny brottsrubricering med benämningen grovt sexuellt ofredande ska införas.

Sexköp

I motion 2020/21:2087 av Elin Gustafsson m.fl. (S) begär motionärerna att sexköp alltid ska leda till en frihetsberövande påföljd. Enligt motion 2020/21:2364 av Lawen Redar (S) bör det övervägas att skärpa straffen för sexköp och kriminalisera sexköp utomlands.

I partimotion 2020/21:395 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag som innebär att den dubbla straffbarheten för köp av sexuella tjänster utomlands avskaffas. Motsvarande yrkanden återfinns i motionerna 2020/21:855 av Lena Rådström Baastad (S) och 2020/21:2086 av Elin Gustafsson m.fl. (S).

I partimotion 2020/21:395 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 8 begärs ett tillkännagivande om att låta utreda möjligheten att sexköpslagen ska omfatta även livesända köp av sexuella tjänster där konsumenten kan påverka innehållet.

I kommittémotion 2020/21:641 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 23 begärs att straffminimum för köp av sexuell handling av barn ska vara fängelse i minst sex månader. I kommittémotionerna 2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 41 och 2020/21:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 17 återfinns motsvarande begäranden.

Bakgrund

Gällande rätt m.m.

I 6 kap. brottsbalken återfinns bestämmelser om sexualbrott.

Enligt 1 § första stycket brottsbalken döms den som, med en person som inte deltar frivilligt, genomför ett samlag eller en annan sexuell handling som med hänsyn till kränkningens allvar är jämförlig med samlag, för våldtäkt till fängelse i lägst två år och högst sex år. Vid bedömningen av om ett deltagande är frivilligt eller inte ska det särskilt beaktas om frivillighet har kommit till uttryck genom ord eller handling eller på annat sätt. En person kan aldrig anses delta frivilligt om

1. deltagandet är en följd av misshandel, annat våld eller hot om brottslig gärning, hot om att åtala eller ange någon annan för brott eller hot om att lämna ett menligt meddelande om någon annan
2. gärningsmannen otillbörligt utnyttjar att personen på grund av medvetlöshet, sömn, allvarlig rädsla, berusning eller annan drogpåverkan, sjukdom, kroppsskada, psykisk störning eller annars med hänsyn till omständigheterna befinner sig i en särskilt utsatt situation eller
3. gärningsmannen förmår personen att delta genom att allvarligt missbruka att personen står i beroendeställning till gärningsmannen.

Är brottet med hänsyn till omständigheterna vid brottet att anse som mindre grovt, döms för våldtäkt till fängelse i högst fyra år.

Är brott som avses i första stycket att anse som grovt, döms för grov våldtäkt till fängelse i lägst fem och högst tio år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningsmannen har använt våld eller hot som varit av särskilt allvarlig art eller om fler än en förgripit sig på offret eller på annat sätt deltagit i övergreppet eller om gärningsmannen med hänsyn till tillvägagångssättet eller offrets låga ålder eller annars visat särskild hänsynslöshet eller råhet.

Enligt 1 a § döms den som begår en gärning som avses i 1 § och är grovt oaktsam beträffande omständigheten att den andra personen inte deltar frivilligt för oaktsam våldtäkt till fängelse i högst fyra år.

I 2 § föreskrivs att den som genomför en annan sexuell handling än som avses i 1 § med en person som inte deltar frivilligt, döms för sexuellt övergrepp till fängelse i högst två år. Vid bedömningen av om ett deltagande är frivilligt eller inte tillämpas 1 § första stycket andra och tredje meningarna.

Är brottet att anse som grovt, döms för grovt sexuellt övergrepp till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningsmannen har använt våld eller hot som varit av särskilt allvarlig art eller om fler än en förgripit sig på offret eller på annat sätt deltagit i övergreppet eller om gärningsmannen med hänsyn till tillvägagångssättet eller offrets låga ålder eller annars visat särskild hänsynslöshet eller råhet.

Enligt 3 § döms den som begår en gärning som avses i 2 § och är grovt oaktsam beträffande omständigheten att den andra personen inte deltar frivilligt för oaktsamt sexuellt övergrepp till fängelse i högst fyra år. Om gärningen med hänsyn till omständigheterna är mindre allvarlig, ska det inte dömas till ansvar.

I 4 § finns straffbestämmelsen om våldtäkt mot barn. Enligt bestämmelsens första stycke döms den som, med ett barn under 15 år, genomför ett samlag eller en annan sexuell handling som med hänsyn till kränkningens allvar är jämförlig med samlag, för våldtäkt mot barn till fängelse i lägst två och högst sex år.

Detsamma gäller enligt andra stycket den som begår en gärning som avses i första stycket mot ett barn som fyllt 15 men inte 18 år och som är avkomling till gärningsmannen eller står under fostran av eller har ett liknande förhållande till gärningsmannen, eller för vars vård eller tillsyn gärningsmannen ska svara på grund av en myndighets beslut.

Är brott som avses i första eller andra stycket att anse som grovt, döms för grov våldtäkt mot barn till fängelse i lägst fem och högst tio år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningsmannen har använt våld eller hot om brottslig gärning eller om fler än en förgripit sig på barnet eller på annat sätt deltagit i övergreppet eller om gärningsmannen med hänsyn till tillvägagångssättet eller barnets låga ålder eller annars visat särskild hänsynslöshet eller råhet.

Är ett brott som avses i 4 § första eller andra stycket med hänsyn till omständigheterna vid brottet att anse som mindre grovt, döms enligt 5 § för sexuell utnyttjande av barn till fängelse i högst fyra år.

Den som, med ett barn under 15 år eller med ett barn som fyllt 15 men inte 18 år och som gärningsmannen står i ett sådant förhållande till som avses i 4 § andra stycket, genomför en annan sexuell handling än som avses i 4 och 5 §§, döms enligt 6 § för sexuell övergrepp mot barn till fängelse i högst två år.

Är brottet grovt, döms för grovt sexuell övergrepp mot barn till fängelse i lägst ett och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningsmannen är närstående till barnet eller i övrigt utnyttjat sin ställning eller missbrukat ett särskilt förtroende eller om fler än en förgräpat sig på barnet eller på annat sätt deltagit i övergreppet eller om brottet med hänsyn till tillvägagångssättet eller barnets låga ålder eller annars inneburit ett hänsynslöst utnyttjande av barnet.

Av 9 § framgår att den som, i annat fall än som avses i kapitlet, förmår ett barn som inte fyllt 18 år att mot ersättning företa eller tåla en sexuell handling, döms för utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling till fängelse i högst fyra år.

Av 6 kap. 10 § första stycket brottsbalken framgår att den som, i annat fall än som avses i kapitlet, sexuellt berör ett barn under 15 år eller förmår barnet att företa eller medverka i någon handling med sexuell innebörd, döms för sexuell ofredande till böter eller fängelse i högst två år. I andra stycket i paragrafen föreskrivs att detsamma gäller den som blottar sig för någon annan på ett sätt som är ägnat att väcka obehag eller annars genom ord eller handlande ofredar en person på ett sätt som är ägnat att kränka personens sexuella integritet.

I 11 § anges att den som, i annat fall än som avses i kapitlet, skaffar sig en tillfällig sexuell förbindelse mot ersättning, döms för köp av sexuell tjänst till böter eller fängelse i högst ett år.

I 13 § föreskrivs att även den som inte haft uppsåt till men varit oaktsam till att personen i fråga inte har uppnått en viss ålder, ska dömas till ansvar för brott som är föreskrivet för en gärning som begås mot någon som är under 15 år eller alternativt fyllt 15 men inte 18 år.

En ny sexualbrottslagstiftning byggd på frivillighet

De senaste lagändringarna för sexualbrott trädde i kraft den 1 juli 2018 (prop. 2017/18:177, bet. 2017/18:JuU29, rskr. 2017/18:302). Lagändringarna innebar att gränsen för straffbar gärning numera går vid om deltagandet i en sexuell aktivitet är frivilligt eller inte. Det ska inte längre krävas att gärningsmannen har använt sig av våld eller hot, eller utnyttjat offrets särskilt utsatta situation, för att kunna dömas för t.ex. våldtäkt.

Lagändringarna innebar vidare bl.a. följande:

- Det infördes ett särskilt oaktsamhetsansvar för vissa allvarliga sexualbrott.

- Minimistrafvet för grov våldtäkt och grov våldtäkt mot barn höjdes från fängelse i fyra år till fängelse i fem år.
- Vid bedömningen av om bl.a. ett våldtäktsbrott är grovt ska det särskilt beaktas om gärningsmannen med hänsyn till offrets låga ålder visat särskild hänsynslöshet eller råhet.
- Det straffrättsliga skyddet vid sexualbrott mot barn stärktes vid oaktsamhet hos gärningsmannen i fråga om barnets ålder.

Brå har i en rapport från juni 2020 (2020:6) följt upp tillämpningen av de nya lagreglerna. Brå framhåller att det är en tidig uppföljning som inte kan ge en slutgiltig bild, men konstaterar ändå att anmälningarna om våldtäkt har blivit fler sedan lagändringarna men att ökningen inte är större än tidigare år. Brå skriver vidare att det mest tydliga resultatet som framträder i uppföljningen är att antalet åtal och fällande domar för våldtäkt har ökat markant sedan lagändringen. Antalet fällande domar ökade från 190 domar 2017 till 333 domar 2019, en ökning med 75 procent. Enligt Brå tyder det på att lagändringarna påverkat antalet lagföringar i betydligt större utsträckning än vad många trodde.

Pågående arbete

Den 30 januari 2020 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att

- se över bestämmelsen om sexuellt ofredande och överväga om ett grovt brott bör införas
- analysera och se över principerna för och bestämmelserna som rör straffansvaret för sexualbrott på distans samt för utnyttjande av barn för sexuell posering, analysera om samlagsbegreppet i 6 kap. brottsbalken behöver förändras
- se över straffskalorna för sexualbrotten i 6 kap. brottsbalken och lämna förslag på de förändringar som kan behövas för att dessa i tillräcklig mån ska spegla brottens allvar
- utreda vissa frågor om spårsäkring efter sexualbrott.

I regeringens skrivelse 2020/21:75 anges att det inom ramen för uppdraget ingår att se över straffskalan för utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling (s. 71).

I tilläggsdirektiv i juli 2020 fick utredningen i uppdrag att föreslå förändringar i straffskalan för köp av sexuell tjänst som innebär att minimistrafvet höjs från böter till fängelse.

Uppdraget ska redovisas i sin helhet den 31 maj 2021 (dir. 2020:5 och 2020:75).

Regeringen beslutade den 4 september 2014 att ge en särskild utredare i uppdrag att undersöka bl.a. om det finns behov av åtgärder i syfte att säkerställa ett starkt straffrättsligt skydd mot människohandel, köp av sexuell tjänst och köp av sexuell handling av barn (dir. 2014:128). I tilläggsdirektiv som beslutades i januari 2015 gavs utredaren även i uppdrag att analysera och ta

ställning till om brottet köp av sexuell tjänst ska undantas från kravet på dubbel straffbarhet (dir. 2015:6).

Utredningen överlämnade i juni 2016 delbetänkandet Ett starkt straffrättsligt skydd mot köp av sexuell tjänst och utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling, m.m. (SOU 2016:42). Utredningen gjorde bl.a. bedömningen att det inte bör vara möjligt att döma en person i Sverige för ett sexköp som han eller hon begått i ett land där köp av sexuell tjänst inte är kriminaliserat. I enlighet med sitt uppdrag presenterade utredningen ändå ett förslag där köp av sexuell tjänst lades till listan av brott som undantas från kravet på dubbel straffbarhet.

Regeringen beslutade den 7 december 2017 att överlämna lagrådsremissen Straffrättsliga åtgärder mot sexköp utomlands och mot utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling till Lagrådet. Lagrådet avstyrkte förslaget avseende undantag från kravet på dubbel straffbarhet för att en svensk domstol ska kunna döma för brottet köp av sexuell tjänst som begåtts utomlands.

Regeringen överlämnade propositionen Straffrättsliga åtgärder mot utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling (prop. 2018/19:157) till riksdagen den 11 juli 2019. Regeringen redogör där för ärendets beredning och Lagrådets yttrande och anför att det inte lämnas något förslag om att undanta krav på dubbel straffbarhet för köp av sexuell tjänst utomlands i propositionen utan att det bereds vidare i Regeringskansliet.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat motionsyrkanden om sexualbrott, senast våren 2020 i betänkande 2019/20:JuU26 (s. 31 f.).

I fråga om straff för sexualbrott konstaterade utskottet att det flera gånger hade gett tillkänna att straffen för sexualbrott borde skärpas, både på ett mer generellt plan och gällande vissa specifikt utpekade sexualbrott och att straffen för sexualbrott framstått som förhållandevis låga jämfört med andra brott. Utskottet konstaterade även att regeringen hade gett en utredare i uppdrag att se över straffskalorna för sexualbrott men att det var viktigt att detta bl.a. skulle leda fram till ett höjt minimistraff för våldtäkt i enlighet med riksdagens tidigare tillkännagivande. Enligt utskottet fanns det därför anledning för riksdagen att åter rikta ett tillkännagivande till regeringen om att den skyndsamt skulle återkomma med ett lagförslag om att höja minimistraffet för våldtäkt från två år till tre år. Vad gällde motioner om en allmän översyn av straffskalorna för sexualbrott fanns det bl.a. mot bakgrund av den nyligen tillsatta utredningen inte anledning att i nuläget vidta någon åtgärd enligt utskottet.

Utskottet avstyrkte i samma betänkande motionsyrkanden om grovt sexuellt ofredande med hänvisning till den pågående utredningen i frågan.

Vad gällde frågan om att kriminalisera sexköp utomlands konstaterade utskottet i samma betänkande att frågan bereddes inom Regeringskansliet och

att den fortsatta beredningen inte borde föregripas, varför en motion i frågan avstyrktes.

Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2019/20:258).

Utskottet har behandlat motioner om skärpt straff för köp av sexuell handling av barn vid flera tillfällen. Riksdagen beslutade under våren 2015 bl.a. om ett tillkännagivande om vikten av att en översyn av straffskalan för köp av sexuell handling av barn genomförs i syfte att säkerställa ett starkt straffrättsligt skydd mot köp av sexuell handling av barn (bet. 2014/15:JuU14, rskr. 2014/15:138). Under våren 2018 beslutade riksdagen om ett tillkännagivande om att straffskalan för köp av sexuell tjänst av barn bör skärpas dels genom att minimistraffet höjs från böter till fängelse i lägst sex månader, dels genom att maximistraffet höjs från fängelse i två år till fängelse i fyra år (bet. 2017/18:JuU29, rskr. 2017/18:302).

Liknande motionsyrkanden behandlades hösten 2019 vid beredningen av propositionen Straffrättsliga åtgärder mot utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling (prop. 2018/19:157, bet. 2019/20:JuU7, rskr. 2019/20:36). Utskottet anförde då följande:

Vad sedan gäller frågan om straffskalan för brottet beslutade riksdagen redan våren 2018 om ett tillkännagivande om att regeringen skulle återkomma till riksdagen med ett förslag som innebar en höjning av straffminimum till sex månaders fängelse, eftersom utskottet ansåg att ett straffminimum om 14 dagar inte i tillräcklig mån markerar det oacceptabla i att köpa sexuella handlingar av barn. Regeringen har således haft god tid på sig att ta fram ett lagförslag med ett straffminimum i enlighet med tillkännagivandet. Att regeringen först nu avser att ge en utredare i uppdrag att bl.a. se över de frågor som aktualiseras till följd av riksdagens tillkännagivande är beklagligt. Mot denna bakgrund, anser utskottet, som vidhåller vad som anfördes i samband med det tidigare tillkännagivandet, att riksdagen bör göra ett nytt tillkännagivande om att regeringen skyndsamt bör återkomma med ett lagförslag som innebär att ett minimistraff om sex månaders fängelse införs för brottet.

Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Skärpta straff för sexualbrott

Som framgår av redogörelsen ovan har riksdagen riktat flera tillkännagivanden till regeringen om att straffen för sexualbrott bör skärpas, både på ett generellt plan och gällande vissa specifika sexualbrott, bl.a. våldtäkt. Vidare framgår det att en utredning har tillsatts med uppdrag att se över dessa frågor, vilket utskottet välkomnar. Då det är angeläget att detta arbete verkligen leder till dels ett höjt minimistraff för våldtäkt i enlighet med tidigare tillkännagivanden, dels att straffen även för övriga sexualbrott höjs för att bättre spegla allvaret i dessa brott, finner utskottet att det åter finns skäl för riksdagen att rikta tillkännagivanden till regeringen om att återkomma till riksdagen med sådana lagförslag. Utskottet tillstyrker därmed motionerna 2020/21:641 (SD) yrkande 22, 2020/21:657 (SD) yrkande 8 i denna del, 2020/21:1097 (M),

2020/21:2957 (C) yrkande 39, 2020/21:3296 (M) yrkandena 1 och 2 samt 2020/21:3311 (KD) yrkande 14.

Grovt sexuellt ofredande

Trots att bestämmelsen om sexuellt ofredande för närvarande är föremål för en översyn där det ingår att överväga om ett grovt brott bör införas är det enligt utskottet viktigt att detta arbete så snart som möjligt leder ett lagförslag i frågan. Enligt utskottet bör riksdagen därför åter göra ett tillkännagivande till regeringen om detta. Utskottet tillstyrker motionerna 2020/21:2957 (C) yrkande 40, 2020/21:3296 (M) yrkande 5 och 2020/21:3427 (L) yrkande 6.

Sexköp

Vad gäller motionsyrkanden om skärpt straff för köp av sexuell tjänst konstaterar utskottet att det i den utredning som redogörs för ovan ingår att föreslå förändringar i straffskalan för köp av sexuell tjänst som innebär att minimistraflet höjs från böter till fängelse.

Även när det gäller motionsyrkanden om skärpt straff för köp av sexuell tjänst av barn finner utskottet att det inte finns skäl att föregripa utredningens förslag i denna del.

Utskottet vidhåller sin inställning i fråga om att kriminalisera sexköp utomlands och finner slutligen inte heller skäl att ta något initiativ med anledning av motionsyrkandet om livesända köp av sexuella tjänster.

Utskottet avstyrker därmed motionerna 2020/21:395 (V) yrkandena 3 och 8, 2020/21:641 (SD) yrkande 23, 2020/21:855 (S), 2020/21:2086 (S), 2020/21:2087 (S), 2020/21:2364 (S), 2020/21:2957 (C) yrkande 41 samt 2020/21:3311 (KD) yrkande 17.

Umgångessabotage

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om umgängessabotage.

Motionen

I motion 2020/21:3603 av Runar Filper (SD) menar motionären att vårdnadstvister ofta avgörs genom smutskastning, undanhållande av information, manipulation och umgängessabotage och att detta inte tas på allvar av socialtjänst och rättsväsendet. Det finns en risk att en förälder alierar den andra föräldern – parental alienation – vilket kan leda till att barnet får en avog inställning till den alierade föräldern trots att det saknas en saklig grund för detta. Detta blir inte minst problematiskt när barnet blir stort nog för att själv få uttrycka sin mening i vårdnadstvister. Motionären

menar att ett sätt för att komma till rätta med denna problematik vore att kriminalisera parental alienation och umgängessabotage (yrkandena 4 och 7).

Bakgrund

Gällande rätt

Barnets bästa ska vara avgörande vid alla beslut om vårdnad, boende och umgänge (6 kap. 2 a § föräldrabalken). Vid bedömningen av vad som är bäst för barnet ska fästas avseende särskilt vid risken för att barnet olovligen förs bort eller hålls kvar eller annars far illa. Såväl olovliga kvarhållanden som olovliga bortföranden av barn anses således normalt stå i strid med barnets bästa. En vårdnadshavare har dessutom möjlighet att begära överflyttning av barnet till sig om den andra vårdnadshavaren utan beaktansvärt skäl för bort eller håller kvar barnet (21 kap. 8 § föräldrabalken). Barn har rätt till sina vårdnadshavare, och ett agerande som innebär att ett barn skiljs från en vårdnadshavare står normalt i strid med barnets bästa.

Enligt 7 kap. 4 § första stycket brottsbalken döms den som obehörigen skiljer ett barn under 15 år från någon som har vårdnaden om barnet för egenmäktighet med barn till böter eller fängelse i högst ett år, om gärningen inte utgör brott mot frihet. Detsamma gäller, om den som gemensamt med någon annan har vårdnaden om ett barn under 15 år utan beaktansvärt skäl egenmäktigt skiljer barnet från den andra vårdnadshavaren eller om den som ska ha vårdnaden obehörigen bemäktigar sig barnet och därigenom själv tar sig rätt.

Frågan om straffansvaret bör omfatta även det fallet att en boendeförälder som gemensamt med den andra föräldern har vårdnaden om barnet inte lämnar ifrån sig barnet för umgänge behandlades i proposition 2013/14:120 Straffansvaret för egenmäktighet med barn. Regeringen uttalade då bl.a. följande (s. 10 f.):

Enligt regeringen måste straffansvaret gälla oberoende av vilken förälder som skiljer barnet från den andra. Några sakliga skäl att inskränka bestämmelsens tillämpningsområde beroende på om barnet i större eller mindre utsträckning är bosatt hos den ena eller andra föräldern kan inte anses finnas, inte minst med hänsyn till att barnet kan bo växelvis hos föräldrarna eller ha ett mycket omfattande umgänge med en av dem. Regeringen vill dock understryka att ett försenat överlämnande eller återlämnande av ett barn, eller att barnet vid vissa tillfällen inte alls lämnas för umgänge eller boende, inte bör anses innebära att barnet har skilts från den andra vårdnadshavaren på ett sådant sätt som förutsätts för straffansvar. Detta är i linje med att gärningsmannens agerande bör ha till avsikt att varaktigt skilja barnet från den andra vårdnadshavaren. Straffansvaret för egenmäktighet med barn syftar inte till att skydda umgängesrätten som sådan. På motsvarande sätt bör inte heller redan det fallet att en vårdnadshavare flyttar med barnet bort från den andra vårdnadshavaren – en situation där Lagrådet ansett att det åtminstone i vissa fall skulle kunna vara fråga om ett skiljande – i sig innebära att det skulle bli fråga om ett straffbart skiljande. Om barnet däremot undanhålls på ett sådant sätt – t.ex. genom att det hålls oåtkomligt eller dolt – att den

andra vårdnadshavaren varaktigt skiljs från möjligheterna att utöva vårdnaden, eller om det är fråga om ett sådant bortförande som redan är straffbart, bör det omfattas av straffansvaret. Agerandet kan vidare, även om det inte skulle anses vara straffbart, i vissa fall utgöra skäl för att ändra vårdnaden, boendet eller umgänget. Av detta följer också att det inte finns anledning att nu, som några remissinstanser varit inne på, överväga att utvidga straffansvaret till att avse att vårdnadshavaren undanhåller barnet från eller på annat sätt motverkar barnets umgänge med en förälder eller annan som inte har del i vårdnaden.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet behandlade en motion om egenmäktighet med barn i betänkande 2018/19:JuU11 (s. 55 f.). Utskottet var då inte berett att ta något initiativ med anledning av motionen. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2018/19:181). Utskottet har därefter behandlat ett motsvarande motionsyrkande förenklat.

Utskottets ställningstagande

Utskottet är inte berett att ta något initiativ med anledning av vad som anförs i motionen. Därmed avstyrks motion 2020/21:3603 (SD) yrkandena 4 och 7.

Åtgärder mot organiserade stölder m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. näringsförbud för företrädare för verksamheter som medvetet befattar sig med stöldgods och straffskärpningar för handel och befattning med stulet metallskrot.

Jämför reservation 9 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:710 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att företrädare för verksamheter som medvetet befattar sig med stöldgods bör beläggas med näringsförbud. I kommittémotion 2020/21:666 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 4 vill motionären se straffskärpningar för handel och befattning med stulet metallskrot.

I motion 2020/21:1046 av Mikael Oscarsson (KD) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör kriminalisera utförelse av stöldgods ur landet.

I motion 2020/21:1364 av Lars Hjalmered (M) vill motionären att det ska övervägas straffskärpningar och andra åtgärder för att komma åt organiserade bilstölder och bildelsstölder.

Bakgrund

Gällande rätt

Stöld

Bestämmelsen om stöld finns i 8 kap. 1 § brottsbalken och innebär att den som olovligen tar och tillägnar sig egendom som tillhör annan döms för stöld till fängelse i högst två år.

För ringa stöld, som straffbeläggs i 2 §, är straffet böter eller fängelse i högst sex månader. Vid bedömningen av om en stöld är ringa ska hänsyn tas till det tillgripnas värde och övriga omständigheter vid brottet. Straffet för grov stöld är fängelse i lägst sex månader och högst sex år (4 §).

Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om det avsett sak som någon bar på sig eller hade i sin omedelbara närhet, om gärningsmannen varit försedd med vapen, sprängämne eller annat dylikt hjälpmedel, om gärningen ingått som ett led i en brottslighet som utövats systematiskt eller om gärningen annars varit av särskilt farlig eller hänsynslös art, avsett betydande värde eller inneburit synnerligen kännbar skada.

Om stölden har skett efter intrång i bostad eller annat liknande boende, döms för inbrottsstöld till fängelse i lägst ett och högst sex år. Är en gärning som avses i första stycket med hänsyn till integritetskränkningen eller omständigheterna i övrigt av mindre allvarlig art, döms dock inte för inbrottsstöld utan för annat brott som gärningen innefattar (4 a §).

Häleri

Den som på ett sätt som är ägnat att försvåra ett återställande tar befattning med något som är frånhänt annan genom brott, bereder sig otillbörlig vinning av annans brottsliga förvärv, eller genom krav, överlåtelse eller på annat liknande sätt hävdar genom brott tillkommen fordran, döms för häleri till fängelse i högst två år.

För häleri döms likaledes den som i näringsverksamhet eller såsom led i en verksamhet, som bedrivs vanemässigt eller annars i större omfattning, på ett sätt som är ägnat att försvåra ett återställande förvärvar eller mottar något som skäligen kan antas vara frånhänt annan genom brott.

Är brott som avses i första eller andra stycket grovt, döms för grovt häleri till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen har avsett betydande värde, ingått som ett led i en brottslighet som utövats systematiskt eller annars varit av särskilt farlig art.

Försvårande omständigheter vid bedömningen av brottets straffvärde

Enligt 29 kap. 2 § 6 brottsbalken ska rätten som försvårande omständighet vid straffvärdebedömningen särskilt beakta om brottet har utgjort ett led i en brottslighet som utövats i organiserad form eller systematiskt eller om brottet föregåtts av särskild planering.

Näringsförbud

Bestämmelser om näringsförbud finns i lagen (2014:836) om näringsförbud. Enligt 4 § ska den som grovt har åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamheten och därvid har gjort sig skyldig till brottslighet som inte är ringa meddelas näringsförbud. En förutsättning är dock att ett sådant förbud är påkallat från allmän synpunkt.

I ett svar på en skriftlig fråga om näringsförbud för att begränsa häleriverksamhet anförde näringsministern den 13 april 2021 bl.a. följande (fr. 2020/21:2384):

Regeringen ser allvarligt på brott som riktas mot företag och har vidtagit och vidtar ett flertal åtgärder som ska bidra till att minska utsattheten för brott och skapa en tryggare miljö för enskilda företagare.

Den 1 mars 2021 trädde lagändringar i kraft som syftar till att förstärka skyddet mot tillgreppsbrott och vissa andra brott. Bland annat infördes en ny lag om tillträdesförbud till butik som innebär att en person kan förbjudas att få tillträde till och vistas i en butik om det på grund av särskilda omständigheter finns risk för att han eller hon kommer att begå brott i butiken eller allvarligt trakassera någon som befinner sig där. Det infördes även en ny kvalifikationsgrund i bestämmelserna om grov stöld och grovt häleri. Kvalifikationsgrunden syftar till att systematiska inslag vid stöld- och häleribrottslighet ska få ett större genomslag vid bedömningen av om ett brott är grovt. Vidare kriminaliserades försök, förberedelse och stämpling till häleri.

Ett intensivt arbete pågår också med att genomföra regeringens 34-punktsprogram mot gängkriminaliteten som innefattar bl.a. bättre verktyg för myndigheterna i brottsbekämpningen, skärpta straff och åtgärder för att förebygga brott.

Inom ramen för arbetet mot organiserad brottslighet pågår det myndighetsgemensamma arbetet mot organiserad brottslighet. Den 31 mars 2021 presenterades resultaten av den myndighetsgemensamma satsningen för 2020. Redovisningen visade på tydliga resultat och att det här är rätt väg för att komma åt den organiserade brottsligheten. I juni 2020 uppdrog regeringen till de tolv myndigheter som ingår att inrätta pilotprojekt som riktar sig mot näringsverksamhet kopplad till organiserad brottslighet. Uppdraget ska redovisas senast den 1 oktober 2021. Det är viktigt att denna brottslighet inte får fäste och utövar inflytande i företaget.

I sammanhanget bör även nämnas regeringens unika satsning på utbyggnaden av svensk polis. Polismyndigheten har aldrig tidigare haft fler anställda. Regeringens mål är att Sverige ska ha 10 000 fler polisanställda år 2024 än vad vi hade vid ingången av 2016.

För att motverka kriminalitet och otrygghet behövs ett långsiktigt och strukturerat brottsförebyggande arbete som involverar hela samhället. Även näringslivet har en viktig roll i det brottsförebyggande arbetet. Regeringens nationella brottsförebyggande program – Tillsammans mot brott, innehåller gemensamma målsättningar för alla politikområden. Regeringen lämnade i december 2020 en redovisning av åtgärder till riksdagen i enlighet med målsättningarna i programmet. Arbetet med att genomföra det brottsförebyggande programmet har bidragit till att det nu finns bättre förutsättningar för ett strukturerat och långsiktigt brottsförebyggande arbete i samhället.

Enligt lagen (2014:836) om näringsförbud kan en näringsidkare meddelas näringsförbud. En näringsidkare som grovt har åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamheten och därvid har gjort sig skyldig till

brottslighet som inte är ringa ska meddelas näringsförbud, om ett sådant förbud är motiverat från allmän synpunkt. I fråga om näringsidkare som gjort sig skyldig till brott i näringsverksamheten och det för brottet inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i sex månader ska näringsförbud anses motiverat från allmän synpunkt om inte särskilda skäl talar mot det. I det fall den nya kvalifikationsgrunden vid häleri eller stöld aktualiseras så att brottet betecknas som grovt är minimistraffet sex månaders fängelse.

Tillträdesförbud till butik och förstärkt straffrättsligt skydd mot tillgreppsbrottslighet

De senaste lagändringarna på området trädde i kraft den 1 mars 2021 (prop. 2020/21:52, bet. 2020/21:JuU13, rskr. 2020/21:169). Lagändringarna innebär bl.a. följande:

- Det införs en ny lag om tillträdesförbud till butik. Lagen innebär att en person kan förbjudas att få tillträde till och vistas i en butik, om det på grund av särskilda omständigheter finns risk för att han eller hon kommer att begå brott i butiken eller allvarligt trakassera någon som befinner sig där. Den som bryter mot ett tillträdesförbud döms till böter eller fängelse i högst sex månader.
- Det införs en ny straffbestämmelse om inbrottsstöld. Brottet omfattar stöld som har skett efter intrång i bostad eller annat liknande boende. Straffet föreslås vara fängelse i lägst ett och högst sex år.
- Det införs en ny kvalifikationsgrund i straffbestämmelserna om grov stöld och grovt häleri. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen har ingått som ett led i en brottslighet som utövats systematiskt.
- Försök, förberedelse och stämpling till häleri kriminaliseras.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden liknande de som nu behandlas i bl.a. betänkande 2019/20:JuU26 (s. 38 f.). Utskottet fann att förslagen i den departementspromemoria som låg till grund för den ovan redovisade propositionen i viss utsträckning kunde komma att tillgodose motionsyrkandena. I väntan på beredningen av förslaget fann utskottet inte skäl att vidta några åtgärder med anledning motionerna som därmed avstyrktes. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2019/20:258).

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser allvarligt på stölder och andra former av tillgreppsbrott, i synnerhet när det sker i organiserade former. Det är därför välkommet med de lagändringar som nyligen trätt i kraft, med bl.a. en ny kvalifikationsgrund för grov stöld och en kriminalisering av förstadier till häleri. Utskottet är däremot inte berett att ställa sig bakom några sådana initiativ som motionärerna

efterfrågar. Motionerna 2020/21:710 (SD) yrkande 1, 2020/21:666 (SD) yrkande 4, 2020/21:1046 (KD) yrkande 2 och 2020/21:1364 (M) avstyrks.

Rån

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att skärpa straffet för rån.
Jämför reservation 10 (L).

Motionen

I kommittémotion 2020/21:3272 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 44 vill motionärerna att minimistramffet för rån ska höjas till ett år och sex månader.

Bakgrund

Gällande rätt

Den som gör sig skyldig till rån döms enligt 8 kap. 5 § brottsbalken till fängelse, lägst ett och högst sex år.

Om brottet bedöms som grovt, döms till fängelse i lägst fem och högst tio år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas

1. om våldet har varit livsfarligt
2. om gärningsmannen har tillfogat svår kroppsskada eller allvarlig sjukdom eller annars har visat synnerlig råhet eller på ett hänsynslöst sätt har utnyttjat den rånades skyddslösa eller utsatta ställning, eller
3. om gärningen har varit av särskilt farlig art.

Den 1 juli 2017 höjdes minimistramffet för grovt rån från fängelse i fyra år till fängelse i fem år (prop. 2016/17:108, bet. 2016/17:JuU14, rskr. 2016/17:232).

Pågående arbete

Den 11 juni 2020 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att överväga och lämna förslag till ändringar i lagstiftningen mot brott i kriminella nätverk som bl.a. innebär en skärpt och mer effektiv straffrättslig reglering mot brott i kriminella nätverk, särskilt brott med kopplingar till kriminella uppgörelser.

Utredaren ska vidare överväga och vid behov lämna förslag till ändringar i lagstiftningen som innebär att det finns en presumtion för häktning när allvarliga brott, såsom rån, grov misshandel och grov utpressning, begås inom ramen för kriminella nätverk.

I den del av direktiven som behandlar uppdraget om en skärpt och mer effektiv straffrättslig reglering mot brott i kriminella nätverk konstaterar regeringen att antalet anmälda personrån mot barn har ökat kraftigt under senare år. Polismyndighetens bild är vidare att rånerna vanligtvis begås med hot

om våld eller repressalier och att det finns exempel på fall med förnedringsinslag. Enligt regeringen kan det bl.a. mot den bakgrunden ifrågasättas om den nuvarande straffskalan för rån, särskilt minimistraffet för brottet, återspeglar brottets allvar.

Utredaren ska i denna del

- kartlägga vilka brott som är vanligt förekommande inom ramen för kriminella nätverk och då särskilt identifiera de brott som kännetecknar kriminella uppgörelser
- överväga och, med beaktande av riksdagens tillkännagivande om att straffen bör skärpas avsevärt för brott kopplade till kriminella uppgörelser, lämna förslag till ändringar i lagstiftningen som innebär en skärpt och mer effektiv straffrättslig reglering mot brott i kriminella nätverk – särskilt brott med kopplingar till kriminella uppgörelser, och
- överväga och vid behov lämna förslag om ett höjt minimistraff för rån.

Uppdraget ska, efter beslut om förlängning av utredningstiden, redovisas senast den 11 augusti 2021 (dir. 2020:62 och 2021:13).

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har flera gånger behandlat motioner om skärpta straff för våldsbrott, innefattande rån, senast i betänkande 2019/20:JuU26 (s. 43 f.). Utskottet anförde då bl.a. följande:

Utskottet anser att reaktionen från samhällets sida mot den som begår ett så allvarligt brott som rån måste vara snabb och tydlig, i synnerhet om det är begånget av en ung gärningsman mot ett ungt brottsoffer. Utöver behovet av förebyggande insatser ser utskottet därför positivt på förslaget i det s.k. 34-punktsprogrammet om skärpt straff och obligatorisk häktning för bl.a. rån.

Mot bakgrund av det anförda fanns det enligt utskottet inte skäl för riksdagen att ta initiativ med anledning av motionen i fråga. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2019/20:258).

Utskottets ställningstagande

Mot bakgrund av det arbete som pågår i frågan finns det enligt utskottets mening inte skäl för riksdagen att ta något initiativ med anledning av motion 2020/21:3272 (L) yrkande 44. Motionen avstyrks.

Otillåtna bosättningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om åtgärder mot otillåtna bosättningar.

Jämför reservation 11 (M, SD, KD).

Motionen

I kommittémotion 2020/21:1616 av Angelica Lundberg m.fl. (SD) yrkande 16 vill motionärerna att det ska tillsättas en utredning om hur brott mot allemansrätten bättre kan bekämpas. De vill också se konkreta åtgärder för att människor som begår brott genom illegal bosättning ska kunna lagföras och att straffvärdet för detta ska höjas (yrkande 17).

Bakgrund

Gällande rätt

Den straffbestämmelse som framför allt aktualiseras vid otillåtna bosättningar är bestämmelsen om egenmäktigt förfarande. För egenmäktigt förfarande döms den som gör intrång i annans besittning av fastighet eller obehörigen skiljer annan från besittning av fastighet eller del av fastighet (8 kap. 11 § brottsbalken). För straffrättsligt ansvar kan det vara tillräckligt att någon ställer upp något skrymmande eller parkerar ett fordon eller en maskin på någon annans mark (jfr NJA 1970 s. 29). Även andra straffrättsliga bestämmelser kan komma i fråga, t.ex. hemfridsbrott, olaga intrång, skadegörelse, åverkan och nedskräpning. Efter att personerna har avlägsnats från platsen kan rättegångsbalkens och brottsbalkens bestämmelser om beslag respektive förverkande vara tillämpliga för att ta hand om kvarlämnad egendom (prop. 2016/17:159 s. 11 f.).

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om åtgärder mot otillåtna bosättningar har behandlats av utskottet i bl.a. 2020 års motionsbetänkande om polisfrågor (bet. 2019/20:JuU25 s. 117 f.). Utskottet anförde då följande:

Vad gäller frågan om verktyg för att förhindra olovliga bosättningar konstaterar utskottet att nya regler för Kronofogdemyndighetens hantering av otillåtna bosättningar trädde i kraft i juli 2017. Utskottet noterar även att Polismyndigheten i sin årsredovisning för 2018 anför att dess uppfattning är att möjligheterna att ingripa mot otillåtna bosättningar är goda. Ingripandena görs ofta med stöd av polislagen, och de nya reglerna anses vara ett bra komplement till det existerande regelverket. Vidare finns det, som anförts ovan, möjligheter för kommuner att utfärda föreskrifter för att upprätthålla den allmänna ordningen och för polisen att, på begäran

av en kommun, förordna ordningsvakter. Utskottet finner därför inte någon anledning för riksdagen att ta något ytterligare initiativ i frågan.

Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2019/20:257).

Utskottets ställningstagande

Som utskottet tidigare konstaterat finns det bestämmelser och verktyg för att komma till rätta med olovliga bosättningar. Det finns enligt utskottet därför inte skäl för riksdagen att ta något initiativ med anledning av motion 2020/21:1616 (SD) yrkandena 16 och 17. Motionen avstyrks.

Djurrättsaktivism

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om skärpta straff för angrepp på jägare som bedriver eftersök och skydds jakt samt tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. jaktsabotage.

Jämför reservation 12 (SD), 13 (KD) och 14 (S, V, L, MP).

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:641 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 39 bör det enligt motionärerna införas en ny brottsrubricering för jaktsabotage. Ett motsvarande yrkande framställs i kommittémotion 2020/21:722 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkande 3. I den sistnämnda motionen anser motionärerna även att det inom ramen för eventuell utredning om deltagande i kriminella organisationer bör inkluderas kriminell verksamhet som bedrivs av organiserade djurrättsaktivister (yrkande 4). Motionärerna vill också att det ska genomföras en översyn i syfte att införa en straffskärpning specifikt för civil olydnad som drabbar djurägare och deras näringsgren (yrkande 5).

I kommittémotion 2020/21:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 42 vill motionärerna att brott som begås i djurrättsaktivistiskt syfte bör anses som en försvårande omständighet vid straffmätningen. Motionärerna vill också att angrepp på eftersöksjägare och jägare som bedriver skydds jakt ska beaktas som en försvårande omständighet som leder till hårdare straff. Även i kommittémotionerna 2020/21:2804 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) och 2020/21:3355 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) efterfrågas skärpta straff för hot och våld riktat mot eftersöksjägare och jägare som bedriver skydds jakt.

Bakgrund

Gällande rätt

De handlingar som våldsbejakande djurrättsextremister begår mot lantbrukare är i huvudsak straffbelagda. De brott som det kan vara fråga om är t.ex. ofredande, olaga hot, olaga intrång och skadegörelse. Den sistnämnda bestämmelsen torde främst vara aktuell när det gäller förstörda jaktorn.

Vidare finns en straffbestämmelse om olaga förföljelse i 4 kap. 4 b § brottsbalken, enligt vilken det föreskrivs straffansvar för olaga förföljelse som består i upprepade gärningar mot en och samma person. Bestämmelsen syftar till att förstärka det straffrättsliga skyddet mot trakasserier och förföljelse och att åstadkomma en straffmätning som återspeglar brottslighetens allvar när det upprepade brottsliga handlandet utgör en särskild kränkning av målsägandens integritet.

Tidigare riksdagsbehandling

I utskottets budgetbetänkande för 2015 (bet. 2014/15:JuU1 s. 44) behandlades motioner om att prioritera brottslighet som begås av djurrättsaktivister. Utskottet föreslog ett tillkännagivande till regeringen om att arbetet mot brott som begås av djurrättsaktivister skulle prioriteras. Detta ställde sig riksdagen bakom (rskr. 2014/15:77).

I betänkande 2017/18:KU21 (s. 20 f.) redogörs för justitieutskottets yttrande (yttr. 2017/18:JuU6y) om en riksdagsskrivelse som har redovisats som slutbehandlad. Utskottet ansåg, till skillnad från regeringen, att de åtgärder som vidtagits inte var tillräckliga för att tillkännagivandet ska anses vara slutbehandlat. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2017/18:325) och tillkännagivandet stod därför fortfarande som öppet.

Regeringen har därefter i budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 4 s. 41 f.) angett följande:

Regeringen har [...] den 21 mars 2019 gett Polismyndigheten i uppdrag att redovisa hur myndigheten arbetar för att motverka brottslighet kopplad till djurrättsaktivism. Redovisningen lämnades till regeringen den 28 februari 2020. Polismyndigheten bedömde att antalet brottsbenägna djurrättsaktivister som är aktiva i landet är få, och brotten som de begår är ofta relativt lindriga. Dessa individer skapar dock stor otrygghet för lantbrukare och andra, de orsakar ekonomisk skada för enskilda och för näringslivet och de utgör ett störningsmoment för enskild jakt och för licensjakt. Polismyndigheten arbetar därför med trygghetsskapande åtgärder, utredning och lagföring, och i samarbete med Säkerhetspolisen även med att reducera handlingsutrymmet för våldsbejakande extremister, i syfte att motverka brottslighet kopplad till djurrättsaktivism.

Regeringen har vidare, med beaktande av tillkännagivandet, internt påbörjat arbete med en översyn av lagstiftningen om olaga intrång och hemfridsbrott. I arbetet ingår att överväga straffbestämmelsernas tillämpningsområde, om kvalifikationsgrunder för grovt brott bör införas och om straffskalorna bör skärpas. De förslag som lämnas kommer att skickas på remiss till berörda myndigheter och organisationer för synpunkter. Regeringens ambition är att remittering ska ske under hösten.

Regeringen har därutöver vidtagit ett antal andra åtgärder för att den typen av brott som avses ska hanteras effektivt av rättsväsendet. Lagändringar har t.ex. gjorts rörande skadegörelse och olaga hot. Straffskalan för grov skadegörelse har skärpts och bestämmelsen har kompletterats med en kvalifikationsgrund som bl.a. innebär att om skadegörelsen innebär en särskild integritetskränkning, bör brottet kunna bedömas som grovt även om skadan i ekonomiskt hänseende inte kan sägas vara betydande.

Med hänsyn till de åtgärder som vidtagits och redovisats anser regeringen att tillkännagivandet om att prioritera arbetet mot brott som begås av djurrättsaktivister är slutbehandlat.

Utskottet hade inget att invända mot regeringens redovisning av tillkännagivandet (bet. 2020/21:1 s. 41).

Motionsyrkanden om skärpta straff för djurrättsaktivism har behandlats av utskottet vid flera tillfällen, bl.a. i betänkande 2018/18:JuU11 (s. 67 f.) där utskottet konstaterade att regeringen uppgett sig vara beredd att se över bestämmelsen om olaga intrång. Utskottet avstyrkte motionerna. I samma betänkande (s. 79 f.) behandlades en motion om hårdare straff för angrepp på eftersöksjägare. Utskottet fann inte skäl att bifalla motionen, vilken därmed avstyrktes. Riksdagen följde utskottets beslut (rskr. 2018/19:181). Utskottet har därefter behandlat motionsyrkanden om skärpta straff för djurrättsaktivism och angrepp på eftersöksjägare förenklat.

Utskottets ställningstagande

Av redogörelsen ovan framgår det att regeringen har vidtagit ett antal åtgärder för att brott av djurrättsaktivister mot bl.a. lantbrukare ska kunna hanteras mer effektivt av rättsväsendet, bl.a. med anledning av tidigare tillkännagivanden från riksdagen. Utskottet, som vidhåller sin tidigare uppfattning, finner inte skäl att ta något initiativ med anledning av motionerna om jaktsabotage och djurrättsaktivism. Utskottet avstyrker därför motionerna 2020/21:641 (SD) yrkande 39, 2020/21:722 (SD) yrkandena 3–5 och 2020/21:3311 (KD) yrkande 42 i denna del.

Vad däremot gäller motionsyrkandena om hårdare straff för angrepp på eftersöksjägare och jägare som bedriver skydds jakt konstaterar utskottet att dessa jägare utför ett viktigt arbete på uppdrag av myndigheter och att tidigare tillkännagivanden från riksdagen om djurrättsaktivism inte avsett angrepp på jägare som utför dessa uppgifter. Utskottet anser därför att riksdagen bör tillkännage för regeringen att det ska ses som en försvårande omständighet vid bedömningen av straffvärdet om brottet begåtts mot en person på grund av att han eller hon eller någon närstående är jägare som bedriver eftersök och skydds jakt. Motionerna 2020/21:2804 (KD) yrkande 1, 2020/21:3311 (KD) yrkande 42 i denna del och 2020/21:3355 (M) yrkande 19 tillstyrks därmed.

Missbruk av pass och samordningsnummer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om skärpta straff för missbruk av pass och kriminalisering av missbruk av samordningsnummer.

Motionerna

I motion 2020/21:12 av Robert Stenkvist (SD) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att skärpa straffen för att sälja, låna ut eller illegalt manipulera svenska pass och tillkännager detta för regeringen.

I motion 2020/21:13 av Robert Stenkvist (SD) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att införa ett straffbud i brottsbalken som kriminaliserar missbruk av samordningsnummer med en straffskala som är strängare än den som gäller för urkundsförfalskning.

Bakgrund

Gällande rätt

Missbruk av pass

I 14 kap. 1 § brottsbalken anges att den som obehörigen, genom att skriva eller på liknande sätt ange en annan persons namn eller på annat sätt, framställer en falsk urkund, t.ex. ett pass, eller ändrar eller fyller ut en äkta urkund döms för urkundsförfalskning till fängelse i högst två år. Bedöms brottet som grovt, döms för grov urkundsförfalskning till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. För fällande dom krävs att handlandet innebär fara i bevishänseende.

Enligt 14 kap. 10 § brottsbalken döms den som åberopar falsk urkund för brukande av det förfalskade som om han eller hon själv hade gjort förfalskningen. Straffbestämmelserna innebär att både den som förfalskar ett pass och den som åberopar ett förfalskat pass kan dömas för urkundsförfalskning respektive brukande av falsk urkund.

Utskottet behandlade våren 2016 proposition 2015/16:81 Åtgärder mot missbruk av svenska pass. I propositionen, som tillstyrktes av utskottet och antogs av riksdagen, föreslogs ändringar i passlagen i syfte att minska tillgången på svenska pass som kan missbrukas (bet. 2015/16:JuU25, rskr. 2015/16:158). Regeringens förslag innebar att svenska medborgare skulle kunna beviljas högst tre vanliga pass under en femårsperiod, att ett vanligt pass skulle återkallas när ett provisoriskt pass utfärdas för passinnehavaren och att giltighetstiden för vanliga pass till barn sänktes till tre år.

Samordningsnummer

På regeringens hemsida anges bl.a. följande under rubriken Fakta: Samordningsnummer:

Samordningsnummer är en identitetsbeteckning för en person som inte är eller har varit folkbokförd i Sverige. Numret används bland annat för att undvika personförväxling och underlätta informationsutbyten mellan olika myndigheter om individer. Det är inte ett tillfälligt personnummer.

Ett samordningsnummer ger inte några rättigheter eller förmåner i sig. Det är inte ett arbetstillstånd, det räcker inte för att kunna öppna bankkonto eller få BankID, det ger inte rätt till hälso- och sjukvård eller utbetalningar från välfärdssystemet. Det ger inte heller rätt att resa in i Sverige eller att vistas här.

Det finns två kategorier av samordningsnummer. Styrkta samordningsnummer som kräver att identiteten är fastställd av den begärande myndigheten och ostyrkta samordningsnummer där det kan råda osäkerhet om den enskildes identitet.

Ungefär hälften av alla tilldelade samordningsnummer är ostyrkta. De ostyrkta samordningsnumren finns för att exempelvis Polismyndigheten och domstolarna har ett behov av att dela information om en person även om identiteten på personen inte går att styrka. Därför har Polismyndigheten ett undantag från att styrka identiteten för personer som registreras i bland annat misstankeregistret och ett samordningsnummer kan tilldelas ändå. Undantaget från att styrka identiteten gäller också när en person registreras i beskattningsdatabasen. Om en persons identitet inte är styrkt framgår detta i Skatteverkets register och informationen skickas ut till myndigheter som tar emot uppgifter om samordningsnummer.

Enligt nuvarande regler är ett samordningsnummer evigt och personer som har tilldelats ett nummer kan idag inte avregistreras.

Pågående arbete

Regeringen beslutade i april 2017 att ge en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag som innebär att Polismyndigheten ges utökade möjligheter att dels ta fingeravtryck i identifieringssyfte, dels omhändertar pass eller andra identitetshandlingar. Syftet var att minska antalet personer vars identitet inte kan fastställas under vistelsen i Sverige. Utredningen fick även i uppdrag att lämna förslag på hur missbruk av resedokument, främlingspass och uppehållstillståndskort kan motverkas.

Utredningen, som tog namnet Återvändandeutredningen överlämnade i november 2017 betänkandet Klarlagd identitet – Om utlänningars rätt att vistas i Sverige, inre utlänningskontroller och missbruk av identitetshandlingar (SOU 2017:93). I betänkandet lämnas bl.a. förslag som syftar till att motverka missbruk av resedokument och främlingspass.

I den lagrådsremiss från februari 2020 som behandlar betänkandet föreslår regeringen bl.a. följande:

- Migrationsverket och Polismyndigheten ges möjlighet att vid en inre utlänningskontroll fotografera en utlänning samt ta hans eller hennes fingeravtryck.
- En utlänning ska i vissa fall kunna beviljas högst tre främlingspass under en femårsperiod.
- Resedokument och främlingspass ska kunna återkallas.

Enligt propositionsförteckningen för andra halvan av riksmötet 2020/21 avsåg regeringen att överlämna en proposition till riksdagen den 9 februari 2021.

I februari 2021 presenterade regeringen en lagrådsremiss med bl.a. följande förslag:

- Ett samordningsnummer ska automatiskt förklaras vilande efter fem år från det att numret tilldelats en person om inte en myndighet eller den enskilde har förnyat numret.
- Skatteverket får en möjlighet att förklara ett nummer vilande t.ex. om numret har tilldelats någon under en falsk identitet.
- Det införs ett krav på att anmäla en aktuell kontaktadress för den som tilldelas ett samordningsnummer.
- Det införs ett krav på personlig inställelse för enskild som har anknytning till Sverige och själv vill ansöka om samordningsnummer.

Regeringen beslutade den 5 september 2019 om kommittédirektivet Åtgärder för att minska fel i folkbokföringen (dir. 2019:54). I den särskilda utredarens uppdrag ingår bl.a. att lämna förslag om ett säkrare system för samordningsnummer, i detta ingår även att föreslå hur kontrollen av en persons identitet bör utformas för att tilldelningen av samordningsnummer ska bli säkrare.

Utredningen om folkbokföring och samordningsnummer ska redovisa sitt uppdrag senast den 1 april 2021.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet behandlade våren 2019 motionsyrkanden om skärpta åtgärder för att stävja missbruket av pass (bet. 2018/19:JuU10). Utskottet anförde att de senaste ändringarna i passlagen i syfte att minska tillgången på svenska pass gjordes för tre år sedan och att det för närvarande inte fanns anledning att föreslå en ytterligare skärpning av reglerna. Motionerna avstyrktes. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2018/19/191).

Utskottets ställningstagande

När det gäller motionsyrkandet om pass kan utskottet konstatera att det vidtagits flera åtgärder de senaste åren för att stävja missbruk av pass. Utskottet välkomnar detta ser även fram emot resultatet av de utredningar som alljämt pågår i denna fråga. Utskottet noterar vidare att bestämmelserna om samordningsnummer är föremål för översyn. Utskottet finner därför inte skäl att ställa sig bakom motionerna 2020/21:12 (SD) yrkande 2 och 2020/21:13 (SD) yrkande 2, vilka avstyrks.

Mened m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att bl.a. göra det olagligt att lämna falskt alibi för brottslingar i polisförhör och skärpt straff för mened.

Jämför reservation 15 (KD).

Motionen

I kommittémotion 2020/21:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 35 begärs ett tillkännagivande om hindrande av rättvisa. Motionärerna anför att det idag inte är olagligt att lämna falska alibin för brottslingar i polisförhör enligt Högsta domstolen, vilket måste åtgärdas. Det bör tillsättas en övergripande utredning om hur hindrande av rättvisans gång kan stoppas, som kan komplettera lagstiftningen kring falsk tillvitelse, skyddande av brottsling, mened m.m. Vidare bör mened bestraffas hårdare än idag, i första hand vad gäller minimistraffet (yrkande 37).

Bakgrund

Gällande rätt

I 15 kap. brottsbalken finns straffbestämmelser om mened, falskt åtal och annan osann utsaga. I 15 kap. 1 § anges bl.a. att den som under laga ed lämnar osann uppgift eller förtiger sanningen, dömes för mened till fängelse i högst fyra år eller, om brottet är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader.

Straffbestämmelsen omfattar t.ex. uppgifter som ett vittne, efter att ha avlagt ed, lämnar vid en huvudförhandling i ett brottmål. Mened är inte fullbordad förrän förhöret har avslutats. Först då kan straffansvar aktualiseras. Om vittnet har ljugit i inledningen av förhöret, men ändrar sig i slutet och berättar sanningen, har vittnet alltså inte begått något brott.

Den som hörs av polis eller åklagare under en förundersökning i brottmål avlägger inte ed och kan därför inte straffas för mened.

Även om det inte finns någon bestämmelse som generellt straffbelägger osanna uppgifter vid polisförhör är det i vissa särskilt angivna situationer straffbart att lämna falska uppgifter till polisen. En sådan situation, där straffansvar kan aktualiseras, är att den hörda personen påstår att någon som är oskyldig har gjort sig skyldig till brott. Den som i ett polisförhör sanningslöst tillvitar någon annan en brottslig gärning, påstår besvärande omständighet eller förnekar friande eller mildrande omständighet, döms för falsk tillvitelse (15 kap. 7 § brottsbalken).

Den som under ett polisförhör lämnar falska uppgifter till förmån för någon som har begått ett brott kan dock dömas för skyddande av brottsling. Det krävs då att den som har lämnat de falska uppgifterna därigenom döljer den som har

förövat ett brott, hjälper henne eller honom att undkomma, undanröjer bevis om brottet eller på annat dylikt sätt motverkar att brottet uppdragas eller beivras. (17 kap. 11 § första stycket brottsbalken).

I Högsta domstolens avgörande NJA 2019 s. 294 konstateras, efter en redogörelse för vissa förarbetsuttalanden, att det agerande som bestämmelsen om skyddande av brottsling tar sikte på måste vara att brottslingen görs oåtkomlig för polisen, dvs. åtgärder som kan medföra att polisen inte får tag på den som har begått ett brott. Straffansvaret omfattar således inte att någon, till förmån för den som är misstänkt eller dömd för ett brott, under polisförhör lämnar falska uppgifter som endast kan påverka bevisläget, t.ex. att ge ett falskt alibi.

Pågående arbete

Den 21 november 2019 tillsatte regeringen en utredning som ska titta på åtgärder för att stärka rättsprocessen och öka lagföringen, bl.a. vid brottslighet med kopplingar till kriminella nätverk. I utredningens uppdrag ingår att analysera om ett system med s.k. kronvittnen bör införas, att se över skyddet av och stödet till vittnen och deras anhöriga och att analysera om det bör införas en möjlighet att vittna anonymt. Utredningen får även i uppdrag att föreslå skärpta straffskalor för övergrepp i rättssak, mened och skyddande av brottsling och att utreda behovet av ändringar när det gäller vittnesuppgifter som lämnas under en förundersökning. Uppdraget ska redovisas senast den 21 maj 2021 (dir. 2019:85).

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet behandlade ett motionsyrkande om att göra det straffbart att lämna ett falskt alibi vid ett polisförhör i betänkande 2018/19:JuU10 (s. 187 f.). Utskottet uppgav sig ha förståelse för det som anfördes i motionen om att falska uppgifter i polisförhör försvårar brottsutredningar, men bl.a. mot bakgrund av den aviserade översynen av menedsbrottet var utskottet inte berett att ställa sig bakom förslaget att straffbelägga t.ex. falska alibin vid polisförhör. Motionen avstyrktes. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2018/19:191).

Ett motsvarande motionsyrkande behandlades våren 2020 i betänkande 2019/20:JuU26 (s. 52 f.). Utskottet konstaterade att regeringen hade tillsatt en utredning som bl.a. fått i uppdrag att föreslå skärpta straffskalor för övergrepp i rättssak, mened och skyddande av brottsling och att utreda behovet av ändringar när det gäller vittnesuppgifter som lämnas under en förundersökning. Motionen fick därmed anses i huvudsak tillgodosedd, och utskottet avstyrkte därför motionen. Riksdagen ställde sig bakom utskottets förslag (rskr. 2019/20:258).

Utskottets ställningstagande

Med hänsyn till den utredning som tillsatts i frågan finner utskottet att motion 2020/21:3311 (KD) yrkande 35 får anses i huvudsak tillgodosedd och att det därtill inte finns skäl till något initiativ med anledning av yrkande 37. Motionen avstyrks.

Hets mot folkgrupp

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om en översyn av bestämmelsen om hets mot folkgrupp och att hatbrott och förolämpning mot personer med funktionsnedsättning ska ingå i bestämmelsen om hets mot folkgrupp.

Jämför reservation 16 (V).

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:387 av Christina Höj Larsen m.fl. (V) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att regeringen ska tillsätta en ny utredning om bestämmelsen om hets mot folkgrupp med ett bredare fokus än enbart rasistiska eller liknande symboler. Utredningen bör få i uppdrag att se över om det är möjligt att brottet hets mot folkgrupp även kan omfatta kontexten som ett meddelande framförs i.

Även i motion 2020/21:1219 av Jan Ericson och Lars Beckman (båda M) yrkande 1 efterfrågas en översyn av brottsbalkens bestämmelse om hets mot folkgrupp. Motionärerna anför att bestämmelsen delvis har förändrats över tid och att det finns anledning att göra en ny övergripande översyn och uppdatering av lagreglerna.

I kommittémotion 2020/21:167 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att hatbrott och förolämpning mot personer med funktionsnedsättning ska ingå i bestämmelsen om hets mot folkgrupp.

Bakgrund

Gällande rätt m.m.

I 16 kap. 8 § brottsbalken föreskrivs att den som i ett uttalande eller i ett annat meddelande som sprids hotar eller uttrycker missaktning för en folkgrupp eller en annan sådan grupp av personer med anspelning på ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning eller könsöverskridande identitet eller uttryck, döms för hets mot folkgrupp till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter. Om brottet är grovt döms för grov hets mot folkgrupp till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om

meddelandet haft ett särskilt hotfullt eller kränkande innehåll och spritts till ett stort antal personer på ett sätt som varit ägnat att väcka betydande uppmärksamhet.

Enligt 2 kap. 1 § regeringsformen (RF) är varje medborgare gentemot det allmänna tillförsäkrad bl.a. mötesfrihet och demonstrationsfrihet. Med mötesfrihet avses enligt RF frihet att anordna och bevista sammankomst för upplysning, meningsyttring eller något liknande syfte eller för framförande av konstnärligt verk och med demonstrationsfrihet avses frihet att anordna och delta i demonstration på allmän plats. I 2 kap. 20 och 24 §§ RF finns bestämmelser om i vilken form och inom vilka ramar som mötes- och demonstrationsfriheterna får begränsas.

Regeringen beslutade den 5 juli 2018 att ge en särskild utredare i uppdrag att se över den straffrättsliga regleringen i fråga om rasistiska och liknande symboler och vid behov föreslå förändringar. Utredningen, som lämnade sitt betänkande i maj 2019 (SOU 2019:27), fann att den nuvarande regleringen var ändamålsenligt utformad och anförde följande skäl till den bedömningen:

För att det ska göras någon förändring i den nuvarande lagstiftningen bör det finnas ett påtagligt behov. En sådan förändring måste vara förenlig med skyddet för grundläggande fri- och rättigheter som finns i våra grundlagar och den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Utifrån vår genomgång av praxis är det vår bedömning att den nuvarande straffrättsliga regleringen i fråga om rasistiska och liknande symboler är ändamålsenligt utformad. Det medför att vi anser att bestämmelserna om hets mot folkgrupp inte bör ändras och att det inte bör införas något särskilt förbud mot användning av vissa symboler. Bestämmelserna om hets mot folkgrupp har redan ett vidsträckt tillämpningsområde och det står klart att symboler kan omfattas av bestämmelserna. Med undantag för rena bevisfrågor, t.ex. om den tilltalade spridit en viss symbol, har de allra flesta åtal för spridande av rasistiska och liknande symboler lett till fällande dom. Det befintliga straffbara området får bedömas som tillräckligt och vi har därför inte lämnat något författningsförslag.

Tidigare riksdagsbehandling

I betänkande 2017/18:JuU14 (s. 41 f.) behandlade utskottet motionsyrkanden om skärpning av lagstiftningen om hets mot folkgrupp. I betänkandet redogjordes för pågående uppdrag att stärka arbetet med att förebygga, förhindra, försvåra och hantera politiskt motiverad brottslighet samt värna demokratin mot våldsbejakande extremism. Utskottet framhöll vikten av att bemöta hotet från främlingsfientliga eller antidemokratiska grupper men angav att det samtidigt är medvetet om att lagstiftning på området noga måste balanseras mot grundlagens och Europakonventionens krav på bl.a. yttrandefrihet. Utskottet noterade att regeringen hade påbörjat arbetet med att se över aktuell lagstiftning och gett Polismyndigheten och Säkerhetspolisen i uppdrag att stärka arbetet med att förebygga, förhindra, försvåra och hantera politiskt motiverad brottslighet. Mot den bakgrunden avstyrktes motionerna. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2017/18:240).

I betänkande 2019/20:JuU26 behandlade utskottet ett motionsyrkande om en översyn av bestämmelsen om hets mot folkgrupp. Utskottet fann då inte skäl att ställa sig bakom förslaget och avstyrkte motionen. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2019/20:258).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att bestämmelsen om hets mot folkgrupp nyligen var föremål för en översyn och att den bedömning som då gjordes var att den nuvarande regleringen var ändamålsenligt utformad. Utskottet finner därför inte skäl att ta något initiativ med anledning av motionerna 2020/21:167 (V) yrkande 2, 2020/21:387 (V) yrkande 3 och 2020/21:1219 (M). Motionerna avstyrks.

Stärkt straffrättsligt skydd för blåjuspå personal m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om stärkt straffrättsligt skydd för vård- och omsorgspersonal och tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. skärpt straff för hot och våld mot tjänsteman.

Jämför reservation 17 (M, KD), 18 (L), 19 (SD), 20 (S, V, MP) och 21 (M, KD).

Motionerna

I partimotion 2020/21:3365 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 27 och kommittémotion 2020/21:3300 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 10 begärs ett tillkännagivande om att upprätthålla respekten för polisen och rättsväsendet med ett starkt straffrättsligt skydd. Motionärerna anför att det är nödvändigt att straffen för våld mot tjänsteman skärps så att straffskalan börjar på sex månaders fängelse och att kränkingsersättning ska utgå i fler fall än i dag när poliser är brottsoffer. I yrkande 11 begärs att våld mot tjänsteman bör få en egen brottsrubricering med straff om minst sex månaders fängelse.

I kommittémotion 2020/21:3272 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 42 begärs höjt minimistraff för grovt våld mot tjänsteman till samma nivå som för grov misshandel.

I kommittémotion 2020/21:639 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 31 begärs att olaga hot mot en polis alltid bör bedömas som ett grovt brott.

I kommittémotion 2020/21:3133 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att se över lagstiftning och regelverk för hot och våld mot vård- och omsorgspersonal. I motion 2020/21:1034 av Pia Steensland (KD) yrkande 1 och 2 begärs en utredning av möjligheten att

införa tjänstemannastatus för viss sjukvårdspersonal och att omfatta viss sjukvårdspersonal av brottet sabotage mot blåljusverksamhet. I motion 2020/21:2754 av Ann-Sofie Alm (M) yrkande 1 begärs att all blåljuspersonal ska ges tjänstemannastatus.

I kommittémotion 2020/21:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 40 begär motionärerna att brott mot vitala samhällsfunktioner ska vara en särskild straffskärpningsgrund. Angrepp mot vitala samhällsfunktioner bryter ned grundläggande normer i samhället och straffen bör skärpas när angrepp sker mot personer som är anställda inom vitala funktioner. Ett liknande yrkande framställs i kommittémotion 2020/21:3405 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 32.

Bakgrund

Våld eller hot mot tjänsteman m.m.

Enligt 17 kap. 1 § brottsbalken döms den som med våld eller hot om våld förgriper sig på en tjänsteman i hans eller hennes myndighetsutövning eller för att tvinga tjänstemannen till eller hindra honom eller henne från en åtgärd i myndighetsutövningen eller för att hämnas för en sådan åtgärd för våld eller hot mot tjänsteman till böter eller fängelse i högst två år. Detsamma gäller om någon på detta sätt förgriper sig mot en tjänsteman som tidigare har utövat myndighet för vad han eller hon har gjort eller underlåtit att göra i myndighetsutövningen.

Om brottet är grovt döms för grovt våld eller hot mot tjänsteman till fängelse i lägst ett och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen

1. har innefattat våld av allvarligt slag
2. har innefattat hot som påtagligt har förstärkts med hjälp av vapen, sprängämne eller vapenattrapp eller genom anspelning på ett våldskapital eller som annars har varit av allvarligt slag eller
3. annars har varit av särskilt hänsynslös eller farlig art.

Enligt 17 kap. 2 § brottsbalken ska den som på ett annat sätt än det som anges i 1 §, för att tvinga eller hindra någon i hans eller hennes myndighetsutövning eller för att hämnas för åtgärd i denna, otillbörligen utför en gärning, som för personen medför lidande, skada eller annan olägenhet, eller hotar med det, dömas för förgripelse mot tjänsteman till böter eller fängelse i högst sex månader. Om brottet är grovt döms för grov förgripelse mot tjänsteman till fängelse i högst fyra år.

Av 17 kap. 5 § brottsbalken och lagen (1975:668) om skydd för viss tjänsteutövning följer att vissa befattningshavare som har bevaknings-, säkerhets- eller ordningsuppgifter åtnjuter samma skydd som personer som utövar tjänsteutövning enligt 17 kap. 1 och 2 §§ brottsbalken.

Att med våld eller hot angripa vårdpersonal eller socialtjänstens personal är straffbart som misshandel eller olaga hot enligt bestämmelser i 3 kap.

respektive 4 kap. brottsbalken. I vissa fall kan även straffbestämmelserna om våld eller hot mot tjänsteman respektive förgripelse mot tjänsteman (17 kap. 1 och 2 §§) vara tillämpliga på brott som begås mot dessa yrkeskategorier.

Blåljussabotage

Den 1 januari 2020 infördes sabotage mot blåljusverksamhet som ett nytt gradindelad brott i brottsbalken (13 kap. 5 c § brottsbalken). Brottet omfattar den som angriper eller på annat sätt stör polis, räddningstjänst eller ambulanssjukvård, om gärningen är ägnad att allvarligt försvåra eller hindra utryckningsverksamhet eller brottsbekämpande verksamhet. Om gärningen framkallat fara för flera människoliv eller egendom av särskild betydelse, eller annars varit av särskilt farlig art, ska det dömas för grovt sabotage mot blåljusverksamhet. Straffet för sabotage mot blåljusverksamhet är fängelse i högst fyra år och för grovt sabotage mot blåljusverksamhet fängelse på viss tid, lägst två och högst arton år, eller på livstid. Vidare skärptes straffskalan för grovt våld eller hot mot tjänsteman till fängelse i lägst ett och högst sex år (prop. 2018/19:155, bet. 2019/20:JuU8, rskr. 2019/20:43).

I betänkandet som låg till grund för lagändringen (Stärkt straffrättsligt skydd för blåljusverksamhet och andra samhällsnyttiga funktioner, SOU 2018:2) föreslogs även att en ny straffskärpningsgrund förs in i 29 kap. 2 § brottsbalken. Den skulle innebära att domstolen skulle se särskilt allvarligt på fall där den tilltalade med våld eller hot har angripit någon i eller med anledning av dennes yrkesutövning. I propositionen gjorde regeringen emellertid bedömningen att det inte borde införas en särskild straffskärpningsgrund på det sätt som föreslogs i utredningen. Regeringen anförde följande (prop. 2018/19:155 s. 38):

I likhet med flera remissinstanser bedömer regeringen att den föreslagna straffskärpningsgrunden är förenad med betydande nackdelar. Det framstår som tveksamt om den skulle få avsedd verkan samtidigt som det kan förutses att den skulle ge upphov till betydande tillämpningsproblem. Mot den bakgrunden anser regeringen att det sammantaget inte framstår som lämpligt att införa den. Frågan om vilka samhällsnyttiga funktioner som är i behov av ett förstärkt straffrättsligt skydd och hur ett förstärkt straffrättsligt skydd för dessa samhällsnyttiga funktioner kan uppnås på ett annat och mer ändamålsenligt sätt kräver fortsatt utredningsarbete.

Pågående arbete

Den 14 maj 2020 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att bl.a.

- analysera och ta ställning till hur ett förstärkt straffrättsligt skydd för vissa samhällsnyttiga funktioner bör utformas
- analysera behovet och lämpligheten av en lagändring som innebär att brottet våld eller hot mot tjänsteman delas upp och att straffskalan för våld mot tjänsteman skärps.

Uppdraget ska redovisas senast den 12 november 2021 (dir. 2020:54).

Vad gäller uppdraget att stärka det straffrättsliga skyddet för vissa samhällsnyttiga funktioner ska utredaren

- ta ställning till vilka samhällsnyttiga funktioner som är i behov av ett förstärkt straffrättsligt skydd,
- analysera och ta ställning till hur ett förstärkt straffrättsligt skydd för dessa samhällsnyttiga funktioner bör utformas och i det sammanhanget
- särskilt överväga om det finns anledning att införa nya brott eller om ett förstärkt straffrättsligt skydd lämpligen kan tillgodoses t.ex. genom en utvidgning av kategorierna med utökat skydd enligt 17 kap. 5 § brottsbalken, eller på något annat sätt, och
- vid behov lämna nödvändiga författningsförslag.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden om att upprätthålla respekten för polisen och rättsväsendet.

I betänkande 2016/17:JuU16 (s. 51 f.) föreslog utskottet ett tillkännagivande om att våld mot tjänsteman bör få en egen brottsrubricering där straffet ska vara minst sex månaders fängelse. Riksdagen ställde sig bakom förslaget (rskr. 2016/17:211).

Även i betänkande 2019/20:JuU8, som behandlade regeringens förslag om sabotage mot blåljusverksamhet, föreslogs ett motsvarande tillkännagivande. Utskottet anförde följande:

I dag behandlas våld och hot mot tjänsteman i samma straffstadgande. Våld mot tjänsteman är dock ett allvarigare brott än ett muntligt hot. För att fånga upp allvaret i den här brottsligheten anser utskottet att våld mot tjänsteman bör få en egen brottsrubricering där straffet ska vara minst sex månaders fängelse. Detta har, som framgår ovan, riksdagen också tillkännagett för regeringen under våren 2017. Regeringen har i propositionen redovisat att riksdagens tillkännagivande i denna del bereds vidare inom Regeringskansliet. Några åtgärder för att tillmötesgå tillkännagivandet har, såvitt känt, inte vidtagits. Utskottet finner mot den bakgrunden anledning att föreslå ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen skyndsamt ska återkomma till riksdagen med ett lagförslag som innebär att våld mot tjänsteman får en egen brottsrubricering där straffet ska vara minst sex månaders fängelse.

Under våren 2020 avstyrkte utskottet ett motsvarande yrkande med hänsyn till tidigare tillkännagivanden till regeringen och att ärendet bereds inom Regeringskansliet. Utskottet noterade i sammanhanget att den höjning av minimistraffet för grovt våld eller hot mot tjänsteman som infördes den 1 januari 2020 torde skapa utrymme för en strängare straffmätning även för brott av normalgraden. Riksdagen följde utskottets förslag (bet. 2019/20:JuU26 s. 49 f., rskr. 2019/20:258).

Utskottet har också tidigare behandlat motionsyrkanden om straffrättsligt skydd för personal inom hälso- och sjukvården och om skärpta straff för våld mot personal inom hälso- och sjukvården och andra vitala samhällsfunktioner.

Riksdagen har bl.a. tillkännagett att våld eller hot mot personal inom räddningstjänsten och hälso- och sjukvården bör straffas lika hårt som våld eller hot mot polisen och att det bör införas ett nytt brott, våld mot alarmeringstjänstpersonal, där det inte uppställs något krav på att angreppet sker mot någon i dennes myndighetsutövning, och att det även bör införas en särskild straffskärpningsgrund som innebär att alla brott som innefattar ett angrepp mot viktiga samhällsfunktioner leder till skärpta straff (bet. 2016/17:JuU16, s. 51 f., rskr. 2016/17:211).

I betänkande 2017/18:JuU14 (s. 45 f.) konstaterade utskottet att många av de tillkännagivanden som riksdagen gjort på området återfanns bland de förslag som den vid tidpunkten pågående utredningen om stärkt straffrättsligt skydd för blåljusverksamhet och andra samhällsnyttiga funktioner presenterat, men att andra delar saknades. Utskottet vidhöll därför sin uppfattning att ett särskilt brott skulle omfatta angrepp mot personal inom hälso- och sjukvården och att våld mot personal inom hälso- och sjukvården och andra vitala samhällsfunktioner skulle ha ett minimistraff på sex månaders fängelse. Utskottet framförde att regeringen därför snarast borde ge Blåljusutredningen ett tilläggsdirektiv om att ta fram ett lagstiftningsförslag i enlighet med det anförda. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2017/18:240).

I betänkande 2019/20:JuU8, som behandlade den ovan nämnda propositionen om ett stärkt straffrättsligt skydd för blåljusverksamhet, anförde utskottet att det fanns anledning att överväga ett utökat straffrättsligt skydd även för personal i andra viktiga samhällsfunktioner. Samma personer som utsätter blåljuspersonal och personal från Tullverket och Kustbevakningen för angrepp utgör även hot mot andra yrkeskategorier. Det förekommer t.ex. att personal på akutmottagningar och sjukhus utsätts för hot och påtryckningar. Detsamma gäller för ordningsvakter som anställts av kommuner för att bidra till ordning och trygghet på allmän plats. En utredning borde därför tillsättas i syfte att bredda det straffrättsliga skyddet även för andra samhällsviktiga yrkesfunktioner. Utskottet föreslog att riksdagen skulle tillkänna detta för regeringen.

Vidare anförde utskottet att det hade varit en viss förståelse för att regeringen valde att inte gå vidare med förslaget om att införa en särskild straffskärpningsgrund i 29 kap. brottsbalken, men att behovet av ett sådant starkare straffrättsligt skydd mot angrepp på viktiga samhällsfunktioner inte hade bortfallit. Utskottet noterade att regeringen ansåg att frågan om vilka samhällsnyttiga funktioner som är i behov av ett förstärkt straffrättsligt skydd och hur ett förstärkt straffrättsligt skydd för dessa samhällsnyttiga funktioner kunde uppnås på ett annat och mer ändamålsenligt sätt krävde fortsatt utredningsarbete. Det var enligt utskottet emellertid angeläget att frågan skyndsamt blev föremål för fortsatta överväganden. Detta föreslog utskottet att riksdagen skulle tillkänna detta för regeringen.

Riksdagen följde utskottets förslag i dessa delar (rskr. 2019/20:43).

Under våren 2020 avstyrkte utskottet motioner om ett stärkt straffrättsligt skydd för hälso- och sjukvårdspersonal och andra samhällsviktiga funktioner med hänvisning till att den pågående beredningen inom Regeringskansliet av tidigare tillkännagivanden inte borde föregripas. Riksdagen följde utskottets förslag (bet. 2019/20:JuU26 s. 49 f., rskr 2019/20:258).

Utskottets ställningstagande

Som framgår av redogörelsen ovan har utskottet tidigare behandlat motioner om att upprätthålla respekten för polisen och rättsväsendet, och riksdagen har även riktat tillkännagivanden om detta till regeringen. Utskottet välkomnar därför att en utredning har tillsatts med uppdrag att bl.a. analysera behovet samt lämpligheten av en lagändring som innebär att brottet våld eller hot mot tjänsteman delas upp och att straffskalan för våld mot tjänsteman skärps. Utskottet, som anser att det inte finns skäl att föregripa utredningens arbete i denna del, avstyrker motionerna 2020/21:639 (SD) yrkande 31, 2020/21:3272 (L) yrkande 42, 2020/21:3300 (M) yrkandena 10 och 11 samt 2020/21:3365 (M) yrkande 27.

Utskottet avstyrker av samma anledning motionerna 2020/21:3311 (KD) yrkande 40 och 2020/21:3405 (KD) yrkande 32 om hot mot vitala samhällsfunktioner.

Vad gäller motionsyrkandena om ett starkare straffrättsligt skydd för vård- och omsorgspersonal noterar utskottet att även denna fråga förvisso omfattas av den tillsatta utredningen. För att säkerställa att utredningen också leder fram till ett förslag som tillgodoser riksdagens tidigare tillkännagivanden i denna fråga finns det enligt utskottet anledning för riksdagen att rikta ännu ett sådant tillkännagivande till regeringen. Utskottet tillstyrker därmed motionerna 2020/21:1034 (KD) yrkande 1, 2020/21:2754 (M) yrkandena 1 och 2 samt 2020/21:3133 (M) yrkande 4 och tillstyrker delvis motion 2020/21:1034 (KD) yrkande 2.

Stärkt straffrättsligt skydd för journalister

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om skärpt straffrättsligt skydd för journalister.

Motionen

I motion 2020/21:2363 av Lawen Redar (S) begärs ett tillkännagivande om att överväga att se över möjligheten att införa ett straffrättsligt skydd för journalister.

Bakgrund

Gällande rätt

Angrepp på den som utövar sin yttrandefrihet är straffbara genom olika bestämmelser, exempelvis misshandel, olaga hot, ofredande och förtal. För vissa brottsliga angrepp som sker i grundlagsskyddade medier kan särskilda straffbestämmelser i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen bli tillämpliga.

Därutöver finns i viss utsträckning särskilda bestämmelser som innebär att brott som riktar sig mot någon som utövar sin yttrandefrihet kan bedömas strängare än motsvarande gärningar där något sådant motiv inte finns. Enligt 18 kap. 5 § brottsbalken döms den som utövar olaga tvång eller olaga hot med uppsåt att påverka den allmänna åsiktsbildningen eller inkräkta på handlingsfriheten inom politisk organisation eller yrkes- eller näringsammanslutning och därigenom sätter yttrande-, församlings- eller föreningsfriheten i fara, för brott mot medborgerlig frihet till fängelse i högst sex år. Bestämmelserna i 18 kap. brottsbalken handlar om högmålsbrott, dvs. angrepp på statens bestånd eller på statsöverhuvudet. Det är alltså fråga om väldigt allvarliga och under mycket speciella förhållanden förekommande brott.

Även vid straffvärdebedömningen finns utrymme för att bedöma brott som riktar sig mot någon som utövar sin yttrandefrihet strängare. Av doktrin och praxis framgår att ett överskjutande uppsåt att angripa någons yttrandefrihet eller den fria åsiktsbildningen, trots att det inte anges som en försvarande omständighet i 29 kap. 2 § brottsbalken, kan beaktas i straffskärpande riktning vid olika slag av brottsliga gärningar (se Jareborg m.fl., Straffrättens påföljdslära, 2017 s. 116 och RH 2015:46).

Pågående arbete

Den 14 maj 2020 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att bl.a. ta ställning till om det finns behov av ett förstärkt straffrättsligt skydd mot brott som riktar sig mot någon som utövar sin yttrandefrihet, särskilt inom ramen för yrkesmässigt bedriven nyhetsförmedling eller annan journalistisk verksamhet. Uppdraget ska redovisas senast den 12 november 2021 (dir. 2020:54).

Tidigare riksdagsbehandling

Vid behandlingen av regeringens lagförslag om brott mot förtroendevalda ställde sig utskottet bakom motioner med innebörden att regeringen borde utreda frågan om ett förstärkt straffrättsligt skydd för särskilt betydelsefulla yrkesgrupper i det demokratiska systemet såsom exempelvis journalister. Riksdagen följde utskottets förslag (bet. 2019/20:JuU6, rskr. 2019/20:42).

Utskottets ställningstagande

Med hänvisning till den utredning som redogörs för ovan får motion 2020/21:2363 (S) anses i huvudsak tillgodosedd. Motionen avstyrks.

Övergrepp i rättssak

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om skärpt straff för övergrepp i rättssak och en särskild brottsrubricering för övergrepp i rättssak mot barn.

Jämför reservation 22 (SD), 23 (C, KD) och 24 (L).

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:641 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 25 begärs ett tillkännagivande om skärpta straff för övergrepp i rättssak. En liknande begäran framställs i motion 2020/21:1096 av Edward Riedl (M). Även i kommittémotion 2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 49 begärs skärpt straff för övergrepp i rättssak. Motionärerna vill vidare att asperationsprincipen inte ska tillämpas vid övergrepp i rättssak.

I kommittémotion 2020/21:3271 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 30 begärs ett tillkännagivande om övergrepp i rättssak mot barn som särskild brottsrubricering med strängare straffskala.

Bakgrund

Gällande rätt

Enligt 17 kap. 10 § brottsbalken döms den som med våld eller hot om våld angriper någon för att han eller hon gjort en anmälan, fört talan, avlagt vittnesmål eller annars vid förhör avgett en utsaga hos en domstol eller annan myndighet eller för att hindra någon från en sådan åtgärd för övergrepp i rättssak till fängelse i högst fyra år eller, om brottet är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader. Detsamma ska gälla om man med någon annan gärning som medför lidande, skada eller olägenhet, eller med hot om en sådan gärning angriper någon för att han eller hon avlagt vittnesmål eller annars avgett en utsaga vid förhör hos en myndighet eller för att hindra honom eller henne från att avge en sådan utsaga. Är brottet grovt döms till fängelse, lägst två och högst åtta år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas

1. om det har uppkommit eller funnits risk för betydande men för det allmänna eller någon enskild
2. om gärningen har innefattat våld eller hot av allvarligt slag eller
3. om gärningen annars har varit av särskilt hänsynslös eller farlig art.

I 29 kap. 2 § brottsbalken anges det i tredje punkten att det som försvårande omständighet särskilt ska beaktas om någon utnyttjat någon annans skyddslösa ställning eller svårigheter att värja sig. I kommentaren till bestämmelsen anges att punkten bl.a. tar sikte på brott som förövats mot barn. Att man uppsåtligt utnyttjar att någon har en skyddslös ställning är en faktor som ofta bör tillmätas en betydande vikt. Detta gäller särskilt övergrepp mot barn där riskerna dessutom är särskilt stora att övergreppen kan medföra svåra och långvariga personliga skadeverkningar (se Bäcklund m.fl., Brottsbalken, juli 2020, Juno, kommentaren till 29 kap. 2 §).

En redogörelse för aspirationsprincipen finns nedan i avsnittet om straffmätning vid flerfaldig brottslighet.

Pågående arbete

Den 21 november 2019 tillsatte regeringen en utredning som ska titta på åtgärder för att stärka rättsprocessen och öka lagföringen, bl.a. vid brottslighet med kopplingar till kriminella nätverk. I utredningens uppdrag ingår att analysera om ett system med s.k. kronvittnen bör införas, att se över skyddet av och stödet till vittnen och deras anhöriga och att analysera om det bör införas en möjlighet att vittna anonymt. Utredningen får även i uppdrag att föreslå skärpta straffskalor för övergrepp i rättssak, mened och skyddande av brottsling och att utreda behovet av ändringar när det gäller vittnesuppgifter som lämnas under en förundersökning. Uppdraget ska redovisas senast den 21 maj 2021 (dir. 2019:85).

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet behandlade motionsyrkanden om skärpta straff för övergrepp i rättssak i betänkande 2018/19:JuU11. Utskottet anförde att rättsstaten brustit i sin förmåga om någon som utsatts för brott inte vågar anmäla brott eller vittna i domstol. Utskottet ansåg att samhället borde markera starkt mot denna typ av brottslighet och att det var angeläget med en utredning i syfte att skärpa straffen för övergrepp. Utskottet föreslog ett sådant tillkännagivande, vilket riksdagen ställde sig bakom (rskr. 2018/19:181).

Även under våren 2020 i betänkande 2019/20:JuU26 fann utskottet att det med hänsyn till frågans angelägenhet fanns skäl att rikta ett tillkännagivande till regeringen om att återkomma till riksdagen med ett förslag om skärpt straff för övergrepp i rättssak.

Vid samma tillfälle fann utskottet med hänsyn till de nuvarande bestämmelserna i 29 kap. brottsbalken och den pågående utredningen inte skäl att ta något initiativ med anledning av en motion om en särskild brottsrubricering för övergrepp i rättssak mot barn.

Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2019/20:258).

Utskottets ställningstagande

Som framgår ovan har riksdagen riktat flera tillkännagivanden till regeringen om att skärpa straffet för övergrepp i rättssak, senast våren 2020. Det är därför välkommet att den utredning som bl.a. haft i uppdrag att föreslå skärpta straffskalor för övergrepp i rättssak snart ska redovisa sitt uppdrag. I avvaktan på utredningen och med hänsyn till tidigare tillkännagivanden finner utskottet inte anledning att nu vidta några åtgärder med anledning av motionerna 2020/21:641 (SD) yrkande 25, 2020/21:1096 (M) och 2020/21:2957 (C) yrkande 49.

Vad gäller motionsyrkandet om en särskild brottsrubricering för övergrepp i rättssak vidhåller utskottet sitt tidigare ställningstagande och är därmed inte berett att ställa sig bakom motion 2020/21:3271 (L) yrkande 30. Motionen avstyrks.

Brott mot rikets säkerhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om skärpta straff för brott mot rikets säkerhet.

Jämför reservation 25 (M, KD).

Motionen

I kommittémotion 2020/21:3447 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om skärpta straff för brott mot rikets säkerhet så att straffen på ett tydligare sätt speglar det säkerhetshot som den typen av brottslighet innebär. Motionärerna pekar särskilt på att straffskalan för olovlig under rättelseverksamhet mot Sverige är fängelse i mellan 14 dagar och två år och anför vidare att det inte sällan döms till endast böter för brottet obehörig befattningsmed hemlig uppgift.

Bakgrund

Gällande rätt

I 19 kap. brottsbalken finns straffbestämmelser om brott mot Sveriges säkerhet.

Brottsrubriceringarna innefattar högförräderi (1 §) med upp till fängelse på livstid i straffskalan medan andra brott har fängelse eller böter i straffskalan, såsom obehörig befattningsmed hemlig uppgift (7 §) som har böter eller fängelse i högst två år i straffskalan. I 10 § anges att den som, för att gå främmande makt tillhanda, hemligen eller med användande av svikliga medel antingen bedriver verksamhet vars syfte är anskaffande av uppgifter om förhållanden vars uppenbarande för främmande makt kan medföra men för

Sveriges säkerhet eller medverkar till sådan verksamhet mer än tillfälligt, döms för olovlig underrättelseverksamhet mot Sverige till fängelse i högst två år. Är brottet grovt döms till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år.

Utskottets ställningstagande

Det är av största vikt att de bestämmelser som syftar till att skydda Sveriges säkerhet är ändamålsenligt utformade, och detta innefattar det straffrättsliga regelverket. Utskottet anser dock inte att det framkommit något som ger anledning för riksdagen att ta initiativ till en översyn av detta regelverk. Motion 2020/21:3447 (M) yrkande 6 avstyrks därför.

Brott mot tystnadsplikt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om skärpt straff för brott mot tystnadsplikten.

Motionen

I motion 2020/21:1947 av Boriana Åberg (M) yrkande 1 efterfrågas skärpt straff för brott mot tystnadsplikten. Motionären anför att detta behövs för att komma till rätta med sjukvårdspersonal som obehörigen läser patientjournaler.

Bakgrund

Gällande rätt

I 20 kap. 3 § brottsbalken anges att om någon röjer uppgift, som han är pliktig att hemlighålla enligt lag eller annan författning eller enligt förordnande eller förbehåll som har meddelats med stöd av lag eller annan författning, eller utnyttjar han olovligen sådan hemlighet, dömes, om ej gärningen eljest är särskilt belagd med straff, för brott mot tystnadsplikt till böter eller fängelse i högst ett år.

Den som av oaktsamhet begår gärning som avses i första stycket, dömes till böter. I ringa fall ska dock ej dömas till ansvar.

I 4 kap. 9 c § brottsbalken anges att den som olovligen bereder sig tillgång till en uppgift som är avsedd för automatiserad behandling eller olovligen ändrar, utplånar, blockerar eller i register för in en sådan uppgift döms för dataintrång till böter eller fängelse i högst två år. Detsamma gäller den som olovligen genom någon annan liknande åtgärd allvarligt stör eller hindrar användningen av en sådan uppgift.

Är brottet grovt, döms för grovt dataintrång till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömning av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen har orsakat allvarlig skada eller avsett ett stort antal uppgifter

eller annars varit av särskilt farlig art enligt andra stycket av samma bestämmelse.

Bestämmelsen om grovt brott lades till genom en lagändring som trädde i kraft den 1 juli 2014 (prop. 2013/14:92, bet. 2013/14:JuU27, rskr. 2013/14:244).

Pågående arbete

Den 14 maj 2020 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att bl.a. överväga och ta ställning till om straffskalan för brott mot tystnadsplikten bör skärpas. Uppdraget ska redovisas senast den 12 november 2021 (dir. 2020:54).

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet behandlade motionsyrkanden om grovt brott mot tystnadsplikten och strängare straff för dataintrång i betänkande 2019/20:JuU26 (s. 26 och 58 f.). Utskottet ansåg att de nuvarande bestämmelserna var väl avvägda och avstyrkte motionerna. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2019/20:258).

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som konstaterar att frågan är under utredning, finner inte skäl att ta något initiativ med anledning av motionen. Utskottet avstyrker motion 2020/21:1947 (M) yrkande 1.

Åtgärder mot grov organiserad brottslighet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett förslag om avsevärt skärpta straff för brott som är kopplade till kriminella uppgörelser och tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om skärpt straff för den som rekryterar barn och unga in i kriminalitet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. kriminalisering av deltagande i kriminell organisation och utvisning av gängkriminella.

Jämför reservation 26 (M, SD, KD), 27 (SD, KD), 28 (C, KD) och 29 (M, SD, KD) samt särskilt yttrande 4 (S, MP).

Motionerna

Skärpta straff m.m. för brott kopplade till grov organiserad brottslighet

I partimotion 2020/21:3365 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om dubbla straff för vissa brott som har ett samband med uppgörelser i kriminella grupperingar. Motsvarande yrkanden finns i kommittémotion 2020/21:3302 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 1 samt i motionerna 2020/21:219 av Patrick Reslow (SD) och 2020/21:2630 av John Weinerhall (M) yrkande 5. Yrkanden om skärpta straff för denna typ av brottslighet framställs även i kommittémotionerna 2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 3, 2020/21:3271 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 38 och 2020/21:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 6. I kommittémotion 2020/21:3271 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 39 begärs ett tillkännagivande om skärpta straffskalor för vissa brott med särskild koppling till gängbrottslighet, bl.a. för rån, grov misshandel och grov utpressning.

I motion 2020/21:979 av Lars Hjälmered (M) yrkandena 1 och 2 efterfrågas ett flertal åtgärder mot den s.k. gängbrottsligheten, bl.a. straffskärpningar, visitationszoner samt införande av kronvittnen och anonyma vittnen. I motion 2020/21:2630 av John Weinerhall (M) yrkandena 6 och 7 efterfrågas bl.a. avskaffande av möjligheter till förtidsfrigivning och straffrabatter samt ökade möjligheter till brottsprovokation.

Skärpt straff för rekrytering av barn

I kommittémotionerna 2020/21:2720 av Johanna Öfverbeck m.fl. (MP) yrkande 6, 2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 26 och

2020/21:3271 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 7 begärs skärpta straff för den som rekryterar barn och unga in i kriminalitet.

Deltagande i kriminell organisation

I partimotion 2020/21:3365 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om kriminalisering av deltagande i ett kriminellt gäng. Motsvarande begäranden framställs i kommittémotionerna 2020/21:641 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 30, 2020/21:3302 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 4 och 2020/21:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 7.

Näringsförbud vid samröre med organiserad kriminalitet

I kommittémotion 2020/21:1622 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) vill motionärerna låta utreda möjligheterna att belägga personer som deltar i, eller har samröre med, organiserad kriminalitet med näringsförbud.

Illegal låneverksamhet

I kommittémotion 2020/21:2529 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 12 vill motionärerna tillsätta en utredning för att komma åt den illegala låneverksamheten och bekämpa den ekonomiska brottsligheten som följer med detta.

Utvisning av gängkriminella

I partimotion 2020/21:3365 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 9 begärs ett tillkännagivande om att fler gängmedlemmar ska utvisas från Sverige oavsett om de dömts för brott. Motionärerna anför att de utländska medborgare som befinner sig i Sverige och är aktiva i kriminella gäng utgör ett kvalificerat säkerhetshot. Det bör därför övervägas om det ska införas en möjlighet att utvisa utländska medborgare som kan befaras begå eller medverka till brott inom ramen för organiserad brottslighet – oavsett om de dömts för brott eller inte. Lagen (1991:527) om särskild utlänningskontroll bör enligt motionärerna tjäna som förebild. I kommittémotion 2020/21:3302 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 9 framställs ett likalydande yrkande.

Bakgrund

Gällande rätt

Allmänt om det straffrättsliga regelverket och organiserad brottslighet

I Sverige finns det inte någon vedertagen definition av organiserad brottslighet. Enligt 29 kap. 2 § första stycket 6 brottsbalken ska som försvårande omständigheter vid bedömningen av straffvärdet särskilt beaktas bl.a. om ett brott utgjort ett led i en brottslighet som utövats i organiserad form eller systematiskt eller om brottet föregåtts av särskild planering.

Utmärkandeför den organiserade brottsligheten är bl.a. att flera personer är delaktiga i den brottsliga verksamheten och att brottsligheten ofta är välplanerad.

Systematiken är alltså en omständighet som – vid sidan av vad som gäller för varje särskild brottstyp – särskilt ska beaktas vid straffvärdebedömningen. Till ledning för hur systematiken närmare ska förstås anges följande i förarbetena (se prop. 2009/10:147 s. 43):

Med brottslighet som utövats i organiserad form avses brottslighet som begåtts inom ramen för en struktur där flera personer samverkat under en inte helt obetydlig tidsperiod för att begå brott. Det är inte tillräckligt att brottet har skett i samverkan mellan flera gärningspersoner, utan personerna ska ha ingått i en sammanslutning eller ett nätverk av viss kontinuitet vars syfte att begå brott sträckt sig längre än till enbart det ifrågavarande brottet. Brottet måste vidare ha ett naturligt samband med den övriga brottsligheten. Däremot krävs det inte att brottet har begåtts av den eller de som organiserat brottsligheten. Som exempel på brottslighet som utövats i organiserad form nämns fickstölder som begåtts av en grupp personer.

I december 2015 presenterade regeringen propositionen Bättre straffrättsliga verktyg mot organiserad brottslighet (prop. 2015/16:113) som innehöll flera ändringar i det straffrättsliga regelverket för att mer effektivt motverka denna typ av brottslighet. Ändringarna var i huvudsak följande:

- Försök, förberedelse och stämpling till allvarliga brott kriminaliserades i större utsträckning än tidigare.
- Bestämmelsen om straff för förberedelse och stämpling ändrades så att högre straff än fängelse i två år ska kunna dömas ut i fler fall.
- Den som har ett bestämmande inflytande i en sammanslutning och låter bli att förhindra vissa allvarliga brott inom ramen för sammanslutningen ska kunna dömas för det.
- Det infördes nya omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om ett brott är grovt.
- Brottsbeteckningarna grovt brott och/eller ringa brott infördes för de brott som berördes av förslagen och som inte redan hade en sådan beteckning.

Förslaget bifölls av riksdagen (bet. 2015/16:JuU16, rskr. 2015/16:234). Lagändringarna trädde i kraft den 1 juli 2016.

Brottsprovokation

Så kallad brottsprovokation är inte uttryckligen reglerad i svensk lagstiftning. Däremot har frågan behandlats i praxis.

I NJA 2007 s. 1037 var frågan hur den omständigheten att de tilltalade provocerats att begå brotten av en infiltratör som polisen använde skulle bedömas. Högsta domstolen gjorde med hänvisning till Europakonventionens krav på en rättvis rättegång och hur det kravet tolkats av Europadomstolen följande uttalande:

Vid en samlad bedömning synes övervägande skäl tala för att i sådana fall som Europadomstolens praxis avser, polisprovokation enligt svensk rätt bör betraktas som en bristande materiell straffbarhetsbetingelse. Något direkt lagstöd för en sådan tillämpning finns visserligen inte men inte heller något lagligt hinder mot att på detta sätt tillgodose de krav som följer av Europakonventionen och den praxis som Europadomstolen utvecklat.

Polismetodutredningen hade i uppdrag att utifrån rättssäkerhets- och integritetsskyddsaspekter, förhållanden i andra länder och det internationella brottsbekämpande samarbetet överväga vissa straffprocessuella och polisrättsliga frågor om de brottsbekämpande myndigheternas dolda spanings- och utredningsverksamhet. Utredningen föreslog i betänkandet Särskilda spaningsmetoder (SOU 2010:103) bl.a. att spaningsmetoder som behöver lagregleras skulle tas in i en ny lag om särskilda inhämtningsåtgärder i de brottsbekämpande myndigheternas verksamhet (inhämtningslagen). Lagen skulle reglera användningen av de särskilda spaningsmetoderna både iförundersökning och i underrättelseverksamhet. Utredningen har i den delen den rörde provokation inte lett till lagstiftning.

Deltagande i kriminell organisation

Enligt gällande rätt är deltagande i kriminell organisation inte kriminaliserat. Frågan om straffansvar för deltagande i kriminella organisationer behandlades av Kommittén om straffansvar för organiserad brottslighet, m.m. Kommittén övervägde en ny bestämmelse i 23 kap. brottsbalken om ansvar för dels underlåtenhet att hindra brottslig verksamhet, dels främjande av brottslig verksamhet av följande lydelse (SOU 2000:88 s. 180):

Den som i ledande ställning inom en sammanslutning, där allvarlig brottslig verksamhet förekommer, underlåter att göra vad som skäligen kan begäras för att verksamheten skall upphöra, döms för underlåtenhet att hindra brottslig verksamhet till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, böter.

Den som lämnar ekonomiskt bidrag, upplåter hus, del av hus eller mark eller lämnar annat liknande stöd till en sammanslutning av sådant slag som anges i första stycket döms, om stödet inte är att anse som obetydligt, för främjande av brottslig verksamhet till böter eller fängelse i högst två år. Vad nu sagts skall dock inte gälla, om ansvar kan dömas ut enligt en annan bestämmelse i denna balk eller i annan lag eller författning.

Majoriteten i kommittén avstod från att lägga fram förslaget, bl.a. med hänvisning till att bestämmelserna närmast skulle utgöra en komplettering till reglerna om medverkan, förberedelse och stämpling till brott och därför skulle få ett förhållandevis begränsat tillämpningsområde. Dessutom ansågs bestämmelserna vara förknippade med bevisvårigheter och kunde enligt majoriteten därmed inte förväntas bli särskilt effektiva.

I propositionen Ett särskilt straffansvar för samröre med en terroristorganisation (prop. 2019/20:36) konstaterar regeringen att kriminalisering av deltagande i en terroristorganisation innebär en begränsning av den grundlagsskyddade föreningsfriheten och att ett förslag, för att rymmas inom grundlagens ramar, måste begränsas så att den tar sikte

på terroristorganisationer som uppfyller förutsättningarna i den s.k. begränsningsregeln i 2 kap. 24 § andra stycket regeringsformen, dvs. som är militära eller militärliknande till sin natur eller vars verksamhet innebär förföljelse av en folkgrupp. I annat fall krävs en grundlagsändring för att möjliggöra ett deltagandebrott.

Näringsförbud

Bestämmelser om näringsförbud finns i lagen (2014:836) om näringsförbud. Ett beslut om näringsförbud innebär att en näringsidkare under viss tid meddelas begränsningar i rätten att bedriva eller ta del i näringsverksamhet. Näringsförbud kan meddelas på grund av brott eller underlåtenhet att betala skatt och i samband med konkurs. Ansökan om näringsförbud på grund av brott görs av allmän åklagare. Ansökan om näringsförbud på grund av underlåtenhet att betala skatt och i samband med konkurs får göras av Kronofogdemyndigheten om allmän åklagare har avstått från att ansöka om näringsförbud. Ansökan prövas av allmän domstol.

Utvisning

Bestämmelser om utvisning på grund av brott finns i 8 a kap. utlänningslagen (2005:716). En utlänning som inte är EES-medborgare eller familjemedlem till en EES-medborgare får utvisas ur Sverige om han eller hon döms för ett brott som kan leda till fängelse (1 §). Utvisning får dock ske endast om utlänningen döms till svårare påföljd än böter och om

- gärningen är av sådant slag och övriga omständigheter är sådana att det kan antas att han eller hon kommer att göra sig skyldig till fortsatt brottslighet här i landet eller
- brottet med hänsyn till den skada, fara eller kränkning som det har inneburit för enskilda eller allmänna intressen är så allvarligt att han eller hon inte bör få stanna kvar.

En utlänning som är EES-medborgare eller familjemedlem till en EES-medborgare får utvisas ur Sverige om de förutsättningar som anges i 1 § är uppfyllda och det sker av hänsyn till allmän ordning och säkerhet (5 §).

Det följer av lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll att en utlänning kan utvisas med hänsyn till rikets säkerhet eller om det kan befaras att personen kommer att begå eller medverka till terroristbrott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott. Ett beslut om utvisning ska förenas med ett förbud för utlänningen att utan tillstånd av regeringen återvända till Sverige. Förbudet meddelas för en viss tid eller utan tidsbegränsning.

Beslut om utvisning enligt lagen meddelas av Migrationsverket. Frågan om utvisning tas upp på ansökan av Säkerhetspolisen.

Pågående arbete

I september 2019 presenterade regeringen ett 34-punktsprogram med förslag på åtgärder mot gängkriminaliteten.

En stärkt rättsprocess och en ökad lagföring

Den 21 november 2019 tillsatte regeringen en utredning som ska titta på åtgärder för att stärka rättsprocessen och öka lagföringen, bl.a. vid brottslighet med kopplingar till kriminella nätverk. Utredaren ska bl.a.

- analysera om det finns ett behov av och är lämpligt att införa en möjlighet till straffindring för den som medverkar till utredning av någon annans brottslighet (s.k. kronvittnen)
- föreslå åtgärder för att förbättra stödet till vittnen och överväga åtgärder för att stärka skyddet av vittnen
- analysera om det finns ett behov av och är lämpligt att införa en möjlighet att vittna anonymt
- bedöma om straffskalorna för övergrepp i rättssak, mened och skyddande av brottsling bör skärpas.

Uppdraget ska redovisas senast den 21 maj 2021 (dir. 2019:85).

Straffrättsliga åtgärder mot brott i kriminella nätverk

Den 11 juni 2020 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att överväga och lämna förslag till ändringar i lagstiftningen mot brott i kriminella nätverk som innebär

- en skärpt och mer effektiv straffrättslig reglering mot brott i kriminella nätverk, särskilt brott med kopplingar till kriminella uppgörelser
- en skärpt straffrättslig reaktion mot narkotikaförsäljning
- en skärpt straffrättslig reaktion mot dem som involverar unga i kriminalitet.

Utredaren ska vidare överväga och vid behov lämna förslag till ändringar i lagstiftningen som innebär att det finns en presumtion för häktning när allvarliga brott, såsom rån, grov misshandel och grov utpressning, begås inom ramen för kriminella nätverk.

I den del av uppdraget som ska innebära en skärpt och mer effektiv straffrättslig reglering ska utredaren

- kartlägga vilka brott som är vanligt förekommande inom ramen för kriminella nätverk och då särskilt identifiera de brott som kännetecknar kriminella uppgörelser,
- överväga och, med beaktande av riksdagens tillkännagivande om att straffen bör skärpas avsevärt för brott kopplade till kriminella uppgörelser, lämna förslag till ändringar i lagstiftningen som innebär en skärpt och mer effektiv straffrättslig reglering mot brott i kriminella nätverk – särskilt brott med kopplingar till kriminella uppgörelser, och
- överväga och vid behov lämna förslag om ett höjt minimistraff för rån.

Uppdraget ska, efter beslut om förlängning av utredningstiden, redovisas senast den 11 augusti 2021 (dir. 2020:62 och 2021:13).

Deltagande i kriminella organisationer

I september 2021 anförde justitie- och migrationsministern bl.a. följande i svaret på en skriftlig fråga om deltagande i kriminella organisationer (fr. 2020/21:51):

Den satsning mot gängkriminalitet som regeringen genomför nu är den mest omfattande någonsin i Sverige. Arbetet bedrivs på kort och lång sikt. Gemensamt för de åtgärder som ingår i 34-punktsprogrammet är att de bedöms vara både effektiva och träffsäkra åtgärder mot gängkriminalitet.

Att kriminalisera deltagande i kriminella nätverk skulle kräva mycket utredningsresurser för ett magert resultat när det gäller att hitta luckor i strafflagstiftningen. Det befintliga regelverket, med medverkansregleringen och med försöks-, förberedelse och stämplingsbrott, innebär att praktiskt taget alla handlingar som bidrar till ett kriminellt gängs verksamhet redan är kriminaliserade. Det finns därför anledning att ifrågasätta om den föreslagna åtgärden skulle tillföra något. Dessutom rör det sig ju om en grundlagsändring som skulle ta mycket lång tid att genomföra. Det vi i stället måste prioritera är effektiva och träffsäkra åtgärder mot de kriminella nätverken som gör skillnad.

Regeringen arbetar brett mot gängkriminaliteten och har inga planer på att slå av på takten. Men min utgångspunkt är att det i första hand ska göras genom åtgärder som ryms inom grundlagens nuvarande ramar.

Regeringen beslutade den 13 februari 2020 att tillkalla en parlamentariskt sammansatt kommitté med uppdrag att bl.a. utreda behovet av att möjliggöra ytterligare begränsningar i föreningsfriheten i förhållande till sammanslutningar som ägnar sig åt terrorism (dir. 2020:11). Kommittén skulle i denna del av uppdraget i) göra en analys av innebörden och omfattningen av de möjligheter som finns enligt gällande rätt att begränsa den grundlagsskyddade föreningsfriheten för enskilda som är med i sammanslutningar som ägnar sig åt terrorism, ii) bedöma om det bör införas utökade möjligheter att begränsa den grundlagsskyddade föreningsfriheten i förhållande till sådana sammanslutningar, och iii) lämna de förslag till författningsändringar som kommittén bedömer är motiverade.

Kommittén lämnade ett delbetänkande den 16 mars 2021 som avsåg denna del av uppdraget. I betänkandet bedömer kommittén att den grundlagsskyddade föreningsfriheten även omfattar enskilda som är med i sammanslutningar som ägnar sig åt olovlig verksamhet och att det därmed krävs en grundlagsändring för att kriminalisera deltagande i en terroristorganisation. Kommittén föreslår att det införs en ny regel som ger möjlighet till inskränkning av föreningsfriheten när det gäller sammanslutningar som ägnar sig åt eller understödjer terrorism. Den nya regeln föreslås placeras i 2 kap. 24 § andra stycket regeringsformen som en del av den befintliga begränsningsbestämmelsen.

Betänkandet har skickats på remiss, och remisstiden går ut den 16 juni 2021.

Skärpta regler för utvisning på grund av brott

Den 30 april 2020 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av regelverket om utvisning på grund av brott och lämna förslag på hur man kan åstadkomma en skärpt reglering som innebär att det finns förutsättningar att i fler fall än i dag utvisa utlänningar som begår brott och effektivisera verkställigheten av sådana utvisningsbeslut.

Uppdraget ska redovisas senast den 30 juni 2021 (dir. 2020:44).

Tidigare riksdagsbehandling

Skärpta straff m.m. för grov organiserad brottslighet

I betänkande 2014/15:JuU14 (s. 71 f.) behandlades motioner om grov organiserad brottslighet. Utskottet ansåg att straffen generellt borde skärpas för brott som begåtts inom ramen för en organiserad kriminell verksamhet, vilket utskottet föreslog att riksdagen skulle ge regeringen till känna. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2014/15:138). Tillkännagivandet har ansetts tillgodosett genom proposition 2015/16:113, beskriven ovan.

Utskottet behandlade i betänkande 2017/18:JuU14 (s. 60 f.) ett motionsyrkande om att införa en särskild straffskärpningsgrund för brott som har samband med uppgörelser mellan kriminella grupperingar. Utskottet avstyrkte motionsyrkandet och riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2017/18:240).

I betänkande 2018/19:JuU11 behandlades liknande motionsyrkanden (s. 94 f.). Utskottet anförde att även om det tidigare tillkännagivandet hade tillgodosetts gav nuvarande reglering fortfarande inte möjlighet att i tillräcklig utsträckning beakta den generella straffskärpning som enligt utskottet borde ske för brott som är kopplade till kriminella uppgörelser. Det våld som används har ökat i både omfattning och grovhet, inte minst genom en ökad användning av vapen och sprängmedel. Regeringen borde därför återkomma med ett förslag om att straffen ska skärpas avsevärt för brott kopplade till kriminella uppgörelser. Utskottet föreslog att riksdagen skulle tillkänna detta för regeringen. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2018/19:181).

I betänkande 2019/20:JuU26 (s. 60 f.) anförde utskottet att det flera gånger riktat tillkännagivanden till regeringen om skärpta straff för brott kopplade till organiserad brottslighet. Med hänvisning till detta samt till tillsatta och aviserade utredningar i enlighet med det s.k. 34-punktsprogrammet avstyrktes motionsyrkanden om skärpta straff, brottsprovokation m.m. för brott kopplade till organiserad brottslighet. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2019/20:258).

Deltagande i kriminell organisation

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat motionsyrkanden om deltagande i kriminell organisation, men har vid dessa tillfällen avstyrkt yrkandena, senast

i betänkande 2019/20:JuU26, vilket riksdagen ställde sig bakom (rskr. 2019/20:258).

Utskottets ställningstagande

Som utskottet tidigare har konstaterat är lag och ordning en kärnuppgift för staten, som handlar om att medborgarna ska känna sig trygga oavsett var de bor. I dag är den organiserade brottsligheten en av rättssamhällets största utmaningar, och denna typ av brottslighet måste mötas med kraft. Det är därför viktigt att de straffrättsliga verktygen mot organiserad brottslighet är ändamålsenligt utformade.

Som framgår ovan har riksdagen flera gånger riktat tillkännagivanden till regeringen om skärpta straff för brott kopplade till organiserad brottslighet. Det är därför välkommet att regeringen tillsatt en utredning med uppdrag att lämna ett sådant förslag. Med hänsyn till frågans allvar finner utskottet att det är angeläget att detta arbete verkligen leder fram till ett förslag om väsentligt skärpta straff för brott som begås inom ramen för organiserad brottslighet. Utskottet anser därför att det åter finns skäl för riksdagen att rikta ett tillkännagivande om detta till regeringen. Därmed tillstyrker utskottet motionerna 2020/21:219 (SD), 2020/21:2630 (M) yrkande 5, 2020/21:2957 (C) yrkande 3, 2020/21:3271 (L) yrkandena 38 och 39, 2020/21:3302 (M) yrkande 1, 2020/21:3311 (KD) yrkande 6 samt 2020/21:3365 (M) yrkande 1 och till styrker delvis motion 2020/21:979 (M) yrkandena 1 och 2. Motion 2020/21:2630 (M) yrkandena 6 och 7 avstyrks.

Vad gäller motioner om skärpt straff för rekrytering av unga in i kriminalitet konstaterar utskottet att rekryteringen till de kriminella gängerna måste stoppas för att på lång sikt bekämpa den organiserade brottsligheten. Det är därför välkommet att den ovannämnda utredningen har i uppdrag att lämna förslag på en skärpt straffrättslig reaktion mot dem som involverar unga i kriminalitet. Utskottet anser dock att frågan är så viktig att det finns skäl för riksdagen att trots detta rikta ett tillkännagivande till regeringen om att den bör återkomma till riksdagen med ett förslag med denna innebörd. Utskottet tillstyrker därmed motionerna 2020/21:2720 (MP) yrkande 6, 2020/21:2957 (C) yrkande 26 och 2020/21:3271 (L) yrkande 7.

Utskottet gör inte någon annan bedömning än vad det tidigare gjort vad avser motionsyrkanden om deltagande i kriminell organisation. Motionerna 2020/21:641 (SD) yrkande 30, 2020/21:3302 (M) yrkande 4, 2020/21:3311 (KD) yrkande 7 och 2020/21:3365 (M) yrkande 4 avstyrks.

Utskottet anser inte heller att det finns anledning för riksdagen att ta något initiativ med anledning av motionerna om näringsförbud vid samöre med organiserad kriminalitet och illegal låneverksamhet. Motionerna 2020/21:1622 (SD) och 2020/21:2529 (C) yrkande 12 avstyrks.

Vad slutligen gäller motionsyrkanden om utvisning av gängkriminella noterar utskottet att regelverket om utvisning på grund av brott är föremål för en översyn som syftar till att dessa regler ska skärpas och leda till att fler

utlänningar som begår brott utvisas och att verkställigheten av sådana utvisningsbeslut effektiviseras. Utskottet finner mot denna bakgrund inte skäl att ta något initiativ med anledning av motionerna i denna fråga. Motionerna 2020/21:3302 (M) yrkande 9 och 2020/21:3365 (M) yrkande 9 avstyrks.

Narkotikabrott

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen skyndsamt ska återkomma till riksdagen med ett lagförslag om skärpt straff för överlåtelse av narkotika och tillkännager detta för regeringen.

Jämför reservation 30 (S, V, MP).

Motionerna

I partimotion 2020/21:3365 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 17 begärs skärpta straff för narkotikaförsäljning. Liknande yrkanden framställs i kommittémotionerna 2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 6, 2020/21:3272 av Johan Pehrson m.fl. yrkande 46 och 2020/19:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 8 samt i motion 2020/21:1227 av Edward Riedl (M).

Bakgrund

Gällande rätt

Bestämmelser om olovlig befattning med narkotika finns i narkotikastrafflagen (1968:64). Bestämmelser om straff för bl.a. olovlig införsel och utförsel av narkotika finns i lagen (2000:1225) om straff för smuggling, kallad smugglingslagen.

Enligt 1 § första stycket narkotikastrafflagen döms för narkotikabrott till fängelse i högst tre år för den som olovligen och uppsåtligen

1. överlåter narkotika
2. framställer narkotika som är avsedd för missbruk
3. förvärvar narkotika i överlåtelsesyfte
4. anskaffar, bearbetar, förpackar, transporterar, förvarar eller tar annan sådan befattning med narkotika som inte är avsedd för eget bruk
5. bjuder ut narkotika till försäljning, förvarar eller befordrar vederlag för narkotika, förmedlar kontakter mellan säljare och köpare eller företar någon annan sådan åtgärd, om förfarandet är ägnat att främja narkotikahandel, eller
6. innehar, brukar eller tar annan befattning med narkotika.

Om ett brott som avses i 1 § första stycket med hänsyn till arten och mängden narkotika samt övriga omständigheter är att anse som ringa, döms enligt 2 § samma lag för ringa narkotikabrott till böter eller fängelse i högst sex månader.

Om brottet är att anse som grovt, döms enligt 3 § första stycket lagen för grovt narkotikabrott till fängelse i lägst två och högst sju år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om brottet har utgjort ett led i en verksamhet som bedrivits i större omfattning eller yrkesmässigt, avsett en särskilt stor mängd narkotika eller annars varit av särskilt farlig eller hänsynslös art. Bedömningen ska grundas på en sammanvägning av omständigheterna i det enskilda fallet.

I 3 § andra stycket föreskrivs att om brottet är att anse som synnerligen grovt, döms för synnerligen grovt narkotikabrott till fängelse i lägst sex och högst tio år. Vid bedömningen av om brottet är synnerligen grovt ska det särskilt beaktas om brottet har utgjort ett led i en verksamhet som utövats i organiserad form i syfte att i stor omfattning bedriva handel med narkotika, avsett en synnerligen stor mängd narkotika eller annars varit av synnerligen farlig eller hänsynslös art.

Pågående arbete

Den 11 juni 2020 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att överväga och lämna förslag till ändringar i lagstiftningen som innebär

- en skärpt och mer effektiv straffrättslig reglering mot brott i kriminella nätverk, särskilt brott med kopplingar till kriminella uppställningar
- en skärpt straffrättslig reaktion mot narkotikaförsäljning
- en skärpt straffrättslig reaktion mot dem som involverar unga i kriminalitet.

Uppdraget ska redovisas senast den 11 juni 2021 (dir. 2020:62 och 2021:13).

Tidigare riksdagsbehandling

I betänkande 2018/19:JuU11 behandlade utskottet motionsyrkanden om skärpt straff för den som överlåter narkotika. Utskottet anförde följande:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att narkotikahandeln måste bekämpas, inte minst eftersom narkotikaförsäljning är en stor inkomstkälla för de kriminella gängerna. Som framkommit skärptes också straffen för narkotikabrott 2016. Utskottet anser emellertid att det finns anledning att överväga ytterligare straffskärpningar för dem som överlåter narkotika. Det är därför positivt att statsministern har aviserat en straffskärpning för den som överlåter narkotika till andra. För att säkerställa att en straffskärpning också sker anser utskottet att det finns anledning för riksdagen att göra ett tillkännagivande om detta till regeringen. Målet med en straffskärpning bör vara en återgång till de straffnivåer som gällde innan Högsta domstolen ändrade sin praxis 2012–2013. En sådan straffskärpning skulle i många fall kunna leda till en fördubbling av längden på de fängelsestraff som döms ut vid överlåtelse av narkotika. Utskottet föreslår att riksdagen tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2018/19:181).

I betänkande 2019/20:JuU26 behandlades liknande yrkanden. Med hänvisning till den då aviserade utredningen om skärpta straff för narkotikaöverlåtelser såg utskottet inte anledning att ta några ytterligare initiativ med anledning av motionerna i fråga och avstyrkte dessa. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2019/20:258).

Utskottets ställningstagande

Utskottet står fast vid att det är prioriterat att motverka narkotikahandel, inte minst för att den utgör en stor inkomstkälla för de kriminella gängen. Det är därför välkommet att en utredare har fått i uppdrag att lämna förslag till ändringar i lagstiftningen som innebär en skärpt straffrättslig reaktion mot narkotikaförsäljning, i enlighet med riksdagens tillkännagivande. Då det är angeläget att detta arbete så snart som möjligt leder fram till ett förslag om skärpt straff för överlåtelse av narkotika anser utskottet att det finns skäl för riksdagen att åter rikta ett tillkännagivande till regeringen med den innebörden. Motionerna 2020/21:3365 (M) yrkande 17, 2020/21:2957 (C) yrkande 6, 2020/21:3272 yrkande 46, 2020/19:3311 (KD) yrkande 8 och 2020/21:1227 (M) tillstyrks därför.

Knivlagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om skärpt straff för brott mot knivlagen och tillkännager detta för regeringen.

Jämför särskilt yttrande 6 (S, MP).

Motionerna

I kommittémotionerna 2020/21:644 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 16, 2020/21:3271 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 36 och 2020/21:3294 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 24 samt i motion 2020/21:1786 av Niklas Karlsson och Adnan Dibrani (båda S) begärs ett tillkännagivande om en höjning av straffet för brott mot knivlagen.

Bakgrund

Gällande rätt

Av 1 § lagen (1988:254) om förbud beträffande knivar och andra farliga föremål, knivlagen, framgår bl.a. att knivar, andra stick- och skärvapen och andra föremål som är ägnade att användas som vapen vid brott mot liv eller hälsa som huvudregel inte får innehas på allmän plats. Det följer vidare av 4 § att den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 1 § ska dömas till böter

eller fängelse i högst sex månader. I ringa fall ska inte dömas till ansvar. Om brottet är grovt, döms till fängelse i högst ett år. Enligt 5 § ska knivar eller andra föremål som innehafts i strid mot 1 § förklaras förverkade, om det inte är uppenbart oskäligt.

Pågående arbete

I en promemoria från Justitiedepartementet, Skärpta straff för knivbrott (Ju2021/01955), från den 17 maj 2021 föreslås att maximistraffet för brott mot knivlagen av normalgraden höjs från fängelse i sex månader till fängelse i ett år. För grovt brott föreslås straffskalan ändras från fängelse i högst ett år till fängelse i lägst sex månader och högst två år. Vidare föreslås att det i lagen införs omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om ett brott är grovt, vilket innebär att tillämpningsområdet för det brottet utvidgas. Vid bedömningen av om ett brott är grovt ska det särskilt beaktas om föremålet har innehafts i ett sammanhang där det kan befaras komma till användning vid brottsligt angrepp på någons liv, hälsa eller trygghet till person, om föremålet har varit av särskilt farlig beskaffenhet, om innehavet, överlåtelsen eller saluhållandet har avsett flera föremål eller om gärningen på annat sätt har varit av särskilt farlig art.

Promemorian har skickats på remiss och lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2022.

Tidigare riksdagsbehandling

Motioner om skärpta straff för brott mot knivlagen har flera gånger behandlats av utskottet. I betänkande 2016/17:JuU16 (s 69 f.) behandlade utskottet en motion om att se över möjligheterna till skärpt straff för den som ertappas med kniv eller motsvarande tillhygge i samband med bråk. Utskottet ansåg då att de nuvarande straffskalorna i knivlagen ger goda möjligheter för domstolarna att mäta ut ett straff som är rimligt utifrån omständigheterna i det enskilda fallet och avstyrkte motionen, vilket riksdagen ställde sig bakom (rskr. 2016/17:211).

I betänkande 2018/19:JuU11 vidhöll utskottet sin uppfattning att de nuvarande straffskalorna i knivlagen är adekvata och avstyrkte en liknande motion. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2018/19:181).

Utskottets ställningstagande

I dag är påföljden för brott mot knivlagen böter eller fängelse i högst sex månader. Samtidigt är knivar ett lättanvänt och dödligt vapen som inte minst kan komma till användning i rån mot unga brottsoffer. Det är därför utskottets uppfattning att det behöver genomföras en översyn av knivlagen med inriktningen att straffen ska skärpas. Det är därför välkommet att regeringen nu har lämnat ett sådant förslag, men det är viktigt att promemorians förslag också leder till lagändringar utan onödigt dröjsmål. Därtill anser utskottet att

böter över huvud taget inte ska ingå i straffskalan vid återfall i brott mot knivlagen och inte heller i de fall någon olovligen innehar kniv på allmän plats. Det som utskottet nu anför bör riksdagen ge regeringen till känna. Därmed tillstyrker utskottet motionerna 2020/21:644 (SD) yrkande 16, 2020/21:3271 (L) yrkande 36 och 2020/21:3294 (M) yrkande 24 samt tillstyrker delvis motion 2020/21:1786 (S).

Olovlig körning och rattfylleri m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen skyndsamt ska återkomma till riksdagen med förslag om skärpta straff för rattfylleri och grov olovlig körning och tillkännager detta för regeringen.

Utskottet avslår motionsyrkanden om bl.a. eftersupning och föraransvar vid ofredande från fordon.

Jämför reservation 31 (S, V, MP), 32 (M, C, KD, L) och 33 (L).

Motionerna

Skärpt straff för olovlig körning och rattfylleri

I kommittémotion 2020/21:2805 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om en skärpning av straffen för rattfylleri och grovt rattfylleri. I kommittémotion 2020/21:3300 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 20 begärs skärpta straff för rattfylleri och olovlig körning. Liknande yrkanden framställs i kommittémotion 2020/21:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkandena 23 och 24. I yrkande 25 i samma motion vill motionärerna att brottet grov trafikbrottslighet införs. I kommittémotion 2020/21:3272 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 56 och i motion 2020/21:2536 av Johan Hedin och Anders Åkesson (båda C) yrkandena 1 och 2 anföras att straffen bör skärpas för upprepade fall av olovliga körningar respektive rattfylleri. I motion 2020/21:3539 av Pål Jonson (M) begärs en översyn av straffskalorna för rattfylleri, grovt rattfylleri och grov olovlig körning och tillkännager detta för regeringen.

I motion 2020/21:1410 av Anders Hansson (M) begärs ett tillkännagivande om en översyn av reglerna i trafikbrottslagen om att framförande av bl.a. tyngre fordon under påverkan av droger omedelbart ska anses vara ett grovt brott.

Eftersupning

I kommittémotionerna 2020/21:2805 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 4, 2020/21:3272 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 57 och 2020/21:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 26 efterfrågas ett förbud

mot s.k. eftersupning. Liknande yrkanden framställs i motionerna 2020/21:374 av Hans Eklind (KD) och 2020/21:2795 av Lotta Olsson (M).

I motion 2020/21:1912 av Adnan Dibrani och Hans Hoff (båda S) begärs ett tillkännagivande om att stärka möjligheterna till bevisinsamling vid misstänkt eftersupning.

Föraransvar vid ofredande från fordon

I kommittémotion 2020/21:3272 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 59 vill motionärerna se ett föraransvar för ofredande eller förargelseväckande beteende mot omgivningen, t.ex. genom spelande av extremt hög musik om omständigheterna gör det skäligt att anta att föraren har varit införstådd med de faktiska omständigheterna.

Bakgrund

Gällande rätt

Av 3 § första stycket lagen (1951:649) om straff för vissa trafikbrott (trafikbrottslagen) framgår att om någon uppsåtligen framför ett körkortspliktigt fordon utan att vara berättigad till det ska han eller hon dömas till böter för olovlig körning. Har personen tidigare innehaft körkort som blivit återkallat eller har brottet skett vanemässigt eller är det annars att anse som grovt, får dömas till fängelse i högst sex månader.

Av 4 § samma lag framgår att den som framför ett motordrivet fordon eller en spårvagn efter att ha förtärt alkoholhaltiga drycker under vissa omständigheter ska dömas för rattfylleri till böter eller fängelse i högst sex månader.

Av andra stycket framgår att den som framför ett motordrivet fordon eller en spårvagn efter att ha intagit sådan narkotika som avses i 8 § narkotikastrafflagen (1968:64) i så stor mängd att det under eller efter färden finns något narkotiskt ämne kvar i blodet också ska dömas för rattfylleri enligt första stycket, om det inte skett i enlighet med en läkares eller annan behörig receptutfärdares ordination.

Enligt tredje stycket döms också den som framför ett motordrivet fordon eller en spårvagn och då är så påverkad av alkoholhaltiga drycker att det kan antas att han eller hon inte kan framföra fordonet på ett betryggande sätt för rattfylleri enligt första stycket. Detsamma gäller om föraren är lika påverkad av något annat medel.

I 4 a § samma lag föreskrivs att om ett brott som avses i bl.a. 4 § första eller andra stycket är att anse som grovt ska föraren dömas för grovt rattfylleri till fängelse i högst två år. Vid bedömning av om brottet är grovt ska särskilt beaktas bl.a. om föraren har varit avsevärt påverkad av alkohol eller något annat medel eller om framförandet av fordonet har inneburit en påtaglig fara för trafiksäkerheten.

En förutsättning för att en person ska få häktas är att han eller hon misstänks för ett brott med fängelse i ett år eller mer i straffskalan (24 kap. 1 § rättegångsbalken).

Pågående arbete

Den 30 augusti 2018 fick en utredare i uppdrag av regeringen att utreda och utvärdera vissa frågor om trafikbrott och sjöfylleri. I uppdraget ingick att kartlägga tillämpningen av bestämmelserna om olovlig körning, grovt brott, rattfylleri och grovt rattfylleri i trafikbrottslagen samt att se över straffskalorna för dessa brott. I uppdraget har vidare ingått att utreda behovet av ett starkare straffrättsligt skydd mot upprepad trafikbrottslighet och att särskilt överväga om det bör införas ett nytt, samlat brott i trafikbrottslagen. Uppdraget redovisades den 19 november 2019 i promemorian Ett stärkt straffrättsligt skydd mot upprepad trafikbrottslighet och en utvärdering av den nedre promillegränsen för sjöfylleri (Ds 2019:22).

Utredaren föreslår bl.a. att straffmaximum för olovlig körning, grovt brott, respektive rattfylleri ska höjas från fängelse i sex månader till fängelse i ett år. Straffmaximum för grovt rattfylleri ska enligt förslaget höjas från fängelse i två år till fängelse i tre år.

Det föreslås vidare att ett nytt, samlat brott – grov trafikbrottslighet – införs i trafikbrottslagen. Den särskilda straffbestämmelsen föreslås omfatta den som begår brottsliga gärningar enligt trafikbrottslagen under förutsättning att var och en av gärningarna har utgjort led i ett upprepat särskilt hänsynslöst trafikbeteende och gärningarna varit ägnade att utgöra en allvarlig fara för trafiksäkerheten. Gärningarna ska ingå i ett mönster som sammantaget kan utgöra en allvarlig fara för trafiksäkerheten. Särskild hänsyn bör enligt utredaren tas till den samlade brottslighetens allvar och intensitet. Ju allvarligare de enskilda gärningarna är, desto färre gärningar bör det krävas för att trafikbeteendet ska anses upprepat och särskilt hänsynslöst.

Straffet för grov trafikbrottslighet föreslås vara fängelse i lägst sex månader och högst fem år.

Promemorian bereds inom Regeringskansliet.

I sitt svar på en skriftlig fråga den 27 januari 2021 om bl.a. grova trafikbrott anförde justitie- och migrationsministern bl.a. följande (fr. 2020/21:1386):

Vi kan inte tillåta att vissa personer gång på gång kör olovligt eller påverkade av alkohol eller narkotika och utsätter andra människor för stora risker. Regeringen har därför tagit flera initiativ på området.

En utredare har bland annat föreslagit att maximistrafvet för grov olovlig körning och rattfylleri höjs från fängelse i sex månader till fängelse i ett år. Förutom strängare straff möjliggör dessa förslag att den som kör utan körkort eller påverkad av alkohol eller narkotika vid behov kan frihetsberövas redan i samband med ett polisingripande. Utredaren har också föreslagit att maximistrafvet för grovt rattfylleri höjs från fängelse i två år till fängelse i tre år. I enlighet med tidigare lämnat besked bereds förslagen i Regeringskansliet och jag kommer att återkomma i frågan när det arbetet är färdigt.

I sitt svar på en skriftlig fråga den 3 mars 2021 om oväsen i stadskärnor anförde inrikesministern bl.a. följande (fr. 2020/21:1934):

Att under sena kvällar och nätter spela hög musik i bostadsområden så att människor inte kan sova är ett oacceptabelt beteende som vi måste få bukt med. Från regeringens sida kommer vi att fortsätta vårt hårda arbete för att förbättra förutsättningarna för polisen att utföra sitt uppdrag i stort. Här utgör utbyggnaden av Polismyndigheten en central del. Polismyndigheten har aldrig tidigare haft fler anställda än nu och arbetet med att nå målet om 10 000 fler polisanställda till och med 2024 fortsätter med full kraft. Vid årsskiftet hade antalet polisanställda ökat med fler än 5 000 personer sedan 2016 vilket innebär att vi nu är mer än halvvägs mot målet.

Vad avser den specifika frågan är detta något som jag har engagerat mig i. Jag har bland annat genomfört besök på drabbade orter. Jag för också en aktiv dialog med Polismyndigheten som har bedrivit ett intensivt arbete gällande de problem som frågan avser. Flera åtgärder har vidtagits, bland annat har Polismyndigheten tagit fram ett metodstöd som beskriver hur poliser i yttre tjänst ska hantera dessa ärenden. Metodstödet omfattar såväl operativa metoder och arbetssätt som juridiskt stöd och vägledning vid avrapportering.

Därtill har Åklagarmyndigheten i samråd med Polismyndigheten tagit fram ett förslag som innebär att en ordningsbot ska kunna utfärdas beträffande brottet förargelseväckande beteende genom att föra oljud på allmän plats genom att spela musik. Förslaget föranleds bland annat av det aktuella problemet. Det kan i sammanhanget nämnas att det redan i dag är möjligt att komma vidare med dessa ärenden. Mora tingsrätt har nyligen meddelat en fällande dom för förargelseväckande beteende genom att spela hög musik.

Sammanfattningsvis har det vidtagits ett antal åtgärder för att komma tillrätta med den aktuella problematiken. Jag kommer även fortsättningsvis att noga följa frågan för att säkerställa att åtgärderna får avsedd effekt.

Tidigare riksdagsbehandling

I betänkande 2017/18:JuU14 behandlade utskottet motionsyrkanden om skärpta straff för rattfylleri. Utskottet anförde följande:

Alkohol och droger är en av de absolut viktigaste orsakerna till olyckor i trafiken, ofta med allvarliga skador eller dödsfall som resultat. Att identifiera påverkade förare och få dem ur trafik handlar inte bara om brottsbekämpning, utan också om att rädda liv i trafiken.

I dag är straffet för rattfylleri böter eller fängelse i högst 6 månader och för grovt rattfylleri fängelse i högst två år. Straffet för olovlig körning är böter och för grov olovlig körning fängelse i högst 6 månader. Det är utskottets uppfattning att en skärpning av straffskalorna för rattfylleri och grov olovlig körning så att straffmaximum uppgår till ett års fängelse skulle göra att straffskalorna står i bättre proportion till brottsens allvar.

Dagens straffskalor för rattfylleri, drograttfylleri och grov olovlig körning innebär dessutom att personer som är misstänkta för dessa brott inte kan anhållas och häktas. Enligt utskottets uppfattning är det inte acceptabelt att en person som gång efter gång gör sig skyldig till rattfylleri eller grov olovlig körning inte kan frihetsberövas i väntan på huvudförhandling. En skärpning av straffmaximum för dessa brott till ett års fängelse skulle ge åklagare möjlighet att anhålla och begära dessa personer häktade.

Mot denna bakgrund anser utskottet att det bör göras en översyn av straffskalorna för rattfylleri, grovt rattfylleri och grov olovlig körning. I samband med översynen bör vidare en utvärdering göras av det gällande regelverket för polisens, tullens och Kustbevakningens befogenhet att tillfälligt omhänderta fordonsnycklar för att hindra fortsatt färd i dessa situationer. Utskottet föreslår att riksdagen tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2017/18:240).

Även under våren 2020 behandlade utskottet motioner om skärpta straff för rattfylleri liknande de som nu behandlas (bet. 2019/20:JuU26 s. 77 f.). Utskottet konstaterade att det pågick beredning av en departementspromemoria med förslag om bl.a. höjda straff för olovlig körning, grovt brott och rattfylleri av både normalgraden och grovt brott samt införandet av ett nytt, samlat brott – grov trafikbrottslighet. Utskottet, som ansåg att utredningens förslag inte borde föregripas, avstyrkte motionerna. Utskottet behandlade i samma betänkande en motion om ett straffrättsligt ansvar för s.k. billjudanläggningar som är kopplat till ägandeskapet av fordonet (s. 24 f.). Utskottet, som tidigare hade sagt sig ha förståelse för det som anförts i fråga om problemet med bl.a. störande musik från fordon i bostadsområden, konstaterade att det fanns ett regelverk för att hantera dessa problem och utskottet fann därför inte anledning för riksdagen att ta något initiativ i frågan och avstyrkte motionen.

Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2019/20:258).

När det gäller motioner om eftersupning föreslog socialutskottet i mars 2011 i betänkande 2010/11:SoU8 att riksdagen skulle ge regeringen till känna att den skulle återkomma till riksdagen med ett förslag om kriminalisering av eftersupning. Socialutskottet anförde att det inte är rimligt att någon ska kunna klara sig undan ansvar för rattfylleri genom att hävda att han eller hon i efterhand förtärt exempelvis alkohol. Justitieutskottet hade i ett yttrande till socialutskottet framfört uppfattningen att eftersupning inte borde kriminaliseras och att den aktuella motionen borde avstyrkas. Riksdagen följde socialutskottets förslag (rskr. 2010/11:203).

Justitieministern gav i juli 2012 en utredare i uppdrag att biträda departementet med att överväga lagstiftning om eftersupning (Ju 2012:I). Utredaren redovisade uppdraget i promemorian Straffansvar för eftersupning (Ds 2013:28). Den analys som görs i promemorian mynnar ut i bedömningen att ett straffansvar för efterförtäring och efterbruk inte bör införas.

I betänkande 2014/15:JuU14 (s. 55 f.) behandlades motionsyrkanden om lagstiftning om eftersupning. Utskottet konstaterade då att frågan bereddes i Regeringskansliet. Denna beredning borde inte föregripas. Utskottet avstyrkte därmed motionerna. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2014/15:138).

Utskottet har därefter avstyrkt liknande yrkanden i betänkande 2018/19:JuU11 (s. 109 f.) och senast i betänkande 2019/20:JuU26 under våren 2020 (s. 77 f.). Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2018/19:181 och rskr. 2019/20:258).

Utskottets ställningstagande

Som utskottet tidigare har konstaterat bör straffskalorna för rattfylleri och grov olovlig körning skärpas så att de står i bättre proportion till brottens allvar. En skärpning av straffmaximum till ett års fängelse skulle dessutom möjliggöra att personer som är misstänkta för dessa brott kan anhållas och häktas i väntan på huvudförhandling. Detta har riksdagen tidigare tillkännagett för regeringen, och en utredning har också presenterat förslag med den innebörden. Utredningen har även föreslagit skärpta straffrättsliga åtgärder mot upprepad trafikbrottslighet. Det är viktigt att regeringen nu skyndsamt återkommer till riksdagen med en proposition i enlighet med detta.

Vad utskottet nu anfört bör riksdagen tillkänna för regeringen. Utskottet tillstyrker därför motionerna 2020/21:2536 (C) yrkandena 1 och 2, 2020/21:2805 (KD) yrkande 2, 2020/21:3272 (L) yrkande 56, 2020/21:3300 (M) yrkande 20 och 2020/21:3311 (KD) yrkandena 23–25 samt bifaller delvis motion 2020/21:3539 (M). Motion 2020/21:1410 (M) avstyrks.

Utskottet gör ingen annan bedömning än vad det tidigare gjort vad avser motionsyrkanden om s.k. eftersupning. Motionerna 2020/21:2805 (KD) yrkande 4, 2020/21:3272 (L) yrkande 57, 2020/21:3311 (KD) yrkande 26 2019/20:2775 (KD) yrkande 21, 2020/21:374 (KD), 2020/21:2795 (M) och 2020/21:1912 (S) avstyrks.

Utskottet avstyrker även motion 2020/21:3272 (L) yrkande 59 om föraransvar vid ofredande från fordon.

Brott på sociala medier

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om att förstärka den straffrättsliga regleringen av de globala sociala nätverksplattformarna.

Motionen

I motion 2020/21:2497 av Lawen Redar (S) begärs ett tillkännagivande om att överväga att förstärka den straffrättsliga regleringen av de globala sociala nätverksplattformarna.

Bakgrund

Gällande rätt

Sociala medier omfattas inte av tryckfrihetsförordningens bestämmelser om ansvarig utgivare. Som huvudregel ansvarar i stället den som gjort ett inlägg på sociala medier för innehållet. Enligt lagen (1998:112) om ansvar för elektroniska anslagstavlor har dock den som tillhandahåller tjänsten (dvs. den fysiska person som skapat exempelvis en viss Facebooksida) ett ansvar för att

inlägg som postas på sidan inte har ett visst brottsligt innehåll. Om den som ansvarar för sidan inte tar bort eller på annat sätt förhindrar vidare spridning av denna typ av brottsligt meddelande kan han eller hon som huvudregel dömas till böter eller fängelse i högst sex månader eller, om brottet är grovt, till fängelse i högst två år. I ringa fall ska det inte dömas till ansvar (5 och 7 §§).

Utskottets ställningstagande

Utskottet finner inte skäl att ta något initiativ med anledning av motion 2020/21:2497 (S). Motionen avstyrks.

Explosiva varor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om skärpta straff för innehav av sprängmedel på allmän plats och kriminalisering av förstadier till brott mot lagen om brandfarliga och explosiva varor.

Jämför reservation 34 (M, KD).

Motionerna

I partimotion 2020/21:3365 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 16 begärs skärpta straff för personer som ertappas med sprängmedel på allmän plats och i kriminella miljöer. I kommittémotion 2020/21:3302 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 25 framställs en motsvarande begäran. I samma motion, yrkande 24, begärs en kriminalisering av brott mot lagen om brandfarliga och explosiva varor på försöks-, förberedelse- och stämplingsstadiet.

Bakgrund

Gällande rätt

Av lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor, förkortad LBE, framgår att den som hanterar, överför, importerar eller exporterar explosiva varor som huvudregel ska ha tillstånd till det (16 §).

Den som av oaksamhet bryter mot tillståndsplikten döms, enligt 29 § första stycket, till böter. Enligt andra stycket döms den som med uppsåt eller av grov oaksamhet bryter mot tillståndsplikten till böter eller fängelse i högst ett år, om brottet avser brandfarliga varor, eller böter eller fängelse i högst tre år, om brottet avser explosiva varor.

Om ett uppsåtligt brott mot tillståndsplikten avser explosiva varor och är att anse som grovt döms, enligt 29 a § första stycket, till fängelse i lägst två och högst fem år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om

1. varan med hänsyn till dess effekt, konstruktion eller utformning har varit av särskilt farlig beskaffenhet,
2. hanteringen, överföringen, importen eller exporten har avsett flera varor eller en stor mängd av en vara,
3. hanteringen eller överföringen har skett i en sådan miljö att varan typiskt sett kan befaras komma till brottslig användning, eller
4. gärningen annars har varit av särskilt farlig art.

Om brottet är att anse som synnerligen grovt döms till fängelse i lägst fyra och högst sju år. Vid bedömningen av om brottet är synnerligen grovt ska det särskilt beaktas om hanteringen, överföringen, importen eller exporten har avsett ett stort antal varor eller en särskilt stor mängd av en vara eller flera varor av särskilt farlig beskaffenhet eller en stor mängd av en vara av särskilt farlig beskaffenhet.

Genom lagändringar som trädde i kraft den 1 december 2020 utvidgades kvalifikationsgrunderna för grovt och synnerligen grovt brott mot tillståndsplikten för explosiva varor. Vidare höjdes maximistraffet för synnerligen grovt brott från fängelse i sex år till fängelse i sju år (prop. 2019/20:200, bet. 2020/21:JuU5, rskr. 2020/21:31).

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet behandlade under hösten 2020 motioner med samma innebörd som de som nu behandlas i det ovan nämnda betänkandet 2020/21:JuU5. Utskottet anförde då följande:

Utöver regeringens förslag om en skärpt syn på hanteringen av vapen och explosiva varor anser utskottet att ytterligare åtgärder skyndsamt behöver vidtas för att minska gängkriminellas hantering av vapen och explosiva varor. En sådan åtgärd är att se till att brott mot tillståndsplikten för explosiva varor kriminaliseras redan på försöks-, förberedelse och stämplingsstadiet. Detta skulle öka möjligheterna att förhindra sådana brott på ett tidigt stadium. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen. Utskottet tillstyrker därmed motion 2020/21:346 (M) yrkande 1.

Utskottet vill också se en tydligare reglering som innebär att innehav av bomber och andra explosiva varor på allmän plats som huvudregel bör bedömas som ett synnerligen grovt brott mot tillståndsplikten för explosiva varor. Det bör därför införas en ny kvalifikationsgrund i LBE som tillgodoser det anförda. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen. Utskottet tillstyrker därmed motion 2020/21:346 (M) yrkande 2.

Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2020/21:31).

Utskottets ställningstagande

Av redogörelsen ovan framgår att utskottet under hösten 2020 behandlade motionsyrkanden med samma innebörd som de motioner som nu behandlas och att riksdagen då riktade tillkännagivanden till regeringen med anledning av dessa motioner. Enligt utskottets mening finns det därför inte skäl för

riksdagen att nu ta något ytterligare initiativ i dessa frågor. Utskottet avstyrker därför motionerna 2020/21:3302 (M) yrkandena 24 och 25 samt 2020/21:3365 (M) yrkande 16.

Preskription

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om en översyn av preskriptionsbestämmelserna och tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om avskaffad påföljdspreskription och tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att avskaffa preskriptionstiden för mord som begås av gärningsmän som är mellan 18 och 21 år gamla, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om avskaffad preskriptionstid för sexualbrott mot barn och tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om förlängda eller avskaffade preskriptionstider för sexualbrott.

Jämför reservation 35 (S, V, MP), 36 (C, V, L), 37 (S, C, V, MP), 38 (M, KD), 39 (C, L), 40 (S, V, MP) och 41 (C) samt särskilt yttrande 7 (S, MP).

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:3296 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 12 begärs ett tillkännagivande om att tillsätta en utredning med uppdrag att göra en total översyn av bestämmelserna om preskription och tillkännager detta för regeringen med inriktningen att förlänga och, gällande vissa brott, ta bort preskriptionstiderna. I kommittémotion 2020/21:641 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 9 framställs en liknande begäran. I kommittémotion 2020/21:3272 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 53 efterfrågas en generell förlängning av preskriptionstider.

I kommittémotion 2020/21:3296 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 13 vill motionärerna ta bort preskriptionen på verkställighet av fängelsestraff. I kommittémotionerna 2020/21:641 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 10 och 2020/21:3497 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 19 framställs motsvarande begäranden.

I 2020/21:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 21 begärs att preskriptionstiden avskaffas för mord begånget av en gärningsman som är mellan 18 och 21 år gammal.

I kommittémotion 2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 46 begärs en översyn av preskriptionstiderna för sexualbrott i syfte att dessa ska förlängas. Ett liknande yrkande finns i kommittémotion 2020/21:3427 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 4. I motion 2020/21:1827 av Lotta Olsson (M) yrkande 2 vill motionären att det ska övervägas att ta bort preskriptionstiden för alla typer av sexualbrott. Motsvarande begäran framställs i kommittémotion 2020/21:3296 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 11 i denna del.

I kommittémotion 2020/21:3427 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 5 begärs att preskriptionstiden för sexualbrott mot barn helt ska tas bort. Motsvarande begäran framställs i kommittémotion 2020/21:3296 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 11 i denna del och i motion 2020/21:1827 av Lotta Olsson (M) yrkande 1. I kommittémotion 2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 45 begärs att sexuellt utnyttjande av barn bör omfattas av bestämmelserna om slopad preskriptionstid.

Bakgrund

Gällande rätt

Enligt 35 kap. 1 § första stycket brottsbalken gäller att påföljd för brott (åtalspreskription) inte får dömas ut om inte den misstänkte häktats eller fått del av åtal för brottet inom

- två år, om det inte kan följa svårare straff på brottet än fängelse i ett år
- fem år, om svåraste straffet är högre men inte över fängelse i två år
- tio år, om svåraste straffet är högre men inte över fängelse i åtta år
- femton år, om svåraste straffet är fängelse på viss tid över åtta år
- tjugofem år, om fängelse på livstid kan följa på brottet.

Enligt 35 kap. 2 § första stycket brottsbalken gäller dock inte bestämmelserna om bortfallande av påföljd för vissa brott som anges särskilt i lagrummet, bl.a. mord, dråp samt våldtäktsbrott och könsstympning mot barn. Av andra stycket framgår att brott som avses i första stycket som någon begått före 21 års ålder kan alltid preskriberas. I dessa fall är preskriptionstiden som längst femton år, eftersom det då inte får dömas till svårare straff än fängelse i tio år eller i särskilda fall fjorton år.

Vidare finns i 35 kap. 4 § brottsbalken bestämmelser om en senareläggning av utgångspunkten för preskriptionsberäkning för bl.a. vissa sexualbrott mot barn. Preskriptionstiden börjar i dessa fall att räknas från den dag då målsäganden fyller eller skulle ha fyllt 18 år.

I 35 kap. 6 § finns bestämmelser om absolut preskription, dvs. tider som gäller oberoende av om häktning skett eller åtal delgetts. Enligt lagrummet får inte i något fall påföljd dömas ut sedan det från den dagen som anges i 4 § (dvs. som huvudregel sedan den dag då brottet begicks) har gått

- fem år, om det inte kan följa svårare straff på brottet än böter och tid för att döma ut påföljd för brottet bestäms enligt 1 § 1
- femton år, om det svåraste straffet är högre men inte över fängelse i två år
- trettio år i övriga fall.

I 35 kap. 8 § finns bestämmelser om s.k. påföljdspreskription. Dessa regler innebär att ett fängelsestraff som inte har börjat verkställas inom en viss tid från det att domen vann laga kraft bortfaller. Ett fängelsestraff på högst ett år bortfaller således om det inte har börjat verkställas inom fem år från det att domen vann laga kraft. För ett fängelsestraff på livstid gäller en preskriptionstid på trettio år.

Barnpornografibrottet och preskription av brott mot barn

De senaste lagändringarna av preskriptionsbestämmelserna i 35 kap. brottsbalken trädde i kraft den 1 maj 2020 och innebar att preskription avskaffades för våldtäktsbrott och könsstymningsbrott som begåtts mot barn (prop. 2019/20:69, bet. 2019/20:JuU22, rskr. 2019/20:197). I propositionen konstaterade regeringen att det finns ett starkt allmänt intresse av att allvarliga brott inte förblir ostraffade, i synnerhet om brottet riktas mot ett barn, att riskerna vid övergrepp mot barn för svåra och långvariga personliga skadeverkningar är särskilt stora samt att det straffrättsliga sanktionssystemet har en central roll för att bekämpa sådan brottslighet. Regeringen anförde vidare följande (s. 37 f.):

Enligt regeringens uppfattning finns det emellertid starka skäl för att avskaffa preskription just för vissa allvarliga brott mot barn. Barn är särskilt skyddsvärda. Att begå brott mot några av de mest försvarslösa individerna i samhället framstår som särskilt förkastligt. Barn som utsätts för grova övergrepp kan påverkas av det under resten av livet. Det framstår därför som stötande när sådana brott inte kan lagföras och det enda hindret är att brottet begåtts för länge sedan. Det kan dröja långt in i vuxen ålder innan den som blivit utsatt orkar, vågar eller får möjlighet att bearbeta händelserna och vill anmäla dem. Från ett brottsofferperspektiv är det därför viktigt att det finns en möjlighet att få upprättelse även om det har gått lång tid sedan brottet begicks. Det finns också ett samhälleligt intresse av att en person som begått ett allvarligt brott kan straffas, i synnerhet om brottet drabbat ett barn.

Sexualbrott intar en särställning bland brotten mot person och innebär ett allvarligt angrepp på den personliga sfären. Våldtäktsbrotten är de svåraste och mest integritetskränkande av sexualbrotten. [—] Det är även vid våldtäktsbrotten som den största risken för skador måste antas föreligga, även om de i många fall inte är synliga. Brotten är inte sällan svåra för en utomstående att upptäcka. Enligt regeringens mening finns det för dessa brott både starka allmänna och enskilda intressen av att brottsligheten kan utredas och lagföras också sedan lång tid gått.

Regeringen gjorde vidare bedömningen att könsstymning av barn, i likhet med våldtäktsbrott mot barn, intar en sådan särställning att det finns skäl att undanta också det brottet från preskription.

När det gällde de övriga, mindre allvarliga, sexualbrotten i 6 kap. brottsbalken bedömde regeringen att skälen för preskription vägde över och att det inte borde göras någon förändring av dem.

Pågående arbete

Regeringen gav den 14 september 2020 en särskild utredare i uppdrag att genomföra en översyn av den straffrättsliga regleringen om preskription i brottsbalken. Syftet ska vara att åstadkomma en ändamålsenlig reglering som i högre utsträckning än i dag tillgodoser intresset av en effektiv lagföring av brott och verkställighet av påföljder och som är anpassad till den forensiska och tekniska utvecklingen.

Regeringen anför i direktiven att de grundläggande skälen för att brott preskriberas fortfarande är relevanta. Samtidigt finns det starka allmänna och enskilda intressen av att brott inte förblir ostraffade och att utdömda straff verkställs. Strafnivåer och synen på viss brottslighet har förändrats över tid och den forensiska och tekniska utvecklingen gör det möjligt att utreda och lagföra brott på ett rättssäkert sätt även sedan en lång tid förflutit. Dessa faktorer bör få genomslag i preskriptionsreglernas utformning.

Utredaren ska därför

- överväga och föreslå de förändringar som behövs i reglerna om åtalspreskription och absolut preskription för att åstadkomma en reglering som säkerställer intresset av en effektiv och rättssäker lagföring av brott och som är anpassad till den forensiska och tekniska utvecklingen
- överväga och ta ställning till vilka brott som bör undantas från preskription eller ha en annan utgångspunkt för beräkning av preskriptionstiden än dagen för brottet
- överväga och föreslå de förändringar som behövs i reglerna om påföljdspreskription för att säkerställa intresset av att påföljder verkställs
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget ska redovisas senast den 10 september 2021 (dir. 2020:91).

I juli 2020 remitterade regeringen ett utkast till lagrådsremissen Slopad straffrabatt för unga myndiga vid allvarlig brottslighet (Ju2020/02657/L5). I utkastet föreslås bl.a. att den s.k. ungdomsreduktionen framöver slopas om någon som är 18–20 år har begått ett brott för vilket det är föreskrivet fängelse i lägst ett år eller mer. Det föreslås även att vissa allvarliga brott, t.ex. mord eller våldtäkt mot barn, inte ska kunna preskriberas om brottet begåtts av någon som fyllt 18 år. Enligt propositionsförteckningen för andra halvan av riksmötet 2020/21 avser regeringen att överlämna en proposition till riksdagen i maj 2021.

Tidigare riksdagsbehandling

I betänkande 2018/19:JuU11 (s. 116 f.) behandlades motioner liknande de som nu behandlas. Utskottet konstaterade att riksdagen tidigare hade tillkännagett för regeringen att den ska låta göra en översyn av om preskriptionstiden för sexualbrott och andra allvarliga övergrepp mot barn kan tas bort och att det var positivt med den utredning som pågick i frågan. Utskottet noterade dock att utredarens egen bedömning var att det inte fanns tillräckliga skäl att avskaffa preskription för andra brott än våldtäktsbrott och brott mot lagen med förbud mot könsstympning av kvinnor. Utskottet ansåg att det strider mot det allmänna rättsmedvetandet att en gärningsman medvetet kan hålla sig undan rättvisan i årtal och därigenom går fri från lagföring. Såväl rättsväsendets som de brottsbekämpande myndigheternas förmåga att hitta förövare som undandrar sig rättvisan behövde enligt utskottet förbättras för att fler skulle kunna ställas inför rätta. I syfte att stärka skyddet för barn och unga som utsatts för sexuella övergrepp ansåg utskottet att regeringen i den fortsatta beredningen av förslagen om att avskaffa eller förlänga preskriptionen för sexualbrott och andra allvarliga brott mot barn borde överväga att föreslå en avskaffad preskription för alla sexualbrott som begås mot barn. Enligt utskottet borde även preskriptionstiden för våldtäkt som begås mot en vuxen person förlängas. Utskottet föreslog att riksdagen skulle tillkännage detta för regeringen. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2018/19:181).

Utskottet behandlade under våren 2020 motioner om förlängda och avskaffade preskriptionstider för vålds- och sexualbrott, en översyn av preskriptionsbestämmelserna samt avskaffandet av påföljdspreskription i betänkande 2019/20:JuU26 (s. 87 f.). Utskottet fann, med hänsyn till den aviserade översynen av det straffrättsliga preskriptionsinstitutet inte anledning att vidta några åtgärder med anledning av motionerna. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2019/20:258).

Samma vår behandlade utskottet lagförslag om bl.a. avskaffandet av preskription för våldtäkts- och könsstympningsbrott som begåtts mot barn. Utskottet behandlade vid samma tillfälle motioner om att avskaffa preskription för ytterligare brott mot barn. Utskottet menade att den bedömning som gjordes i propositionen var väl avvägd och avstyrkte motionerna. Riksdagen följde utskottets förslag (prop. 2019/20:69, bet. 2019/20:JuU22, rskr. 2019/20:197).

Vid behandlingen av proposition 2018/19:138 Straffet för mord föreslog utskottet ett tillkännagivande till regeringen med anledning av motionsyrkanden. Enligt utskottet borde regeringen skyndsamt återkomma till riksdagen med ett lagförslag som innebär att mord och vissa andra allvarliga brott ska kunna preskriberas endast om lagöverträdaren var under 18 år vid tidpunkten för brottet.

Utskottet behandlade riksdagen tillkännagett att regeringen skyndsamt bör återkomma till riksdagen med ett lagförslag som innebär att mord och vissa andra allvarliga brott ska kunna preskriberas endast om lagöverträdaren var

under 18 år vid tidpunkten för brottet (bet. 2019/20:JuU4 punkt 4, rskr. 2019/20:34)

Utskottets ställningstagande

Som utskottet uttalat tidigare finns det skäl att se över reglerna om preskription. Utskottet välkomnar därför att regeringen har tillsatt en utredning med uppdrag att genomföra en översyn av den straffrättsliga regleringen om preskription i brottsbalken i enlighet med vad som framgår ovan. Det är emellertid också angeläget att detta arbete bedrivs med inriktningen att preskriptionstiderna generellt förlängs och i vissa fall helt tas bort. Det finns därför anledning för riksdagen att rikta ett tillkännagivande i frågan till regeringen. Utskottet tillstyrker därför motionerna 2020/21:641 (SD) yrkande 9, 2020/21:3272 (L) yrkande 53 och 2020/21:3296 (M) yrkande 12.

Utskottet anser vidare att det finns starka allmänna och enskilda intressen av att utdömda straff verkställs, inte minst ur ett brottsofferperspektiv. Den nuvarande ordningen, där en dömd person kan undkomma sitt fängelsestraff enbart genom att hålla sig undan verkställigheten av straffet, är inte tillfredsställande och riskerar att undergräva straffsystemets trovärdighet och legitimitet. Enligt utskottet bör därför inriktningen för den pågående översynen vara att påföljdspreskription ska avskaffas. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna. Utskottet tillstyrker därmed motionerna 2020/21:641 (SD) yrkande 10, 2020/21:3296 (M) yrkande 13 och 2020/21:3497 (KD) yrkande 19.

Vad gäller motionsyrkandet om att avskaffa preskriptionstiden för mord begånget av en gärningsman som är mellan 18 och 21 år har utskottet tidigare framhållit att den som är 18 år är myndig och i princip har samma rättigheter och skyldigheter som alla andra medborgare i Sverige samt att det inte är rimligt att lagöverträdare mellan 18 år och 21 år särbehandlas i fråga om preskription av ett så allvarligt brott som mord. Detta har riksdagen tidigare tillkännagett för regeringen och utskottet välkomnar det pågående arbetet i frågan. Då det är angeläget att regeringen skyndsamt återkommer till riksdagen med lagförslag i enlighet med det anförda finner utskottet att riksdagen bör tillkänna detta för regeringen. Därmed tillstyrker utskottet motion 2020/21:3311 (KD) yrkande 21.

Som framgått ovan har riksdagen riktat ett tillkännagivande till regeringen om att överväga att föreslå en avskaffad preskription för alla sexualbrott som begås mot barn, men det lagförslag som regeringen överlämnade och riksdagen biföll undantog endast preskriptionstiderna för våldtäktsbrotten och könsstympning. Även om utskottets utgångspunkt är att brott ska omfattas av preskription är sexualbrott mot barn speciella då de utsatta barnen riskerar livslånga trauman. Denna typ av brott kan få förödande konsekvenser för ett barns förmåga att känna tillit till andra människor, och det kan ta lång tid innan den som utsatts för ett sådant brott som barn är redo att berätta om det inträffade. I dessa fall är det enligt utskottet inte acceptabelt om brottet inte

går att lagföra på grund av preskription. Med hänsyn till detta, och till de utökade tekniska möjligheterna till lagföring långt efter gärningstillfället, anser utskottet att det är påkallat med en översyn av om preskriptionstiden för alla sexualbrott som begåtts mot barn bör tas bort. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna och utskottet tillstyrker därför motionerna 2020/21:1827 (M) yrkande 1, 2020/21:3296 (M) yrkande 11 i denna del och 2020/21:3427 (L) yrkande 5 och bifaller delvis motion 2020/21:2957 (C) yrkande 45.

Vad gäller motionsyrkanden om avskaffad eller förlängd preskriptionstid för sexualbrott finner utskottet med hänsyn till den nyligen tillsatta utredningen att det inte finns anledning för riksdagen att nu ta några sådana initiativ som efterfrågas i motionerna. Utskottet avstyrker därför motionerna 2020/21:1827 (M) yrkande 2, 2020/21:2957 (C) yrkande 46, 2020/21:3296 (M) yrkande 11 i denna del och 2020/21:3427 (L) yrkande 4.

Försvårande omständigheter vid bedömning av brottets straffvärde

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att bestämmelsen i 29 kap. 2 § brottsbalken bör utökas och förtydligas.

Jämför reservation 42 (L).

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:3272 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 50 vill motionärerna att straffskärpningsreglerna i 29 kap. brottsbalken bör kompletteras med en regel som möjliggör skärpta straff för brott där gärningsmannen dragit nytta av samhällskris, svår olycka eller liknande omständighet.

I motion 2020/21:55 av Mikael Strandman (SD) vill motionären se ett förtydligande att hatbrott mot svenskar som etnisk och kulturell grupp ska gälla på samma villkor som för övriga grupper som omfattas av bestämmelsen i brottsbalken.

Bakgrund

Gällande rätt m.m.

Enligt 29 kap. 2 § brottsbalken ska som försvårande omständigheter vid bedömningen av straffvärdet, vid sidan av vad som gäller för varje särskild brottstyp, särskilt beaktas

1. om den tilltalade avsett att brottet skulle få allvarigare följder än det faktiskt fått
2. om den tilltalade visat stor hänsynslöshet

3. om den tilltalade utnyttjat någon annans skyddslösa ställning eller svårigheter att värja sig
4. om den tilltalade utnyttjat sin ställning eller i övrigt missbrukat ett särskilt förtroende
5. om den tilltalade förmått någon annan att medverka till brottet genom tvång, svek eller missbruk av hans eller hennes ungdom, oförstånd eller beroendeställning
6. om brottet utgjort ett led i en brottslighet som utövats i organiserad form eller systematiskt eller om brottet föregåtts av särskild planering
7. om ett motiv för brottet varit att kränka en person, en folkgrupp eller en annan sådan grupp av personer på grund av ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck eller annan liknande omständighet
8. om brottet varit ägnat att skada tryggheten och tilliten hos ett barn i dess förhållande till en närstående person
9. om brottet begåtts mot en person på grund av att han eller hon eller någon närstående innehåft ett uppdrag som förtroendevald i stat, kommun, region, Sametinget eller Europaparlamentet, eller
10. om ett motiv för brottet varit att bevara eller återupprätta en persons eller familjs, släkts eller annan liknande grupps heder.

I samband med att bestämmelsen om försvårande omständigheter senast ändrades anförde regeringen följande (prop. 2019/20:131 s. 34 f.):

Bestämmelsen om försvårande omständigheter utformades ursprungligen med utgångspunkt i tidigare praxis och avsikten med bestämmelsen var att den skulle omfatta de mest förekommande och betydelsefulla omständigheter som generellt sett åberopades som särskilt försvårande. Flera av punkterna är därför allmänt hållna och den allmänt hållna regleringen innebar inledningsvis att bestämmelsen skulle tillämpas restriktivt, något som senare frångicks. Det huvudsakliga skälet för de tillkommande punkterna 7 och 8 var att det ansågs befogat att tydligare markera dels att kränkningar av rasistiskt och liknande slag bör ägnas särskild uppmärksamhet, dels att tydliggöra och markera att brott mot närstående barn ofta bör tillmätas ett högre straffvärde. Punkt 7 utvidgades den 1 juli 2018 till att även avse transpersoner (prop. 2017/18:59 Ett utvidgat straffrättsligt skydd för transpersoner). I samband med införandet av punkten 9 konstaterades att de förtroendevaldas utsatthet för brott ökat. Att utsätta en förtroendevald för brott på grund av förtroendeuppdraget ansågs inte bara vara ett angrepp mot den förtroendevalde som person utan även mot det demokratiska systemet.

I en interpellationsdebatt den 6 mars 2020 anförde justitie- och migrationsministern bl.a. följande när det gäller hatbrott mot svenskar (ip. 2019/20:351):

I interpellationen diskuteras brottet hets mot folkgrupp och den straffskärpningsregel som innebär att det ska beaktas som försvårande om ett motiv för ett brott har varit att kränka en person eller en grupp på grund av till exempel nationellt eller etniskt ursprung. Det hävdas att dessa bestämmelser skulle särbehandla brott mot svenskar. Så är inte fallet.

Vad gäller straffskärpningsregeln följer det varken av regeln som sådan eller av dess förarbeten att ett hatbrott mot en person med svenskt ursprung ska anses som mindre allvarligt än ett hatbrott mot en person ur en minoritetsgrupp.

I förarbetena anges att de motiv som bestämmelsen bör träffa oftast torde föreligga i fall då brottslighet riktar sig mot minoritetsgrupper. Men det anges också att bestämmelsen naturligtvis även bör vara tillämplig vid andra brott som begås med sådana diskriminerande motiv. Som exempel nämns uttryckligen situationer då någon med utländskt ursprung angriper någon annan just för att den är svensk.

Att brott mot minoritetsgrupper rent faktiskt är vanligare har alltså ingen betydelse för hur straffskärpningsregeln ska användas. Ingenting i förarbetena antyder att brott mot svenskar borde ses som mindre allvarliga.

Vad gäller hets mot folkgrupp är det riktigt att Justitiekanslern tidigare har yttrat att fall då någon uttrycker kritik mot svenskar inte torde ha varit avsedda att träffas av straffbestämmelsen. I ett remissyttrande från 2016 har Justitiekanslern dock anfört att det, om frågan åter skulle bli aktuell, finns skäl att noga överväga innebörden av det ställningstagandet.

Både regeringen och riksdagen har uttalat att hets mot svenskar är straffbart. Riksdagen tog 2013 ställning till motioner om en översyn av hetsbrottet i syfte att säkerställa att även svenskar omfattas av det. Justitieutskottet anförde att det torde stå klart att brottsbalkens bestämmelse om hets mot folkgrupp omfattade de situationer som motionerna handlade om, nämligen hets mot svenskar. Riksdagen ställde sig bakom utskottets betänkande och avsåg motionerna.

Regeringen har haft samma tolkning som utgångspunkt i lagstiftningsarbete både före och efter riksdagens ställningstagande.

Jag kan alltså inte se att de nu aktuella bestämmelserna skulle särbehandla svenskar. De behöver därmed inte ses över.

Tidigare riksdagsbehandling

I betänkande 2014/15:JuU14 behandlade utskottet ett motionsyrkande om att det ska ses som en försvårande omständighet att ett brott har begåtts under eller omedelbart efter en störning av den allmänna ordningen. Utskottet hade en viss förståelse för synpunkten men ansåg inte att motionsyrkandet gav skäl till något initiativ från riksdagen, varför det avstyrktes. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2015/15:138). Liknande yrkande behandlades i betänkanterna 2015/16:JuU18, 2018/19:JuU11 och 2019/20:JuU26. I det sistnämnda vidhöll utskottet vad det tidigare anfört i frågan och avstyrkte motionsyrkandet (s. 90 f.).

Utskottet behandlade i samma betänkande en motion om att bestämmelsen om försvårande omständigheter vid bedömandet av ett brotts straffvärde borde användas i större utsträckning än i dag. Utskottet ansåg att den befintliga utformningen av 29 kap. 2 § brottsbalken var väl avvägd och avstyrkte motionen.

Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2019/20:258).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sin bedömning att brottsbalkens bestämmelser om försvårande omständigheter är väl avvägda, och menar därtill att det finns möjlighet att beakta om en gärningsman dragit nytta av exempelvis den rådande pandemin för att begå brott. Utskottet avstyrker därför motion 2020/21:3272 (L) yrkande 50. Även motion 2020/21:55 (SD) avstyrks.

Förmildrande omständigheter m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om en översyn av de s.k. billighetsskälen i 29 kap. 5 § brottsbalken och tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. en översyn av de förmildrande omständigheterna i 29 kap. 3 § brottsbalken och möjlighet till ny påföljd vid utebliven utvisning.

Jämför reservation 43 (S, V, L, MP), 44 (M) och 45 (M, KD).

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:641 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 6 vill motionärerna att möjligheten enligt 29 kap. 3 § brottsbalken att döma till lindrigare straff än vad som är föreskrivet för brottet ska avskaffas. I samma motion yrkande 7 begärs att de s.k. billighetsskälen i 29 kap. 5 § brottsbalken bör utredas med inriktningen att flertalet av dem ska avskaffas. Möjligheten att döma ut ett lindrigare straff än vad som är föreskrivet för brottet bör också avskaffas, om inte detta anses nödvändigt inom ramen för ett kronvittnes-system. I kommittémotion 2020/21:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 1 begärs en översyn av vilka omständigheter som ska beaktas som billighetsskäl enligt 29 kap. 5 § brottsbalken.

I kommittémotion 2020/21:3302 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 22 efterfrågas en utvärdering av den lagstiftning som infördes 2014 om strafflindring vid medverkan till utredning av egen brottslighet.

I kommittémotion 2020/21:3305 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 15 vill motionärerna att regeringen ska ta ställning till om det bör införas en möjlighet för åklagaren att återkomma med yrkande om en ny påföljd när utvisning har beaktats vid bestämmande av påföljd men utvisningsbeslutet inte har kunnat verkställas.

Bakgrund

Gällande rätt m.m.

I 29 kap. brottsbalken finns bestämmelser om de omständigheter som rätten ska beakta vid bedömningen av vilket straff som ska utdömas för en viss gärning. I kapitlets tredje paragraf anges att rätten som förmildrande omständigheter särskilt ska beakta

1. om brottet föranletts av någon annans uppenbart kränkande beteende
2. om den tilltalade till följd av en allvarlig psykisk störning haft nedsatt förmåga att inse gärningens innebörd eller att anpassa sitt handlande efter en sådan insikt eller annars till följd av en psykisk störning, sinnnesrörelse eller av någon annan orsak haft nedsatt förmåga att kontrollera sitt handlande
3. om den tilltalades handlande stått i samband med hans eller hennes bristande utveckling, erfarenhet eller omdömesförmåga
4. om brottet föranletts av stark mänsklig medkänsla eller
5. om gärningen, utan att vara fri från ansvar, är sådan som avses i 24 kap (som handlar om ansvarsfrihet på grund av bl.a. nöd och nödvärn).

Om det är påkallat med hänsyn till brottets straffvärde, får dömas till lindrigare straff än vad som är föreskrivet för brottet.

I 29 kap. 5 § anges att rätten vid straffmätningen, utöver brottets straffvärde, i skäligen omfattning ska beakta

1. om den tilltalade till följd av brottet drabbats av allvarlig kroppsskada
2. om den tilltalade till följd av hög ålder eller dålig hälsa skulle drabbas oskäligt hårt av ett straff utmätt efter brottets straffvärde
3. om en i förhållande till brottets art ovanligt lång tid förflutit sedan brottet begicks
4. om den tilltalade efter förmåga försökt förebygga, avhjälpa eller begränsa skadliga verkningar av brottet
5. om den tilltalade frivilligt angett sig eller lämnat uppgifter som är av väsentlig betydelse för utredningen av brottet
6. om den tilltalade förorsakas men till följd av att han eller hon på grund av brottet utvisas ur riket
7. om den tilltalade förorsakas men till följd av att han eller hon på grund av brottet blir eller kan antas bli avskedad eller uppsagd från anställning eller drabbas av annat hinder eller synnerlig svårighet i yrkes- eller näringsutövning
8. om ett straff utmätt efter brottets straffvärde skulle framstå som oproportionerligt strängt med hänsyn till andra rättsliga sanktioner till följd av brottet eller
9. om någon annan omständighet påkallar att den tilltalade får ett lägre straff än brottets straffvärde motiverar.

Om det föreligger en omständighet som avses i första stycket, får rätten, om särskilda skäl påkallar det, döma till lindrigare straff än som är föreskrivet för brottet.

Bestämmelsen ändrades senast 2015. Förarbetena till den ändringen finns i proposition 2014/15:37. Genom reformen infördes en ny strafflindringsgrund som innebär att den som medverkar till utredning av sin egen brottslighet ska få strafflindring. I övrigt innebär ändringen inte några större sakliga förändringar. Vissa justeringar och förtydliganden gjordes också. Utgångspunkten får dock anses vara att tidigare uttalanden och praxis alltjämt ger vägledning i frågan om när och i vilken utsträckning de omständigheter som anges i paragrafen ska påverka påföljdsbestämningen. I propositionen hänvisas till tidigare förarbetsuttalanden som innebär att regleringen ska tillämpas med försiktighet så att den inte medför risker för en oenhetlig praxis eller sociala orättvisor.

I samband med ändringen uttalade regeringen att man hade för avsikt att på lämpligt sätt följa upp tillämpningen av den nya bestämmelsen i punkt 5 och att en utgångspunkt bör vara att en sådan uppföljning kan initieras inom några år från ikraftträdandet (prop. 2014/15:37 s. 26)

I Utredningen om processrätt och stora brottmål föreslås nya processrättsliga verktyg för att uppmuntra en ökad medverkan från misstänkta under förundersökningen (SOU 2019:38). Förslagen gäller bl.a. medverkan till utredning av egen brottslighet. Utredningen redogör för praxis för strafflindring vid utredningsmedverkan, genom en kartläggning av Åklagarmyndigheten från 2016 (s. 107 f.). Av kartläggningen framgår bl.a. att bestämmelserna om strafflindring vid utredningsmedverkan hade tillämpats vid skilda typer av brott och vid såväl allvarlig som mindre allvarlig brottslighet. De uppgifter som hade lett till strafflindring var av varierande slag. Den genomsnittliga strafflindringen vid tillämpning av bestämmelsen uppgick till ca 20 procent. Det konstaterades vara vanligt att bestämmelsen hade tillämpats tillsammans med andra s.k. billighetsskäl och förmildrande omständigheter. Bestämmelsen hade så långt efter ikraftträdandet av allt att döma tillämpats i linje med uttalandena i förarbetena. Åklagare hade uttryckt sig vara positivt inställda till bestämmelsen och ansett att den kunde bidra till effektivare utredningar och kortare handläggningstider. Utöver rapporten från Åklagarmyndigheten har utredningen även inhämtat statistik från Domstolsverket. Av statistiken framgår det att tillämpningen av strafflindringsgrunden vid utredningsmedverkan tycks ha varit relativt begränsad sedan regleringen infördes. Antalet domar som angett strafflindringsgrunden i domslutet har understigit 100 under åren 2015–2018.

Pågående arbete

Regeringen gav den 30 april 2020 en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av regelverket om utvisning på grund av brott och lämna förslag på hur man kan åstadkomma en skärpt reglering som innebär att det finns

förutsättningar att i fler fall än i dag utvisa utlänningar som begår brott och effektivisera verkställigheten av sådana utvisningsbeslut. Utredaren ska inom ramen för översynen bl.a. kartlägga förekomsten av problemet med att personer har fått straffflinring med anledning av ett beslut om utvisning på grund av brott och beslutet sedan inte har kunnat verkställas. Utifrån kartläggningen ska utredaren ta ställning till om det bör införas en möjlighet för åklagaren att återkomma med yrkande om en ny påföljd när utvisningen har beaktats i domen men utvisningsbeslutet inte har kunnat verkställas.

Uppdraget ska redovisas senast den 30 juni 2021 (dir. 2020:44).

I den ovannämnda utredningen om processrätt och stora brottmål föreslås nya processrättsliga verktyg för att uppmuntra en ökad medverkan från misstänkta under förundersökningen. Förslagen gäller medverkan till utredning av egen brottslighet. Utredningen föreslår att en åklagare ska kunna avstå från att genomföra en förundersökning eller begränsa en sådan när en misstänkt lämnar uppgifter som är av väsentlig betydelse för utredningen av egen brottslighet under förutsättning att något väsentligt allmänt eller enskilt intresse inte åsidosätts genom beslutet. Utredningen föreslår även att en åklagare ska kunna fatta ett s.k. utfästelsebeslut om ett högsta straff när en misstänkt har lämnat uppgifter av väsentlig betydelse för utredningen av egen brottslighet. Uppgiften om högsta straff ska utgöra ett tak som domstolen inte får gå utöver när den bestämmer påföljden för de gärningar som uppgiften avser.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden om att reducera möjligheterna att beakta förmildrande omständigheter enligt 29 kap. 5 § brottsbalken. I betänkande 2018/19:JuU11 (s. 130 f.) ansåg utskottet att gällande bestämmelser om förmildrande omständigheter var väl avvägda och det såg inte anledning att vidta några åtgärder när det gällde vilka omständigheter som kunde anses som förmildrande vid straffmätningen. Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2018/19:181). I betänkande 2019/20:JuU26 behandlades liknande motioner (s. 92 f.). Utskottet anförde då att det vidhöll uppfattningen att brottsbalkens bestämmelser om förmildrande omständigheter var väl avvägda, innefattande reglerna i 29 kap. 3 §. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2019/20:258).

I betänkande 2017/18:JuU14 behandlades en motion om att utvärdera bestämmelsen om straffflinring vid medverkan till utredning av egen brottslighet (s. 87 f.). Utskottet anförde att regeringen hade aviserat att bestämmelsen om straffflinring vid medverkan till utredning av egen brottslighet på lämpligt sätt skulle följas upp. Det saknades därför anledning för utskottet att ställa sig bakom ett sådant initiativ som efterfrågades och motionen avstyrktes. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2017/18:240).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller uppfattningen att brottsbalkens bestämmelser om förmildrande omständigheter i 29 kap. 3 § brottsbalken är väl avvägda. Motion 2020/21:641 (SD) yrkande 6 avstyrks.

Vad däremot gäller motionsyrkanden om en översyn av de s.k. billighetsskälerna i 29 kap. 5 § brottsbalken finner utskottet att det är påkallat med en översyn. Det är inte rimligt att det som en förmildrande omständighet vid straffmätningen ska beaktas att en gärningsman riskerar att förlora jobbet på grund av brottet, att han eller hon skadat sig fysiskt till följd av detsamma eller att brottsoffret av någon anledning har dröjt med att anmäla brottet. Vidare leder den nuvarande ordningen enligt utskottet till en alltför restriktiv tillämpning i strid med lagstiftarens ambitioner. Utskottet anser därför att det finns skäl att göra en översyn av billighetsskälerna med inriktningen att de nu nämnda omständigheterna ska utmönstras. En sådan översyn ska syfta till att bättre tillgodose kraven på förutsebarhet och likabehandling samt intresset av en rättvis reaktion på brott. Det som nu anförs bör riksdagen ge regeringen tillkänna. Utskottet tillstyrker därför motion 2020/21:3311 (KD) yrkande 1 och tillstyrker delvis motion 2020/21:641 (SD) yrkande 7.

Vad därefter gäller motionsyrkandet om utvärdering av bestämmelsen om straffflintring vid medverkan till utredning av egen brottslighet noterar utskottet att viss kartläggning har gjorts av bestämmelsen. Av redogörelsen ovan framgår det vidare att bestämmelsen kan komma att ses över med anledning av det pågående arbetet i frågan. Utskottet anser därför inte att det nu finns skäl för riksdagen att ta något initiativ med anledning av motion 2020/21:3302 (M) yrkande 22.

Vad slutligen gäller motionsyrkandet om möjlighet till ny påföljd vid utebliven utvisning konstaterar utskottet att den nuvarande ordningen inte är tillfredsställande. Det är därför välkommet att regeringen har tillsatt en utredning i frågan. Med hänvisning till denna utredning avstyrker utskottet motion 2020/21:3305 (M) yrkande 15.

Straffmätning vid flerfaldig brottslighet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen skyndsamt bör återkomma med ett förslag om ändringar i strafflagstiftningen i syfte att åstadkomma en skärpt straffmätning vid flerfaldig brottslighet och tillkännager detta för regeringen.

Jämför reservation 46 (S, V, MP).

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:641 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 4 begärs en översyn av det nuvarande systemet med s.k. mängdrabatt vid flerfaldig brottslighet. Utgångspunkten för översynen ska vara att avdraget på det sammantagna straffmätningensvärdet då en gärningsman döms för flera brott ska minska kraftigt. Liknande yrkanden framförs i kommittémotionerna 2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkandena 1 och 2, 2020/21:3272 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 51, 2020/21:3294 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 21 i denna del, 2020/21:3305 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 4 och 2020/21:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkandena 2 och 3 samt i motionerna 2020/21:636 av Alireza Akhondi (C), 2020/21:773 av Daniel Bäckström (C) yrkandena 1 och 2 och 2020/21:3544 av Fredrik Schulte (M) yrkande 3.

I motionerna 2020/21:1366 av Lars Hjalmered (M) och 2020/21:2074 av Mattias Ottosson m.fl. (S) vill motionärerna se avskaffad mängdrabatt vid upprepade återfall i brottslighet.

Bakgrund

Gällande rätt

När någon döms för flera brott, ska rätten som huvudregel döma till en gemensam påföljd för brotten (30 kap. 3 § första stycket brottsbalken). När en tilltalad har begått flera brott framgår av 29 kap. 1 § att domstolen ska göra en bedömning av den samlade brottslighetens straffvärde, dvs. bestämma ett straffvärde för samtliga begångna brott. Domstolen ska sedan enligt huvudregeln i 30 kap. 3 § döma till en gemensam påföljd för brotten. Utgångspunkten när någon vid ett tillfälle döms för flera brott är att den s.k. asperationsprincipen ska tillämpas (se bl.a. NJA 2008 s. 359). Principen innebär att straffvärdebedömningen vid flerfaldig brottslighet utgår från det allvarligaste av de brott som föreligger till bedömning. Till straffvärdet för detta brott läggs därefter en efter hand minskande del av straffvärdet för vart och ett av de övriga brotten i ordning efter brottens allvar. Detta innebär i praktiken att det straff som döms ut vid flerfaldig brottslighet är väsentligt lägre än vad som skulle bli följden av en sammanläggning av straffvärdet för

varje enskilt brott. En allmän kontroll görs slutligen så att det straffvärde som beräknats inte framstår som oproportionerligt i förhållande till den brottslighet som är aktuell.

Pågående arbete

Regeringen beslutade den 17 mars 2016 om proposition 2015/16:151 Ny påföljd efter tidigare dom. I propositionen lämnades vissa förslag som innebar att reglerna om gemensam straffmätning i 34 kap. brottsbalken inte längre skulle tillämpas när det rör sig om återfall. Vidare gjorde regeringen bedömningen att den nuvarande ordningen för straffvärdebedömning vid flerfaldig brottslighet i övrigt framstod som väl avvägd, och någon ändring i de reglerna föreslogs inte (se s. 57).

Genom överlämnandet av propositionen ansåg regeringen att ett tidigare tillkännagivande (bet. 2014/15:JuU14 s. 62 f., rskr. 2014/15:138) om att den skulle återkomma med förslag om ett skärpt regelverk för flerfaldig brottslighet var slutbehandlat. Utskottet ansåg att de föreslagna ändringarna och bedömningarna i propositionen inte var sådana att de motsvarade vad som efterfrågades i tillkännagivandet och att tillkännagivandet därmed inte var slutbehandlat. Riksdagen delade denna bedömning (bet. 2016/17:KU21, rskr. 2016/17:296). Punkten står därför åter som öppen.

I regeringens skrivelse 2020/21:75 anfördes om tillkännagivandet att frågan bereds inom Regeringskansliet.

I november 2020 anförde justitie- och migrationsministern bl.a. följande i svaret på en skriftlig fråga om att ändra dagens form av mängdrabatt i skärpande riktning (fr. 2020/21:413):

Regeringen har under förra mandatperioden reformerat regleringen om påföljdsbestämning efter tidigare dom, bland annat för att göra den mer konsekvent. Ändringarna innebär bland annat att gemensam straffmätning endast ska tillämpas vid brott begångna före en tidigare dom, vilket betyder att fler gärningar kommer att behandlas som återfall i brott.

Ett effektivt sätt att minska risken för flerfaldig brottslighet är att ingripa snabbare. Regeringen har därför beslutat om försöksverksamhet med ett snabbförfarande i brottmål. Försöksverksamheten har lett till ökad lagföring, kortare handläggningstider och ökad kvalitet i utredningarna. Regeringen har därför beslutat att den ska fortsätta till 2022 och att den från den 1 januari 2021 ska byggas ut till delar av samtliga polisregioner i landet. Regeringen har också gett en särskild utredare i uppdrag att utreda ett permanent snabbförfarande i brottmål och andra åtgärder för en snabbare lagföring av brott. Snabb lagföring och en skärpt återfallsreglering är åtgärder som tillsammans motverkar och markerar samhällets avståndstagande från upprepad brottslighet.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om skärpt straffmätning vid flerfaldig brottslighet har behandlats av utskottet vid flera tidigare tillfällen, utöver vad som redogjorts för i föregående avsnitt. I betänkande 2018/19:JuU11 (s. 126 f.) anförde

utskottet att det fanns ett klart behov att tydligare markera mot upprepad brottslighet. Återfall utgjorde i sig en faktor som kraftigt ökade gärningsmannens ansvar för det han eller hon har gjort. Straffet för den som döms för flera brott i en och samma rättegång borde enligt utskottet därför skärpas betydligt genom att ersätta de befintliga reglerna om mängdrabatt med ett nytt system där de tre grövsta brotten ska tillmätas hela straffvärdet innan den s.k. asperationsprincipen tillämpas. Detta föreslog utskottet att riksdagen skulle tillkännage för regeringen. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2018/19:181). Med hänvisning till detta tillkännagivande avstyrkte utskottet under våren 2020 liknande motionsyrkanden i betänkande 2019/20:JuU26. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2019/20:258).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har sedan tidigare pekat på behovet av att från lagstiftarens sida tydligare markera mot upprepad brottslighet och riksdagen har vid flera tillfällen tillkännagett för regeringen att straffet för den som döms för flera brott i en och samma rättegång bör skärpas betydligt. I det senaste tillkännagivandet från våren 2019 fastställde riksdagen utskottets förslag om att dagens form av mängdrabatt ska ersättas med ett nytt system där de tre grövsta brotten ska tillmätas hela straffvärdet innan den s.k. asperationsprincipen tillämpas. Några åtgärder för att tillmötesgå detta tillkännagivandet har, såvitt känt, inte vidtagits. Utskottet finner mot den bakgrunden anledning att åter föreslå ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen skyndsamt ska återkomma med ett förslag om att dagens form av mängdrabatt ska ersättas med ett nytt system där betydligt större hänsyn tas till de enskilda brotten straffvärde t.ex. genom att de tre grövsta brotten tillmäts hela straffvärdet innan den s.k. asperationsprincipen tillämpas. Utskottet föreslår att riksdagen tillkännager detta för regeringen.

Därmed tillstyrker utskottet motionerna 2020/21:636 (C), 2020/21:641 (SD) yrkande 4, 2020/21:773 (C) yrkandena 1 och 2, 2020/21:2957 (C) yrkandena 1 och 2, 2020/21:3272 (L) yrkande 51, 2020/21:3294 (M) yrkande 21 i denna del, 2020/21:3305 (M) yrkande 4, 2020/21:3311 (KD) yrkandena 2 och 3 samt 2020/21:3544 (M) yrkande 3 och tillstyrker delvis motionerna 2020/21:1366 (M) och 2020/21:2074 (S).

Återfall i brott

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om återfall som straffskärpningsgrund och en utvärdering av lagstiftningen om återfall i brott.

Jämför reservation 47 (M, KD), 48 (SD) och 49 (L).

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:641 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 8 begärs ett tillkännagivande om att principen ”tredje gången gillt” ska införas för vissa brottstyper, framför allt brott enligt 3, 4, 6 och 8 kap. brottsbalken, där gärningsmannen döms till ett högre straff vid tredje domen.

I kommittémotion 2020/21:3305 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om en tydligare straffskärpningsregel vid återfall i brott. Enligt motionärerna bör huvudregeln i återfallssituationer vara straffskärpning oberoende av om villkorligt medgiven frihet förklaras förverkad.

I kommittémotion 2020/21:3272 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 52 begärs ett tillkännagivande om att det bör göras en utvärdering om lagstiftningen om återfall i brott och vid behov göra justeringar för att säkerställa att det finns en tydlig progressivitet i straffvärdebedömningen vid återfall i brott.

Bakgrund

Gällande rätt

I 26 kap. 3 § brottsbalken anges de yttre ramarna för längden av fängelsestraff vid återfall. Bestämmelsen anger förutsättningarna för att gå utöver straffskalan för brottet eller den samlade brottsligheten.

Vid påföljdsvalet har återfall i brott betydelse som en av tre omständigheter som får beaktas för att välja fängelse som påföljd. Som skäl för fängelse får rätten enligt 30 kap. 4 § brottsbalken, utöver brottets straffvärde och art, beakta att den tilltalade tidigare har gjort sig skyldig till brott. Om den som villkorligt frigetts från fängelse döms för ett nytt brott som är begånget under prövotiden gäller enligt 34 kap. 5 § brottsbalken en presumtion för att den villkorligt medgivna friheten ska förklaras förverkad. Som särskilda skäl mot att förverka den villkorligt medgivna friheten får rätten beakta om den nya brottsligheten i förhållande till den tidigare är av lindrig beskaffenhet, om lång tid har förflutit mellan brotten eller om ett förverkande annars skulle framstå som oskäligt.

Om återfallet inte beaktats genom påföljdsvalet eller i tillräcklig utsträckning genom förverkande av villkorligt medgiven frihet ska domstolen enligt 29 kap. 4 § brottsbalken vid straffmätningen, utöver brottets straffvärde,

i skärpande riktning ta hänsyn till om den tilltalade tidigare gjort sig skyldig till brott. Vid denna bedömning ska särskilt beaktas vilken omfattning den tidigare brottsligheten haft, vilken tid som förflutit mellan brotten och om den tidigare och den nya brottsligheten är likartade eller brottsligheten i båda fallen är särskilt allvarlig.

I 34 kap. brottsbalken finns bestämmelser om ny påföljdsbestämning efter tidigare dom. Bestämmelserna anger hur domstolen ska bestämma påföljd när en tilltalad döms för ytterligare brott som begåtts innan en tidigare påföljd helt har verkställts eller upphört. Domstolen ska i en sådan situation som huvudregel bestämma en ny påföljd för den tillkommande brottsligheten. Bestämmelserna innebär att det görs en principiell skillnad mellan brott begångna före en tidigare dom (nyupptäckt brottslighet) och brott begångna efter en tidigare dom men innan påföljden helt har verkställts eller upphört (ny brottslighet), att gemensam straffmätning endast ska tillämpas vid nyupptäckt brottslighet och att ny brottslighet konsekvent ska behandlas som återfall. Reglerna trädde i kraft den 1 juli 2016 (prop. 2015/16:151, bet. 2015/16:JuU30, rskr. 2015/16:241).

Pågående arbete

Regeringen beslutade den 17 mars 2016 om proposition 2015/16:151 Ny påföljd efter tidigare dom. I propositionen lämnades vissa förslag som innebar att reglerna om gemensam straffmätning i 34 kap. brottsbalken inte längre skulle tillämpas när det rör sig om återfall. Vidare gjorde regeringen bedömningen att den nuvarande ordningen för straffvärdebedömning vid flerfaldig brottslighet i övrigt framstod som väl avvägd, och någon ändring i de reglerna föreslogs inte (se s. 57).

Genom överlämnandet av propositionen ansåg regeringen att ett tidigare tillkännagivande (bet. 2014/15:JuU14 s. 62 f., rskr. 2014/15:138) om att den skulle återkomma med förslag om ett skärpt regelverk för flerfaldig brottslighet var slutbehandlat. Utskottet ansåg att de föreslagna ändringarna och bedömningarna i propositionen inte var sådana att de motsvarade vad som efterfrågades i tillkännagivandet och att tillkännagivandet därmed inte var slutbehandlat. Riksdagen delade denna bedömning (bet. 2016/17:KU21, rskr. 2016/17:296). Punkten står därför åter som öppen.

I regeringens skrivelse 2020/21:75 anförs om tillkännagivandet att frågan bereds inom Regeringskansliet.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om straffskärpning för återfallsförbrytare och avskaffad mängdrabatt vid återfall i brottslighet har behandlats vid ett flertal tillfällen. I betänkande 2018/19:JuU11 (s. 132 f.) konstaterade utskottet att lagstiftningen om gemensam straffmätning till viss del hade skärpts genom de lagändringar som trädde i kraft den 1 juli 2016 och att man såg positivt på att det inom Regeringskansliet pågick ett arbete med anledning av riksdagens tidigare

tillkännagivande om straffvärdebestämning vid flerfaldig brottslighet (bet. 2014/15:JuU14 s. 62 f., rskr. 2014/15:138). Enligt utskottet var det angeläget att regeringen prioriterade en översyn av regleringen men att beredningen av frågan inte borde föregripas, varför utskottet saknade anledning att ta några ytterligare initiativ i frågan. Motionerna avstyrktes. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2018/19:181).

Även i betänkande 2019/20:JuU26 (s. 94 f.) avstyrktes denna typ av motionsyrkanden, vilket riksdagen ställde sig bakom (rskr. 2019/18:258).

Utskottets ställningstagande

Utskottet gör ingen annan bedömning än tidigare utan emotser att Regeringskansliet ska färdigställa arbetet med anledning av tidigare tillkännagivanden. Därmed avstyrks motionerna 2020/21:641 (SD) yrkande 8, 2020/21:3305 (M) yrkande 6 och 2020/21:3272 (L) yrkande 52.

Påföljder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att tillsätta en utredning om förvar av samhällsfarliga brottslingar och tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. översyn av vissa påföljder och hur dessa bestäms.

Jämför reservation 50 (M, SD), 51 (M, KD), 52 (SD), 53 (KD) och 54 (S, C, V, MP).

Motionerna

Översyn av det straffrättsliga systemet m.m.

I kommittémotion 2020/21:641 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 1 begär motionärerna att det tillsätts en ny påföljdsutredning, med utgångspunkten att rätten när den bedömer straffvärdet för ett brott i normalfallet bör utgå från mitten av straffskalan. I yrkande 2 begärs att en utredning med uppdrag att revidera artbrottsinstitutet ska tillsättas, där utgångspunkten ska vara att allvarliga brott mot person, såsom vålds- eller sexualbrott, alltid ska leda till att fängelse döms ut. Motionärerna menar vidare att en översyn bör innefatta samtliga påföljder och göras med utgångspunkten att det bör bli färre påföljder och att de påföljder som inte omfattar fängelse ska förenas med reella restriktioner (yrkande 3). I motion 2020/21:2354 av Boriana Åberg (M) yrkandena 2 och 3 efterfrågas en genomgripande reform av straffrätten med ett tydligare perspektiv på brottsoffret. Ett liknande yrkande framställs i motion 2020/21:3604 av Magdalena Schröder (M).

I kommittémotion 2020/21:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 39 begärs en översyn av principen om presumtion mot fängelse. Motionärerna menar att dagens ordning leder till problem då personer som fortsätter begå brott ändå döms till lindrigare domar än fängelse. Det är därför nödvändigt med en genomgripande utredning om hur presumtionen mot fängelse ska användas. Liknande yrkanden framställs i motionerna 2020/21:602 av Josef Fransson (SD) yrkande 3, 2020/21:2354 av Boriana Åberg (M) yrkande 1 och 2020/21:3544 av Fredrik Schulte (M) yrkande 6.

I kommittémotion 2020/21:667 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkande 7 begärs ett tillkännagivande om att ta ett samlat grepp om straffrätten där de straffrättsliga bestämmelserna i immaterialrätten ingår.

I motion 2020/21:602 av Josef Fransson (SD) yrkande 4 efterfrågas en revidering av 26 kap. brottsbalken för att möjliggöra kortare fängelsestraff än 14 dagar.

I kommittémotion 2020/21:3497 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 23 begärs en frivårdsreform. Motionärerna anför att en tilltalad under personutredning före huvudförhandling kan avfärda frivård för att sedan ändra sig under huvudförhandlingen. Den tilltalade får då samhällstjänst, trots att han motarbetat framtagande av en sådan påföljd. Att både motarbeta frivårdens möjligheter och sedan ändå få frivård kan inte vara en framkomlig väg i framtiden. Detta måste enligt motionärerna förändras, så att frivårdens utlåtande väger tyngre vid val av påföljd.

Livstidsstraffet

I kommittémotion 2020/1:641 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 11 begärs ett tillkännagivande om införandet av verkliga livstidsstraff utan möjlighet till benådning eller tidsbestämning.

Förvaring m.m.

I kommittémotion 2020/1:641 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 12 vill motionärerna se en möjlighet att besluta om förvaring av samhällsfarliga brottslingar. Liknande yrkanden framställs i kommittémotion 2020/21:3303 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 22 och i motion 2020/21:2224 av Maria Malmer Stenergard och Jessika Roswall (båda M). Även i kommittémotion 2020/21:3272 av Johan Pehrson m.fl. (L) vill motionärerna se frågan om samhällsskydd vid farlighetsbedömning av personer som begått mord eller andra mycket grova våldsbrott utredas. Motionärerna anser vidare att det i samband med en sådan utredning även bör göras en översyn av påföljdssystemet för personer som begår brott under inflytande av psykisk störning (yrkande 54).

Bakgrund

Gällande rätt

Av 29 kap. 1 § brottsbalken framgår att straff, med beaktande av intresset av en enhetlig rättstillämpning, ska bestämmas inom ramen för den tillämpliga straffskalan efter brottets eller den samlade brottslighetens straffvärde. Med brottets straffvärde avses detsamma som brottets svårhet i förhållande till andra brott, eller med andra ord hur allvarligt brottet är. I linje med ekvivalens- och proportionalitetsprinciperna ska lika svåra straff följa på lika svåra brott, och svårare brott ska bestraffas strängare än lindrigare brott. Vid bedömningen av straffvärdet ska enligt 29 kap. 1 § andra stycket särskilt beaktas den skada, kränkning eller fara som gärningen inneburit, vad den tilltalade insett eller borde ha insett om detta samt de avsikter eller motiv som han eller hon har haft. Genom en lagändring 2010 tillfördes bestämmelsen en ny mening som anger att domstolen särskilt ska beakta om gärningen inneburit ett allvarligt angrepp på någons liv eller hälsa eller trygghet till person. Ändringen infördes i syfte att höja straffnivån för allvarliga våldsbrott. Samtliga faktorer som anges i 29 kap. 1 § gäller omständigheterna vid brottet.

Enligt gällande rätt är straffet för en lagöverträdare böter eller fängelse. Därtill kan påföljden också bestämmas till bl.a. villkorlig dom och skyddstillsyn. Vid påföljdsvalet ska domstolen fästa särskilt avseende vid omständigheter som talar för en lindrigare påföljd än fängelse. Som skäl för fängelse får rätten beakta brottets straffvärde, art och om den tilltalade tidigare har gjort sig skyldig till brott (30 kap. 4 §).

Bestämmelser om fängelsestraff finns i 26 kap. Skyddstillsyn regleras i 28 kap. samma balk.

Enligt 26 kap. 1 § brottsbalken kan fängelse dömas ut enligt vad som gäller för det enskilda brottet på viss tid eller på livstid. Fängelse på livstid är stadgat endast för ett fåtal brott och aldrig som enda möjliga straff. Ett livstidsstraff kan omvandlas till ett tidsbestämt straff (se lagen [2006:45] om omvandling av fängelse på livstid). Omvandling kan också ske genom nåd av regeringen, se 12 kap. 9 § regeringsformen. Om omvandling sker tillämpas därefter vanliga frigivningsregler.

Det följer av 28 kap. 1 § brottsbalken att rätten får döma till skyddstillsyn för ett brott för vilket påföljden inte bedöms kunna stanna vid böter. I 30 kap. 9 § första stycket brottsbalken anges att vid val av påföljd ska rätten som skäl för skyddstillsyn beakta om det finns anledning att anta att denna påföljd kan bidra till att den tilltalade avhåller sig från fortsatt brottslighet.

Den 1 januari 2020 skärptes straffet för mord i 3 kap. 1 § brottsbalken genom att rätten särskilt ska beakta om gärningen har föregåtts av noggrann planering, präglats av särskild förslagenhet, syftat till att främja eller dölja annan brottslighet, inneburit svårt lidande för offret eller på annat sätt varit särskilt hänsynslös. Syftet med lagändringen är att livstidsstraffet ska kunna komma i fråga i betydligt större utsträckning än tidigare (prop. 2018/19:138, bet. 2019/20:JuU4, rskr. 2019/20:34).

Enligt 1 § lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål, m.m. ska det i brottmål inhämtas ett yttrande från Kriminalvården för att avgöra påföljdsfrågan eller när det annars behövs en särskild utredning om en misstänkts personliga förhållanden eller om åtgärder som kan antas bidra till att han eller hon avhåller sig från fortsatt brottslighet. Ett sådant yttrande behöver dock inte inhämtas, om den utredning som behövs ändå finns tillgänglig för rätten eller om den inhämtas på annat sätt.

Pågående arbete

Påföljdsutredningen överlämnade 2012 sitt betänkande Nya påföljder (SOU 2012:34) till regeringen. Utredningens uppdrag var att göra en total översyn av påföljdssystemet för såväl vuxna som unga lagöverträdare (dir. 2009:60). Betänkandet har fram till i dag resulterat i fyra propositioner, Ny påföljd efter tidigare dom (prop. 2015/16:151), Straff lindring vid medverkan till utredning av egen brottslighet (prop. 2014/15:37), Tydligare reaktioner på ungas brottslighet (prop. 2014/15:25) och Utvidgade möjligheter att förvandla obetalda böter till fängelse (prop. 2020/21:8).

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat motioner om en översyn av påföljdsbestämmelserna, senast våren 2020 i betänkande 2019/20:JuU26 (s. 99 f.). Utskottet anförde då att de nuvarande bestämmelserna och principerna för straffmätningen och påföljdsbestämning var väl avvägda och att det inte fanns skäl att ta något initiativ med anledning av motionerna i fråga. Utskottet avstyrkte också motioner om riktiga livstidsstraff och om förvaring som påföljd. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2019/20:258).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller uppfattningen att de nuvarande bestämmelserna och principerna för straffmätning och påföljdsbestämning i huvudsak är väl avvägda och anser därför att det inte finns skäl att ta något initiativ med anledning av motionerna om en översyn av påföljdssystemet, innefattande presumtion mot fängelse, straffet för immaterialrättsbrott, korta fängelsestraff, en frivårdsreform och livstidsstraff. Utskottet avstyrker således motionerna 2020/21:602 (SD) yrkande 3 och 4, 2020/21:641 (SD) yrkandena 1–3 och 11, 2020/21:667 (SD) yrkande 7, 2020/21:2354 (M) yrkandena 1–3, 2020/21:3311 (KD) yrkande 39, 2020/21:3497 (KD) yrkande 23, 2020/21:3544 (M) yrkande 6 samt 2020/21:3604 (M).

Vad däremot gäller motionsyrkanden om förvaring är utskottets utgångspunkt att samhället har ett ansvar att skydda dess invånare från att utsättas för allvarliga brott, i synnerhet i de fall som en sådan brottslighet kan förutses. Enligt utskottet finns det därmed anledning att låta utreda möjligheten att göra en farlighetsbedömning av personer som dömts för

allvarlig brottslighet innan de friges, liknande den ordning som enligt uppgift finns i Norge. Utredningen bör överväga om det finns anledning att införa en möjlighet för lämplig instans att kunna besluta att en person ska kvarbli i förvar om personen bedöms kunna komma att återfalla i sådan allvarlig brottslighet som kan utgöra en fara för andras liv eller hälsa om han eller hon friges. Detta bör riksdagen ge regeringen tillkänna. Utskottet tillstyrker därför motionerna 2020/21:641 (SD) yrkande 12, 2020/21:2224 (M), och 2020/21:3303 (M) yrkande 22 och tillstyrker delvis 2020/21:3272 (L) yrkande 54.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ca 90 motionsyrkanden med förslag som har behandlats och avslagits tidigare under valperioden.

Jämför särskilt yttrande 8 (M), 9 (SD), 10 (C), 11 (V), 12 (KD) och 13 (L).

Utskottets ställningstagande

Motionsyrkandena i bilaga 2 överensstämmer helt eller i huvudsak med yrkanden som utskottet har behandlat tidigare under valperioden. Motionsyrkandena behandlades bl.a. i betänkandena 2018/19:JuU11, 2019/20:JuU22 och 2019/20:JuU26. Riksdagen avlog motionsyrkandena i enlighet med utskottets förslag. Utskottet avstyrker de nu aktuella motionsyrkandena med hänvisning till detta.

Reservationer

1. **Illegala vägspärrar, punkt 1 (S, V, MP)**

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Petter Löberg (S), Maria Strömkvist (S), Linda Westerlund Snecker (V), Joakim Sandell (S), Carina Ödebrink (S) och Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:641 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 36 och

2020/21:3271 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 42.

Ställningstagande

Vi ser allvarligt på den typ av illegalt upprättade vägspärrar som motionärerna beskriver. Det är inte en acceptabel ordning och vi förutsätter att polisen ingriper om något liknande skulle ske igen. Vi kan dock konstatera att det redan i dag finns straffbestämmelser som kan tillämpas på de typer av handlingar som beskrivs. Vi anser därför att det inte finns skäl för riksdagen att ta något initiativ med anledning av de aktuella motionerna.

2. **Fridskränkingsbrottets tillämpningsområde, punkt 3 (L)**

av Johan Pehrson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3427 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 9.

Ställningstagande

Fridskränkingsbrotten omfattar vissa specifika brottstyper, om var och en av gärningarna utgjort led i en upprepad kränkning av en persons integritet och gärningarna varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla. Andra brottstyper som inte är uppräknade i bestämmelserna om fridsbrott faller dock utanför dessa straffbestämmelser. Det är dock välkänt att våld i nära relationer tar sig många olika uttryck och att gärningspersonen ofta använder en

mångfald av brottsliga handlingar för att kränka eller kontrollera offret. Vi vill därför låta utreda förutsättningarna för att göra fridskränkingsbrotten generella, så att alla typer av brottsliga handlingar ska kunna läggas till grund för att döma en gärningsperson för grov fridskränkning eller grov kvinnofridskränkning om var och en av gärningarna utgjort led i en upprepad kränkning av personens integritet och gärningarna varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla.

3. Barnfridskränkingsbrott m.m., punkt 4 (C, KD, L)

av Andreas Carlson (KD), Johan Hedin (C), Johan Pehrson (L) och Ingemar Kihlström (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 35 och

2020/21:3275 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 23.

Ställningstagande

Vi välkomnar lagförslaget om att barn som bevittnar våld i nära relation ska anses som brottsoffer även i straffrättslig mening. Vi anser emellertid att det därutöver är mycket viktigt med ett särskilt straffrättsligt skydd för barn som själva utsätts för våld eller fridskränkningar och det bör därvid övervägas om denna typ av gärningar ska kunna bedömas som ett särskilt fridsbrott om det är fråga om återkommande och systematiska vålds- eller fridskränkningar av ett närstående barn. Detta bör regeringen låta utreda.

4. Kontrollerande beteende, punkt 5 (C)

av Johan Hedin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2958 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 12 och

bifaller delvis motion

2020/21:2414 av Aylin Fazelian (S).

Ställningstagande

Jag menar att våld i nära relation i huvudsak handlar om makt, kontroll och dominans och om att bryta ned och allvarligt skada någons självkänsla. Det börjar sällan med fysiskt våld, utan med ett kontrollerande beteende och psykisk misshandel. Den som utsätts får en kraftigt försämrad självbild och självkänsla. Våldet normaliseras efterhand, både för utövaren och den som utsätts. Detta kallas för normaliseringsprocessen och är ett särskilt utmärkande kännetecken för våld i nära relation. Gränserna förskjuts därmed gradvis för vad som kan anses vara normalt och acceptabelt både för våldsoffret och för förövaren. Det kontrollerande beteendet blir därmed starten på ett allt allvarligare makt-, kontroll- och våldsmönster. Jag vill därför se en kriminalisering av denna typ av kontrollerande beteende.

5. Kränkande fotografering, punkt 6 (L)

av Johan Pehrson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3427 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 7 och avslår motion

2020/21:3460 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) yrkande 4.

Ställningstagande

Som framkommit ovan har Högsta domstolen i en dom uttalat att det finns anledning att överväga om integritetskränkande fotografering bör vara straffbar i vidare omfattning än vad som följer av gällande rätt. Liberalerna har i flera år arbetat för att bestämmelserna om sexuellt ofredande och kränkande fotografering ska analyseras i ljuset av den prejudicerande domen. Den 30 januari 2020 tillsattes slutligen en utredning som fick i uppdrag att bl.a. överväga denna fråga. Uppdraget ska redovisas senast den 31 maj 2021. Det är viktigt att regeringen ser till att utredningen därefter leder till lagändringar utan onödigt dröjsmål.

6. **Dubbel straffbarhet för sexköp m.m., punkt 10 (S, V, MP)**

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Petter Löberg (S), Maria Strömkvist (S), Linda Westerlund Snecker (V), Joakim Sandell (S), Carina Ödebrink (S) och Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2020/21:395 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 3,
2020/21:855 av Lena Rådström Baastad (S) och
2020/21:2086 av Elin Gustafsson m.fl. (S),
bifaller delvis motion
2020/21:2364 av Lawen Redar (S) och
avslår motion
2020/21:2087 av Elin Gustafsson m.fl. (S).

Ställningstagande

Vi anser att det är lika oacceptabelt att svenskar köper sex utomlands som om brottet sker i Sverige. Enligt vår mening är alla personer som säljer sex lika skyddsvärda oavsett vilket land de bor i, vilket bör framgå av lagstiftningen. Regeringen tog under förra mandatperioden fram ett lagförslag som tyvärr inte kunde överlämnas till riksdagen eftersom det visade sig saknas majoritet för förslaget. Vi har redan tagit bort den dubbla straffbarheten när det gäller övergrepp mot barn och barnpornografibrott. Det är nu hög tid att utvidga lagen så att den även omfattar svenskar som köper sex av personer över 18 år utomlands.

7. **Livesända sexköp, punkt 11 (V)**

av Linda Westerlund Snecker (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:395 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 8.

Ställningstagande

I dag kan kunder påverka innehållet i porrfilmer. En situation där en kund kan bestämma över hur en kvinnas kropp ska hanteras sexuellt i en film börjar närma sig köp av en sexuell tjänst. Vidare förekommer det att pornografi livesänds på svenska internetforum. Kunden kan ofta aktivt meddela önskemål och betala för sexuella tjänster som kvinnan förväntas utföra. Jag menar att detta kan vara att bedöma som köp av en sexuell tjänst och att det därför borde kunna omfattas av bestämmelserna om sexköp. Regeringen bör utreda om dessa bestämmelser ska omfatta även livesända köp av sexuella tjänster där konsumenten kan påverka innehållet.

8. Skärpt straff för sexköp av barn, punkt 12 (SD, C, KD)

av Andreas Carlson (KD), Adam Marttinen (SD), Johan Hedin (C), Katja Nyberg (SD), Bo Broman (SD) och Ingemar Kihlström (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:641 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 23,

2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 41 och

2020/21:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 17.

Ställningstagande

Riksdagen beslutade redan våren 2018 om ett tillkännagivande om att regeringen skulle återkomma till riksdagen med ett förslag som innebar en höjning av straffminimum för köp av sexuell handling av barn till sex månaders fängelse. Trots det presenterades inte något sådant förslag i samband med att regeringen i juli 2019 överlämnade propositionen Straffrättsliga åtgärder mot utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling.

Även om regeringen nu tillsatt en utredning som bl.a. har i uppdrag att göra en översyn av straffen för sexualbrotten anser vi med hänsyn till vad som anförs ovan att det finns skäl att tillkännage för regeringen att den skyndsamt ska återkomma med ett förslag om skärpt minimistraff för köp av sexuell handling av barn.

9. Åtgärder mot organiserade stölder m.m., punkt 14 (SD)

av Adam Martinen (SD), Katja Nyberg (SD) och Bo Broman (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:666 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 4 och

2020/21:710 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 1 och

avslår motionerna

2020/21:1046 av Mikael Oscarsson (KD) yrkande 2 och

2020/21:1364 av Lars Hjalmered (M).

Ställningstagande

Om man på riktigt ska komma åt de professionella stöldligorna krävs krafttag mot hälerinätverken och deras verksamhet. Genom att vidta åtgärder mot de som befattar sig med stulna varor kan vi även stävja stölderna. Företrädare för verksamheter som medvetet befattar sig med stöldgods bör därför kunna beläggas med näringsförbud.

Vi anser vidare att de omfattande stölderna av koppar utgör ett stort samhällsekonomiskt problem som drabbar allt från småföretag till Sveriges kyrkor, jämvägar och kraftförsörjning. Vi anser därför att det krävs flera åtgärder för att få en effektivare kontroll av handeln med metallskrot, bl.a. genom att straffskalan höjs för handel och befattning med stulet metallskrot.

10. Rån, punkt 15 (L)

av Johan Pehrson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3272 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 44.

Ställningstagande

Jag konstaterar att personrån mot unga har ökat kraftigt de senaste åren. Inte sällan kombineras dessa rån mot unga med hot om våld eller hot om pressalier om offret berättar om vad som hänt. Det har också begåtts ett antal

rån med inslag av tydlig förnedring som ytterligare spår på det lidande och det trauma som rånet leder till.

Med tanke på brottslighetens förändrade karaktär anser jag att minimistraffet för rån bör höjas från fängelse i ett år till samma straff som gäller för grov misshandel, d.v.s. fängelse i ett år och sex månader. Det är därför viktigt att det arbete som nu pågår leder fram till en sådan straffskärpning.

11. Otillåtna bosättningar, punkt 16 (M, SD, KD)

av Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Adam Marttinen (SD), Ellen Juntti (M), Katja Nyberg (SD), Bo Broman (SD), Ingemar Kihlström (KD) och Emma Ahlström Köster (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:1616 av Angelica Lundberg m.fl. (SD) yrkandena 16 och 17.

Ställningstagande

Otillåtna bosättningar är ett allvarligt problem, och det är dags att det bekämpas på riktigt. Vi menar att det ska vara tydligt att den som bosätter sig på någon annans mark utan tillåtelse, utöver den natt som enligt hävd och enligt allemansrätten är tillåtet, gör sig skyldig till ett brott som ska beivras. Vi föreslår att en utredning tillsätts med syfte att föreslå konkreta åtgärder för att människor som begår dessa brott ska kunna lagföras. En översyn bör också göras av hur straffvärdet kan höjas så att det bättre står i proportion till den skada som åsamkas markägaren.

12. Skärpta straff för djurrättsaktivism, punkt 17 (SD)

av Adam Marttinen (SD), Katja Nyberg (SD) och Bo Broman (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:641 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 39 och

2020/21:722 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkandena 3–5 och

bifaller delvis motion

2020/21:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 42 i denna del.

Ställningstagande

Djurrättsaktivister terroriserar i dag laglydiga lantbrukare och jägare. De nyttjar kryphål i lagen och begår handlingar som är svåra att beivra. Det har också framgått att vissa handlingar av dessa aktivister inte omfattas av straffansvar. Detta syns inte minst vid s.k. jaktsabotage. Vi menar därför att det behövs en utredning som kartlägger denna problematik och föreslår en ny rubricering om jaktsabotage.

Vi anser också att straffsatserna för denna typ av brottslighet bör höjas kraftigt. Slutligen bör en kommande utredning om deltagande i kriminella organisationer inkludera kriminell verksamhet som bedrivs av organiserade djurrättsaktivister.

13. Skärpta straff för djurrättsaktivism, punkt 17 (KD)

av Andreas Carlson (KD) och Ingemar Kihlström (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 42 i denna del,

bifaller delvis motion

2020/21:722 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkande 5 och

avslår motionerna

2020/21:641 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 39 och

2020/21:722 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkandena 3 och 4.

Ställningstagande

Det är mycket oroande att lantbrukare och djurproducerande näringsidkare trakasseras av djurrättsaktivister på ett otillbörligt sätt. Det handlar om allt från skadegörelse, ofredande och olaga intrång till hot och misshandel, där det bakomliggande motivet utgörs av en våldsbejakande extremistisk djurrättsaktivism. Vi anser att brott begångna av dessa extremister tas på betydligt större allvar och att denna typ av brottslighet bör anses som en försvårande omständighet vid straffmätningen.

14. Skärpta straff för angrepp på jägare, punkt 18 (S, V, L, MP)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Petter Löberg (S), Maria Strömkvist (S), Linda Westerlund Snecker (V), Joakim Sandell (S), Carina Ödebrink (S), Johan Pehrson (L) och Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:2804 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 1,

2020/21:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 42 i denna del och

2020/21:3355 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 19.

Ställningstagande

Vi konstaterar att regeringen har vidtagit ett antal åtgärder för att denna typ av brott, som oftast begås av s.k. djurrättsaktivister, ska kunna hanteras effektivt av rättsväsendet, bl.a. med anledning av tidigare tillkännagivanden från riksdagen. Vi anser därför inte att det finns skäl att ta något initiativ med anledning av motionerna.

15. Mened m.m., punkt 20 (KD)

av Andreas Carlson (KD) och Ingemar Kihlström (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkandena 35 och 37.

Ställningstagande

Efter ett avgörande från Högsta domstolen är det fastställt att det inte är olagligt att lämna falska alibin för brottslingar i polisförhör som inte sker under ed. Vi menar att detta kan komma att skapa incitament för kriminella att hindra rättsväsendets gång genom att efter fällande dom skicka fram falska vittnen som stör utredningen och i värsta fall bidrar till att en dömd person blir friad på falska grunder. Denna lucka i lagen måste åtgärdas.

Vidare bör mened bestraffas hårdare än i dag. Mened är ett mycket allvarligt brott som kan få stora och allvarliga konsekvenser. Straffskärningar bör i första hand ske vad gäller minimistraffet.

Vi välkomnar att en utredning tillsatts för att titta på dessa frågor men vi anser att det är angeläget att denna utredning också leder fram till lagförslag som kommer till rätta med dagens problem.

16. Hets mot folkgrupp, punkt 21 (V)

av Linda Westerlund Snecker (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:167 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 2 och

2020/21:387 av Christina Höj Larsen m.fl. (V) yrkande 3 och
avslår motion

2020/21:1219 av Jan Ericson och Lars Beckman (båda M) yrkande 1.

Ställningstagande

Som framgår ovan gjorde den utredning som hade i uppdrag att se över den straffrättsliga regleringen i fråga om rasistiska och liknande symboler bedömningen att den nuvarande regleringen var ändamålsenligt utformad. Någon ändring av bestämmelserna om hets mot folkgrupp eller något förbud mot användningen av vissa symboler föreslogs därför inte.

Jag vill se en ny utredning av lagstiftningen om hets mot folkgrupp som har ett bredare fokus än enbart rasistiska eller liknande symboler. Utredningen bör få i uppdrag att se över om det är möjligt att brottet hets mot folkgrupp även kan omfatta kontexten som ett meddelande framförs i.

Vidare anser jag att det är ett problem att bestämmelsen om hets mot folkgrupp inte omfattar handlingar riktade mot personer med funktionsnedsättning och att det därmed saknas statistik och forskning på området. Skyddet för personer med funktionsnedsättning måste säkerställas genom att hatbrott och förolämpning mot gruppen ska ingå i straffbestämmelsen.

17. Våld mot tjänsteman, punkt 22 (M, KD)

av Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Ellen Juntti (M), Ingemar Kihlström (KD) och Emma Ahlström Köster (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:3300 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkandena 10 och 11 samt

2020/21:3365 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 27.

Ställningstagande

Angrepp mot polis och annan blåljuspersonal utgör angrepp mot vår rättsordning. Detta måste på ett tydligare sätt speglas i vår lagstiftning med strängare straff för våld och hot mot blåljuspersonal. Av denna anledning anser vi att det är nödvändigt att straffen för våld mot tjänsteman skärps så att straffskalan börjar på sex månaders fängelse. Regeringen bör därför tillse att det arbete som bedrivs i dessa frågor skyndsamt leder fram till ett sådant lagförslag.

18. Grovt våld mot tjänsteman, punkt 23 (L)

av Johan Pehrson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3272 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 42.

Ställningstagande

Även om minimistraffet för grovt våld mot tjänsteman har höjts till fängelse i ett år efter påtryckningar från riksdagen, har i en annan lagstiftningsprocess minimistraffet för grov misshandel höjts till ett år och sex månaders fängelse.

Att ha ett lägre straff för grovt våld mot tjänsteman än för grov misshandel undergräver värdet i den särskilda straffrättsliga regleringen för vissa samhällsviktiga yrken. Minimistraffet för grovt våld mot tjänsteman och grov misshandel bör vara detsamma och jag anser därför att minimistraffet för grovt våld mot tjänsteman ska höjas till fängelse i ett år och sex månader.

19. Hot mot tjänsteman, punkt 24 (SD)

av Adam Marttinen (SD), Katja Nyberg (SD) och Bo Broman (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:639 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 31.

Ställningstagande

Vi anser att det är nödvändigt att rättssamhället markerar tydligt mot hot och trakasserier mot dem som utgör det första ledet mot kriminella. För att motverka detta bör straffet för hot mot tjänsteman skärpas. Ett olaga hot mot en polis bör alltid bedömas som ett grovt brott.

20. Hot och våld mot sjukvårdspersonal m.fl., punkt 25 (S, V, MP)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Petter Löberg (S), Maria Strömkvist (S), Linda Westerlund Snecker (V), Joakim Sandell (S), Carina Ödebrink (S) och Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna
2020/21:1034 av Pia Steensland (KD) yrkandena 1 och 2,
2020/21:2754 av Ann-Sofie Alm (M) yrkandena 1 och 2 samt
2020/21:3133 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 4.

Ställningstagande

Som framgått ovan har regeringen tillsatt en utredning med uppdrag att analysera vilka samhällsnyttiga funktioner som är i behov av ett förstärkt straffrättsligt skydd och hur ett sådant skydd kan uppnås. Vi anser därför att det inte finns anledning för riksdagen att ta något initiativ med anledning av motionerna.

21. Hot mot vitala samhällsfunktioner, punkt 26 (M, KD)

av Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Ellen Juntti (M), Ingemar Kihlström (KD) och Emma Ahlström Köster (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 40 och
2020/21:3405 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 32.

Ställningstagande

Under mer än ett decennium har en ny form av brottslighet etablerat sig i Sverige. Det är brott mot utryckningsfordon som brandkår, polis och ambulanser. Det är attacker mot kollektivtrafiken och det är attacker mot socialtjänsten och sjukhus. Polisen redogör för att exempelvis hemtjänstpersonal och socialtjänsten utsätts för trakasserier. Det gäller både hot mot enskilda handläggare och skadegörelse på byggnader.

Den typen av samlat angrepp mot vitala samhällsfunktioner bryter ned grundläggande normer i samhället. Det är dessutom extra allvarligt när denna typ av angrepp drabbar de som försöker rädda liv, vilket är en grundläggande uppgift för staten. Vi anser därför att straffen för organiserade angrepp mot personer som är anställda inom områden som utgör vitala funktioner bör skärpas, särskilt när angreppen är organiserade. Brott mot vitala samhällsfunktioner bör vara en särskild straffskärpningsgrund. Detta har tidigare tillkännagetts för regeringen som ännu inte återkommit med en proposition i frågan. Vi anser därför att regeringen skyndsamt måste återkomma med ett lagförslag för att bemöta denna systemhotande form av brottslighet.

22. Skärpt straff för övergrepp i rättssak, punkt 28 (SD)

av Adam Marttinen (SD), Katja Nyberg (SD) och Bo Broman (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:641 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 25 och
bifaller delvis motionerna
2020/21:1096 av Edward Riedl (M) och
2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 49.

Ställningstagande

Vi anser att ett fungerande rättsväsende bl.a. bygger på att personer vill och kan vittna utan att de riskerar att drabbas av repressalier från åtalade eller deras vänner. Övergrepp i rättssak bör därför bedömas som ett allvarligare brott än vad som nu är fallet, i synnerhet när det handlar om organiserad brottslighet. För att öka tryggheten för brottsoffer och vittnen samt för att skarpare markera

mot dem som överväger att begå övergrepp i rättssak, bör straffskalan för övergrepp i rättssak skärpas gällande både straffminimum och straffmaximum.

23. Skärpt straff för övergrepp i rättssak, punkt 28 (C, KD)

av Andreas Carlson (KD), Johan Hedin (C) och Ingemar Kihlström (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 49 och
bifaller delvis motionerna

2020/21:641 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 25 och
2020/21:1096 av Edward Riedl (M).

Ställningstagande

Det är ett stort och allvarligt problem att allt fler inte vågar vittna. Vittnesuppgifter är i många fall en förutsättning för att kunna åtala och döma allvarliga brottslingar. Hot och våld riktat mot personer som anmäler brott eller som vittnar i domstol är därmed också ett hot mot rättsstaten. Utvecklingen med tystnande vittnen måste tas på största allvar. Vi välkomnar därför att det nu har tillsatts en utredning för att skärpa straffen för övergrepp i rättssak. Det finns anledning att inom ramen för utredningen se över möjligheterna att påföljden för övergrepp i rättssak inte ska reduceras med hänsyn till asperationsprincipen, dvs. att påföljden för övergrepp i rättssak inte ska påverkas med hänsyn till andra brott eller annan påföljd.

24. Övergrepp i rättssak mot barn, punkt 29 (L)

av Johan Pehrson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3271 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 30.

Ställningstagande

Det är ett påtagligt problem att barn och unga hotas så att de inte vågar vittna. Barn och unga är särskilt utsatta som brottsoffer. I de fall det blir en rättslig process kan utsattheten bli ännu större med tanke på att den misstänkte ofta är i liknande ålder och rör sig i samma miljöer. Jag anser därför att övergrepp i rättssak som riktar sig mot ett barn borde ges en egen brottsrubricering med strängare straffskala.

25. Brott mot rikets säkerhet, punkt 30 (M, KD)

av Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Ellen Juntti (M), Ingemar Kihlström (KD) och Emma Ahlström Köster (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3447 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 6.

Ställningstagande

Vi anser att straffsatserna för brott mot rikets säkerhet är för låga. Exempelvis är straffskalan för olovlig underrättelseverksamhet mot Sverige – ett brott som omfattar olika former av underrättelseverksamhet som sker med hemliga eller konspirativa metoder – fängelse i mellan 14 dagar och två år. För brottet obehörig befattningsmed hemlig uppgift döms inte sällan till endast böter. Det behövs en total översyn av straffsatserna för brott mot rikets säkerhet så att straffen på ett tydligare sätt speglar det säkerhetsshot som brottsligheten innebär. Vi vill därför att straffsatserna för de aktiviteter som betecknas som hybridhot skärps avsevärt.

26. Deltagande i kriminell organisation, punkt 34 (M, SD, KD)

av Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Adam Martinen (SD), Ellen Juntti (M), Katja Nyberg (SD), Bo Broman (SD), Ingemar Kihlström (KD) och Emma Ahlström Köster (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 34 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:641 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 30,
2020/21:3302 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 4,
2020/21:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 7 och
2020/21:3365 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 4.

Ställningstagande

Sverige har sedan en tid tillbaka stora problem med brottslighet kopplad till kriminella uppgörelser. På vissa håll växer parallella, kriminella samhällsstrukturer fram som på allvar hotar samhällskontraktet. Det skadar det förtroende och den tillit som vårt samhällsbygge vilar på.

Vi kan konstatera att det behövs många åtgärder för att vända denna utveckling, och vi menar att en sådan åtgärd är att införa ett straffrättsligt förbud mot att delta i eller ha samröre med en kriminell organisation. Det skulle leda till att fler gängmedlemmar döms till fängelsestraff och dessutom ge polisen nya möjligheter att agera mot gängen. Då detta kommer att kräva en grundlagsändring bör en utredning i frågan tillsättas så snart som möjligt.

27. Näringsförbud vid samröre med organiserad brottslighet, punkt 35 (SD, KD)

av Andreas Carlson (KD), Adam Marttinen (SD), Katja Nyberg (SD), Bo Broman (SD) och Ingemar Kihlström (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 35 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:1622 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD).

Ställningstagande

Såväl myndigheter som medier har konstaterat att gängkriminella har betydande kopplingar till företag. Kriminella har kunnat kopplas till konkurser där företag dränerats på resurser innan konkursen. Företagen har lämnats med stora skulder och endast s.k. målvakter lämnas kvar med ansvar. Ett sätt att komma till rätta med denna typ av brottslighet är att belägga personer som deltar i, eller har samröre med, organiserad kriminalitet med näringsförbud. Regeringen bör vidta åtgärder för att detta ska ske i större omfattning än i dag.

28. Illegal låneverksamhet, punkt 36 (C, KD)

av Andreas Carlson (KD), Johan Hedin (C) och Ingemar Kihlström (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 36 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:2529 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 12.

Ställningstagande

Jag vill att en utredning ska tillsättas med uppdrag att vidta åtgärder för att stärka tryggheten, bekämpa den ekonomiska brottsligheten och komma åt den illegala låneverksamheten i utanförskapsområden.

29. Utvisning av gängkriminella, punkt 37 (M, SD, KD)

av Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Adam Martinen (SD), Ellen Juntti (M), Katja Nyberg (SD), Bo Broman (SD), Ingemar Kihlström (KD) och Emma Ahlström Köster (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 37 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2020/21:3302 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 9 och
2020/21:3365 av Ulf KristerSSon m.fl. (M) yrkande 9.

Ställningstagande

Av utlänningslagen framgår att den som saknar svenskt medborgarskap och döms för brott får utvisas ur Sverige och förbjudas att återvända hit inom en viss tidsperiod. Vi anser dock att dagens praxis leder till att för få utländska medborgare utvisas från Sverige, trots att de döms för allvarlig brottslighet. Det gäller bl.a. de slags brott som inte sällan begås inom ramen för den organiserade brottsligheten. Vår bedömning är att de utländska medborgare som befinner sig i Sverige och är aktiva i kriminella gäng utgör ett kvalificerat säkerhetshot.

Utöver att fler utlänningar som begår brott ska utvisas vill vi utreda möjligheten att utvisa utländska medborgare som kan befaras begå eller medverka till brott inom ramen för organiserad brottslighet, oavsett om de dömts för brott eller inte, med lagen om särskild utlänningskontroll som förebild.

30. Narkotikabrott, punkt 38 (S, V, MP)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Petter Löberg (S), Maria Strömkvist (S), Linda Westerlund Snecker (V), Joakim Sandell (S), Carina Ödebrink (S) och Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 38 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:1227 av Edward Riedl (M),

2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 6,

2020/21:3272 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 46,

2020/21:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 8 och

2020/21:3365 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 17.

Ställningstagande

Vi välkomnar att en utredare har fått i uppdrag att lämna förslag till ändringar i lagstiftningen som innebär en skärpt straffrättslig reaktion mot narkotikaförsäljning. Enligt vår uppfattning saknas därmed anledning för riksdagen att ta några ytterligare initiativ i frågan.

31. Skärpt straff för olovlig körning och rattfylleri, punkt 40 (S, V, MP)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Petter Löberg (S), Maria Strömkvist (S), Linda Westerlund Snecker (V), Joakim Sandell (S), Carina Ödebrink (S) och Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 40 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:1410 av Anders Hansson (M),

2020/21:2536 av Johan Hedin och Anders Åkesson (båda C) yrkandena 1 och 2,

2020/21:2805 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 2,

2020/21:3272 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 56,

2020/21:3300 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 20,
2020/21:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkandena 23–25 och
2020/21:3539 av Pål Jonson (M).

Ställningstagande

Som framgått pågår beredning av en departementspromemoria med förslag om bl.a. höjda straff för olovlig körning, grovt brott och rattfylleri. Vi anser att beredningen av promemorian inte bör föregripas och att det därmed inte nu finns anledning att vidta någon åtgärd med anledning av motionerna om skärpta straff för olovlig körning och rattfylleri.

32. Eftersupning, punkt 41 (M, C, KD, L)

av Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Johan Hedin (C), Ellen Juntti (M), Johan Pehrson (L), Ingemar Kihlström (KD) och Emma Ahlström Köster (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 41 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:2805 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 4,

2020/21:3272 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 57 och

2020/21:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 26,

bifaller delvis motionerna

2020/21:374 av Hans Eklind (KD) och

2020/21:2795 av Lotta Olsson (M) samt

avslår motion

2020/21:1912 av Adnan Dibrani och Hans Hoff (båda S).

Ställningstagande

I dag är det möjligt för rattfyllerister att gå fria när de hävdar att de druckit efter och inte före en bilolycka, eftersom det inte har varit möjligt att bevisa när föraren intagit alkohol. Riksdagspartierna har varit eniga i frågan om ett införande av förbud mot eftersupning, men regeringen har valt att gå på samma linje som den utredare som utrett frågan, nämligen att det inte är ett brott i sig att dölja sitt brott. I Norge har emellertid ett förbud mot eftersupning gällt i många år. Vi är mycket kritiska till regeringens slutsats och anser att människor som utsätter sina medtrafikanter för fara ska stoppas och inte komma undan på grund av ett kryphål i lagen. Vi anser därför att ett förbud mot eftersupning bör införas.

33. Föraransvar vid ofredande från fordon, punkt 42 (L)

av Johan Pehrson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 42 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3272 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 59.

Ställningstagande

Ett stort problem på ett antal orter i Sverige är att allvarliga ordningsstörningar begås från fordon utan att polisen kan ställa någon enskild person till svars. Ett typexempel är att bilar nattetid kör på låg fart genom tätbebyggda områden och spelar musik på extremt hög nivå. Eftersom det vanligen finns flera personer i bilen vid sådana tillfällen måste polisen i princip kunna leda i bevis vilken person som skötte bilens musikanläggning, något som naturligtvis i de flesta fall inte är möjligt. När det gäller vissa trafikbrott föreligger det en presumtion om att bilens förare ligger bakom brotten. Jag anser att en översyn bör ske så att det straffrättsliga föraransvaret breddas. Om ett fordon används för ofredande eller förargelseväckande beteende mot omgivningen, t.ex. genom att spela extremt hög musik, ska föraren kunna ställas till ansvar om det är skäligt att anta att föraren varit införstådd med de faktiska omständigheterna. Låt oss kalla denna reform för ”lex nattsömn”.

34. Explosiva varor, punkt 44 (M, KD)

av Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Ellen Juntti (M), Ingemar Kihlström (KD) och Emma Ahlström Köster (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 44 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2020/21:3302 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkandena 24 och 25 samt
2020/21:3365 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 16.

Ställningstagande

Vi anser att brott enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor bör kriminaliseras på försöks-, förberedelse- och stämplingsstadiet. Det är i dag

exempelvis inte straffbart att beställa stora mängder konstgödsel i syfte att tillverka sprängmedel, så länge en slutprodukt inte har färdigställts. Detta måste ändras.

Vi vill också se en reglering där innehav av bomber och andra explosiva varor på allmän plats som huvudregel bör leda till att brottet bedöms som synnerligen grovt och därmed leda till fängelse i lägst fyra år.

Riksdagen riktade under hösten 2020 tillkännagivanden till regeringen i enlighet med vad vi nu anför, och vi anser att det är angeläget att regeringen skyndsamt återkommer med lagförslag i dessa frågor.

35. Översyn av bestämmelserna om preskription, punkt 45 (S, V, MP)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Petter Löberg (S), Maria Strömkvist (S), Linda Westerlund Snecker (V), Joakim Sandell (S), Carina Ödebrink (S) och Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 45 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:641 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 9,

2020/21:3272 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 53 och

2020/21:3296 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 12.

Ställningstagande

Som framgår har regeringen tillsatt en utredning med uppdrag att genomföra en översyn av den straffrättsliga regleringen om preskription. Vi anser att detta arbete inte bör föregripas.

36. Preskription av verkställighet av fängelsestraff, punkt 46 (C, V, L)

av Johan Hedin (C), Linda Westerlund Snecker (V) och Johan Pehrson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 46 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:641 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 10,

2020/21:3296 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 13 och

2020/21:3497 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 19.

Ställningstagande

Vi anser att det inte är en tillfredsställande ordning att en dömd gärningsman kan undvika att avtjäna sitt fängelsestraff enbart genom att hålla sig undan verkställigheten tillräckligt länge. Vi konstaterar dock att den översyn som redogjorts för ovan har fått i uppdrag att överväga och föreslå de ändringar som behövs i reglerna om påföljdspreskription för att åstadkomma en reglering som säkerställer intresset av att påföljder verkställs. Vi anser därför att det inte är påkallat med ett tillkännagivande om detta.

37. Preskription av mord som begås av unga, punkt 47 (S, C, V, MP)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Petter Löberg (S), Maria Strömkvist (S), Johan Hedin (C), Linda Westerlund Snecker (V), Joakim Sandell (S), Carina Ödebrink (S) och Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 47 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motion

2020/21:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 21.

Ställningstagande

Som framgår ovan pågår beredningen av ett förslag som fullt ut överensstämmer med det som efterfrågas i motionen. Vi anser att den pågående beredningen inte bör föregripas och är därför inte beredda att ställa oss bakom ett sådant tillkännagivande som motionärerna föreslår.

38. Preskriptionstid för sexualbrott, punkt 48 (M, KD)

av Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Ellen Juntti (M), Ingemar Kihlström (KD) och Emma Ahlström Köster (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 48 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:1827 av Lotta Olsson (M) yrkande 2 och

2020/21:3296 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 11 i denna del och bifaller delvis motionerna

2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 46 och

2020/21:3427 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 4.

Ställningstagande

I takt med att den tekniska och forensiska utvecklingen går framåt ökar möjligheten att lösa brott lång tid efter att de har begåtts. Vi anser att detta gör att skälen som motiverat de nuvarande preskriptionsbestämmelserna hela tiden minskar i betydelse. Samtidigt finns det anledning att i större utsträckning än i dag beakta brottsoffrets behov av upprättelse. Vi menar att detta utgör skäl för att ta bort preskriptionstiderna för våldtäkter och andra allvarliga sexualbrott. Det skulle öka möjligheterna till upprättelse för de brottsutsatta samtidigt som det skickar en tydlig signal till gärningsmännen att de inte kan förvänta sig att komma undan lagföring och påföljd.

39. Preskriptionstid för sexualbrott, punkt 48 (C, L)

av Johan Hedin (C) och Johan Pehrson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 48 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 46 och

2020/21:3427 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 4 och

bifaller delvis motionerna

2020/21:1827 av Lotta Olsson (M) yrkande 2 och

2020/21:3296 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 11 i denna del.

Ställningstagande

Dagens möjligheter till forensiska undersökningar genom bl.a. dna-analyser gör att det numera finns möjlighet att få fram hållbar teknisk bevisning i betydligt fler äldre brottsutredningar, där man tidigare inte fått fram tillräckligt robust bevisning. Vi menar att detta gör det motiverat att förlänga preskriptionstiderna för sexualbrott.

40. Preskriptionstid för sexualbrott mot barn, punkt 49 (S, V, MP)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Petter Löberg (S), Maria Strömkvist (S), Linda Westerlund Snecker (V), Joakim Sandell (S), Carina Ödebrink (S) och Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 49 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:1827 av Lotta Olsson (M) yrkande 1,

2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 45,

2020/21:3296 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 11 i denna del och

2020/21:3427 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 5.

Ställningstagande

Vi tycker att det är viktigt och bra att preskriptionstiderna under våren 2020 togs bort för de allvarligaste formerna av sexualbrott mot barn. Vad gäller övriga brott enligt 6 kap. brottsbalken kan vi konstatera att bestämmelserna nyligen varit föremål för en översyn och att den bedömning som då gjordes var att skälen för preskription för dessa brott vägde över och att de inte borde förändras. Vi anser därför att det inte nu finns skäl till ett nytt tillkännagivande om detta.

41. Preskriptionstid för sexualbrott mot barn, punkt 49 (C)

av Johan Hedin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 49 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 45 och

bifaller delvis motionerna

2020/21:1827 av Lotta Olsson (M) yrkande 1,

2020/21:3296 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 11 i denna del och

2020/21:3427 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 5.

Ställningstagande

Under det senaste året har preskriptionstiderna tagits bort för vissa sexualbrott mot barn. Det är bra. Jag anser dock att även sexuellt utnyttjande av barn bör omfattas av bestämmelserna om slopad preskriptionstid.

42. Försvarande omständigheter vid bedömning av brottets straffvärde, punkt 50 (L)

av Johan Pehrson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 50 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3272 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 50 och avslår motion

2020/21:55 av Mikael Strandman (SD).

Ställningstagande

Under coronapandemin har en ny typ av brottslighet dykt upp, där kriminella på ett cyniskt sätt drar nytta av en pågående samhällskris för att begå brott. Det kan t.ex. handla om bedrägerier i form av försäljning av värdelös utrustning till vårdinrättningar, stöldturnéer i hus som stått obevakade på grund av pandemin och liknande.

Under en samhällskris är både myndigheter, företag och enskilda särskilt sårbara för brott, eftersom situationen är svårförutsägbar och beslut ofta måste fattas snabbt. Den särskilda sårbarheten behöver avspeglas i en skärpt straffvärdebedömning vid sådana brott. Straffskärpningsreglerna i 29 kap. brottsbalken bör därför kompletteras med en regel som möjliggör skärpta straff för brott där gärningsmannen dragit nytta av samhällskris, svår olycka eller liknande omständighet.

43. Förmildrande omständigheter, punkt 51 (S, V, L, MP)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Petter Löberg (S), Maria Strömkvist (S), Linda Westerlund Snecker (V), Joakim Sandell (S), Carina Ödebrink (S), Johan Pehrson (L) och Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 51 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:641 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkandena 6 och 7 samt

2020/21:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 1.

Ställningstagande

Vi anser att bestämmelserna om de s.k. billighetsskälerna i 29 kap. 5 § brottsbalken är väl avvägda och att det därmed inte finns anledning att genomföra en sådan översyn som efterfrågas av motionärerna.

44. Strafflindring vid medverkan till utredning av egen brottslighet, punkt 52 (M)

av Johan Forssell (M), Ellen Juntti (M) och Emma Ahlström Köster (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 52 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3302 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 22.

Ställningstagande

Vi vill se en utvärdering av den lagstiftning som infördes 2014 om strafflindring vid medverkan till utredning av egen brottslighet eftersom det finns indikationer på att lagstiftningen inte har fått önskat genomslag och att det behövs bättre incitament för den tilltalade i dessa fall för att lagstiftningen ska få avsedd effekt. Den kartläggning som gjorts av Utredningen om processrätt och stora brottmål är bra men enligt vår mening inte tillräcklig.

45. Hänsyn till utvisning som inte kan verkställas, punkt 53 (M, KD)

av Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Ellen Juntti (M), Ingemar Kihlström (KD) och Emma Ahlström Köster (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 53 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3305 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 15.

Ställningstagande

Om en person har begått ett brott och utvisas på grund av det brottet ska rätten i skälig omfattning beakta om den personen förorsakas men till följd av utvisningen. Det här innebär i praktiken att personer som döms för ett brott och samtidigt döms till utvisning kan få ett kortare straff än personer som inte döms till utvisning. Om personen som fått strafflindring med anledning av utvisning på grund av brott sedan inte kan utvisas finns ingen möjlighet att ompröva påföljden. Det innebär att påföljden i sådana fall blir lindrigare än

vad den skulle ha blivit om personen inte dömts till utvisning, vilket vi menar är stötande.

Vi vill att regeringen överväger att denna ordning ändras så att det blir möjligt för åklagare att yrka på en ny påföljd i de fall då en utvisning inte har kunnat verkställas.

46. Straffmätning vid flerfaldig brottslighet, punkt 54 (S, V, MP)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Petter Löberg (S), Maria Strömkvist (S), Linda Westerlund Snecker (V), Joakim Sandell (S), Carina Ödebrink (S) och Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 54 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:636 av Alireza Akhondi (C),

2020/21:641 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 4,

2020/21:773 av Daniel Bäckström (C) yrkandena 1 och 2,

2020/21:1366 av Lars Hjalmered (M),

2020/21:2074 av Mattias Ottosson m.fl. (S),

2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkandena 1 och 2,

2020/21:3272 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 51,

2020/21:3294 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 21.1,

2020/21:3305 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 4,

2020/21:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkandena 2 och 3 samt

2020/21:3544 av Fredrik Schulte (M) yrkande 3.

Ställningstagande

Som framkommit ovan riktade utskottet våren 2019 ett tillkännagivande till regeringen om att föreslå ändringar i strafflagstiftningen i syfte att åstadkomma en skärpt straffmätning vid flerfaldig brottslighet. Med anledning av tillkännagivandet pågår det för närvarande arbete inom Regeringskansliet i syfte att åstadkomma en sådan reglering. Detta arbete bör enligt vår mening inte föregripas. Vi anser därför att det saknas anledning att ställa sig bakom motioner som åter yrkar på liknande åtgärder.

47. Återfall i brott, punkt 55 (M, KD)

av Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Ellen Juntti (M), Ingemar Kihlström (KD) och Emma Ahlström Köster (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 55 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3305 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 6 och

bifaller delvis motionerna

2020/21:641 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 8 och

2020/21:3272 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 52.

Ställningstagande

Att en person gör sig skyldig till nya brott efter en tidigare dom kan i dag beaktas i tre olika avseenden: dels genom påföljdsvalet, dels som skäl för förverkande av villkorligt medgiven frihet och dels när man bestämmer straffets längd. Enligt dagens system beaktas återfallet framför allt genom de två första alternativen. Möjligheten att därutöver skärpa straffet tillämpas i ytterst få fall. Vi menar att straffskärpning på grund av återfall i brott måste bli betydligt vanligare. Vi vill därför införa en ny renodlad regel som tar sikte på straffskärpning i återfallssituationer. Återfallsskärpning bör därmed som huvudregel ske oberoende av om villkorligt medgiven frihet förklaras förverkad.

48. Återfall i brott, punkt 55 (SD)

av Adam Marttinen (SD), Katja Nyberg (SD) och Bo Broman (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 55 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:641 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 8 och

bifaller delvis motionerna

2020/21:3272 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 52 och

2020/21:3305 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 6.

Ställningstagande

Vi vill att principen om ”tredje gången gillt” ska gälla för vissa brottstyper, exempelvis brott enligt 3, 4, 6 och 8 kap. brottsbalken. Principen skulle innebära att gärningsmannen, när han eller hon döms för tredje gången, döms till maximistraffet för det aktuella brottet. Vid flerfaldig brottslighet vid det tillfället bör detsamma gälla för tilläggsstraffskalan. Principen om tredje gången gillt ska endast gälla de brott som tidigare genererat en dom med fängelse, oavsett om fängelsetiden avtjänas villkorligt eller på anstalt. För att undvika orimliga effekter bör tillämpligheten av principen begränsas i tid i relation till när brotten begicks. Detta förslag bör utredas närmare.

49. Återfall i brott, punkt 55 (L)

av Johan Pehrson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 55 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3272 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 52 och

bifaller delvis motionerna

2020/21:641 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 8 och

2020/21:3305 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 6.

Ställningstagande

Jag anser att det är viktigt att det finns en tydlig progressivitet i straffvärdesmätning vid återfall i brott. Det har nu gått flera år sedan införandet av den lagstiftning som innebär att reglerna om gemensam straffmätning i 34 kap. brottsbalken inte längre skulle tillämpas vid återfall. Det finns därför skäl att låta utvärdera genomslaget av denna lagstiftning och vid behov göra justeringar.

50. Översyn av påföljdssystemet, punkt 56 (M, SD)

av Johan Forssell (M), Adam Marttinen (SD), Ellen Juntti (M), Katja Nyberg (SD), Bo Broman (SD) och Emma Ahlström Köster (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 56 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:641 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkandena 1–3 och
bifaller delvis motionerna
2020/21:2354 av Boriana Åberg (M) yrkandena 2 och 3 samt
2020/21:3604 av Magdalena Schröder (M).

Ställningstagande

Vi anser att det finns flera problematiska utgångspunkter i de nuvarande bestämmelserna om påföljd. Vi ser ofta hur personer döms till straff som understiger vad allmänheten anser är rimligt och vi menar att det inte är acceptabelt att allmänhetens rättsuppfattning inte står i samklang med rättsväsendets. Vi ser därför ett behov av en ny påföljdsutredning som ser över lagstiftningen i detta hänseende. Utredningen bör ha som utgångspunkt att straffvärdet i normalfallet bör utgå från mitten av straffskalan, varefter brottsinterna omständigheter beaktas. Först därefter beaktas brottsexterna omständigheter och det ska alltid ske inom den befintliga bestämmelsens straffskala.

När det gäller val av påföljd bör en revidering av den s.k. fängelsepresumtionen och institutet artbrottslighet göras. Enligt gällande rätt finns det fall där personer inte döms till fängelse trots allvarlig brottslighet. Av den anledningen bör en utredning tillsättas om valet av påföljd med utgångspunkt i att allvarliga brott mot person, såsom vålds- eller sexualbrott, alltid ska leda till en fängelsedom. En sådan utredning bör även omfatta en granskning av samtliga påföljdsval med utgångspunkt i att de bör bli färre och att påföljder som inte omfattar fängelse ska förenas med reella restriktioner.

51. Presumtionen mot fängelse, punkt 57 (M, KD)

av Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Ellen Juntti (M), Ingemar Kihlström (KD) och Emma Ahlström Köster (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 57 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 39 och
bifaller delvis motionerna
2020/21:602 av Josef Fransson (SD) yrkande 3,
2020/21:2354 av Boriana Åberg (M) yrkande 1 och
2020/21:3544 av Fredrik Schulte (M) yrkande 6.

Ställningstagande

I 30 kap. brottsbalken finns den s.k. presumptionen mot fängelse som är en bärande princip i straffmätningen i Sverige. Där står att rätten ska fästa särskilt avseende vid omständigheter som talar för annan påföljd än fängelse. Dessutom ska rätten beakta de strafflindrande omständigheterna som anges i 29 kap. 5 §. Beroende på straffvärde, art och tidigare brottslighet kan rätten frångå detta och ändå döma till fängelse. Vi menar att detta leder till problematiska domar där personer som fortsätter begå brott ändå döms till lindrigare påföljder än fängelse. Det innebär inte att vi menar att alla som begått ett brott ska dömas till fängelse. Det är inte önskvärt, varken ur ett socialt, preventivt eller finansiellt hänseende. Alla förtjänar en chans att ändra sig. Men det svenska påföljdssystemet är anpassat efter en annan verklighet än den rådande. Vi menar att det är nödvändigt med en genomgripande utredning om hur presumptionen mot fängelse ska användas. Exempelvis skulle rätten kunna beakta även de försvårande omständigheter som anges i 29 kap. 2 § brottsbalken vid bestämmande av påföljd.

52. Straffet för immaterialrättsbrott, punkt 58 (SD)

av Adam Marttinen (SD), Katja Nyberg (SD) och Bo Broman (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 58 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:667 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkande 7.

Ställningstagande

Det är viktigt att den övergripande systematiken i straffrätten har en noga avvägd balans och att den är i samklang med det allmänna rättsmedvetandet. Vi kan konstatera att den senast antagna straffskalan när det gäller det maximala straffet för immaterialrättsintrång motsvarar påföljderna för allvarliga sexualbrott. De punkthöjningar av påföljder som gjorts i olika delar av straffrätten över en längre tid har medfört att det straffrättsliga systemet inte längre följer principerna om proportionalitet och ekvivalens. Vi anser därför att det är nödvändigt med en utredning som tar ett samlat grepp om straffrätten där de straffrättsliga bestämmelserna i immaterialrätten ingår.

53. Frivårdsreform, punkt 61 (KD)

av Andreas Carlson (KD) och Ingemar Kihlström (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 61 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3497 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 23.

Ställningstagande

Inför en brottmålsförhandling får den tilltalade som regel träffa Kriminalvården för att göra en personutredning, som är ett delunderlag för påföljdsbestämmelsen. Under utredningen händer det att den tilltalade avfärdar tanken på frivård, varefter frivården bedömer att denne inte är lämplig för frivård. Den tilltalade kan därefter, under tingsrättsförhandlingen, ändra sig och visa sig samarbetsvillig för en frivårdsplacering, vilket kan leda till att han eller hon döms till en icke frihetsberövande påföljd med samhällstjänst, trots att han motarbetat framtagande av en sådan påföljd. Att en tilltalad kan motarbeta Kriminalvårdens möjligheter att utreda möjligheterna till en frivårdspåföljd och trots det ändå dömas till en sådan påföljd kan inte vara en framkomlig väg i framtiden. Vi anser att detta måste förändras, så att frivårdens utlåtande väger tyngre vid val av påföljd.

54. Förvaring m.m., punkt 62 (S, C, V, MP)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Petter Löberg (S), Maria Strömkvist (S), Johan Hedin (C), Linda Westerlund Snecker (V), Joakim Sandell (S), Carina Ödebrink (S) och Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 62 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna
2020/21:641 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 12,
2020/21:2224 av Maria Malmer Stenergard och Jessika Roswall (båda M),
2020/21:3272 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 54 och
2020/21:3303 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 22.

Ställningstagande

Vi anser att dagens system med tidsbegränsade straff, med undantag för de allra allvarligaste brotten, är en bra och viktig ordning som bör bestå. Vi

noterar därtill att riksdagen nyligen antagit regeringens förslag till lagändringar om en tydligare koppling mellan tidpunkten för villkorlig frigivning och deltagande i återfallsförebyggande åtgärder. Det saknas därför anledning för riksdagen att göra ett sådant tillkännagivande som motionärerna efterfrågar.

Särskilda yttranden

1. Skärpta straff för våldtäkt, punkt 7 (S, MP)

Fredrik Lundh Sammeli (S), Petter Löberg (S), Maria Strömkvist (S), Joakim Sandell (S), Carina Ödebrink (S) och Rasmus Ling (MP) anför:

Vi delar motionärernas uppfattning att straffminimum för våldtäkt av normalgraden bör höjas till fängelse i tre år. Vi noterar att riksdagen tidigare har tillkännagett detta för regeringen och att en utredning bl.a. har fått i uppdrag att se över straffskalan för våldtäkt. Enligt vår uppfattning kan det därför ifrågasättas om det verkligen finns anledning att nu åter rikta ett tillkännagivande till regeringen. Då vi delar motionärernas uppfattning att straffet för våldtäkt bör höjas avstår vi emellertid från att reservera oss.

2. Skärpta straff för sexualbrott, punkt 8 (S, MP)

Fredrik Lundh Sammeli (S), Petter Löberg (S), Maria Strömkvist (S), Joakim Sandell (S), Carina Ödebrink (S) och Rasmus Ling (MP) anför:

Som framgår ovan har regeringen tillsatt en utredning som bl.a. har i uppdrag att se över straffskalorna för sexualbrotten. Även om vi därmed menar att det kan ifrågasättas om det är påkallat med ett nytt tillkännagivande i frågan delar vi motionärernas uppfattning att det är påkallat med en höjning av straffen för sexualbrotten. Vi avstår därför från att reservera oss i denna fråga.

3. Grovt sexuellt ofredande, punkt 9 (S, MP)

Fredrik Lundh Sammeli (S), Petter Löberg (S), Maria Strömkvist (S), Joakim Sandell (S), Carina Ödebrink (S) och Rasmus Ling (MP) anför:

Vi delar motionärernas uppfattning att det bör införas en ny brottsrubricering med benämningen grovt sexuellt ofredande. Även om den utredning som redogörs för ovan har i uppdrag att analysera denna fråga och det därmed kan ifrågasättas om ytterligare ett tillkännagivande i frågan till regeringen är nödvändigt väljer vi att inte reservera oss, då vi delar motionärernas uppfattning i sakfrågan.

4. Skärpta straff m.m. för brott kopplade till grov organiserad brottslighet, punkt 32 (S, MP)

Fredrik Lundh Sammeli (S), Petter Löberg (S), Maria Strömkvist (S), Joakim Sandell (S), Carina Ödebrink (S) och Rasmus Ling (MP) anför:

Riksdagen har tidigare tillkännagett för regeringen att den bör återkomma med ett förslag om att straffen ska skärpas avsevärt för brott kopplade till kriminella uppgörelser och det står vi alltjämt bakom. Vi kan förvisso konstatera att en

utredning har tillsatts som bl.a. har i uppdrag att lämna förslag till ändringar i lagstiftningen mot brott i kriminella nätverk som innebär en skärpt och mer effektiv straffrättslig reglering mot brott i kriminella nätverk, särskilt brott med kopplingar till kriminella uppgörelser. Även om det därmed kan ifrågasättas om det är påkallat med ett tillkännagivande från riksdagen i denna fråga delar vi uppfattningen att det finns ett behov av strängare straff för denna typ av brottslighet. Vi väljer därför att inte reservera oss.

5. Rekrytering av barn, punkt 33 (S, MP)

Fredrik Lundh Sammeli (S), Petter Löberg (S), Maria Strömkvist (S), Joakim Sandell (S), Carina Ödebrink (S) och Rasmus Ling (MP) anför:

Vi delar motionärernas uppfattning att rekryteringen till gängkriminalitet måste bekämpas för att komma till rätta med den organiserade brottsligheten. Som framgår har regeringen tillsatt en utredning som bl.a. har i uppdrag att föreslå en skärpt straffrättslig reaktion mot dem som involverar unga i kriminalitet. Enligt vår uppfattning kan det därför ifrågasättas om det verkligen finns anledning att rikta ett tillkännagivande till regeringen. Då vi delar motionärernas uppfattning i frågan avstår vi emellertid från att reservera oss.

6. Knivlagen, punkt 39 (S, MP)

Fredrik Lundh Sammeli (S), Petter Löberg (S), Maria Strömkvist (S), Joakim Sandell (S), Carina Ödebrink (S) och Rasmus Ling (MP) anför:

Vi delar motionärernas uppfattning om att straffet för brott mot knivlagen bör höjas. Vi kan förvisso konstatera att en promemoria från Justitiedepartementet kommer med förslag om skärpta straff för brott mot knivlagen som i stor utsträckning överensstämmer med motionärernas förslag. Vi menar därför att det kan ifrågasättas om det är nödvändigt med ett tillkännagivande till regeringen. Eftersom vi delar motionärernas uppfattning i sak väljer vi dock att inte reservera oss.

7. Preskription av verkställighet av fängelsestraff, punkt 46 (S, MP)

Fredrik Lundh Sammeli (S), Petter Löberg (S), Maria Strömkvist (S), Joakim Sandell (S), Carina Ödebrink (S) och Rasmus Ling (MP) anför:

Som framgått pågår en översyn av de straffrättsliga bestämmelserna om preskription. I det uppdraget ingår att överväga och föreslå de förändringar som behövs i reglerna om påföljdspreskription för att säkerställa intresset av att påföljder verkställs. Vi menar därmed att det kan ifrågasättas om det nu är nödvändigt med ett tillkännagivande i frågan. Vi ställer oss dock bakom motionärernas uppfattning om att den nuvarande ordningen med påföljds-preskription inte är tillfredsställande och vi väljer därför att inte reservera oss.

8. Motioner som bereds förenklat, punkt 63 (M)

Johan Forssell (M), Ellen Juntti (M) och Emma Ahlström Köster (M) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. I fråga om våra förslag vidhåller vi de synpunkter som företrädare för vårt parti framfört i tidigare ställningstaganden och i aktuella kommittémotioner men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

9. Motioner som bereds förenklat, punkt 63 (SD)

Adam Marttinen (SD), Katja Nyberg (SD) och Bo Broman (SD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. I fråga om våra förslag vidhåller vi de synpunkter som företrädare för vårt parti framfört i tidigare ställningstaganden och i aktuella kommittémotioner men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

10. Motioner som bereds förenklat, punkt 63 (C)

Johan Hedin (C) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. I fråga om våra förslag vidhåller jag de synpunkter som företrädare för vårt parti framfört i tidigare ställningstaganden och i aktuella kommittémotioner men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

11. Motioner som bereds förenklat, punkt 63 (V)

Linda Westerlund Snecker (V) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. I fråga om våra förslag vidhåller jag de synpunkter som företrädare för vårt parti framfört i tidigare ställningstaganden och i aktuella kommittémotioner men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

12. Motioner som bereds förenklat, punkt 63 (KD)

Andreas Carlson (KD) och Ingemar Kihlström (KD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. I fråga om våra förslag vidhåller vi de synpunkter som företrädare för vårt parti framfört i tidigare ställningstaganden och i aktuella kommittémotioner men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

13. Motioner som bereds förenklat, punkt 63 (L)

Johan Pehrson (L) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. I fråga om våra förslag vidhåller jag de synpunkter som företrädare för vårt parti framfört i tidigare ställningstaganden och i aktuella kommittémotioner men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2020/21

2020/21:12 av Robert Stenkvist (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa straffen för att sälja, låna ut eller illegalt manipulera svenska pass och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:13 av Robert Stenkvist (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i brottsbalken införa straff för den som missbrukar samordningsnummer som är strängare än för urkundsförfalskning och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:55 av Mikael Strandman (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förtydliga i brottsbalken eller dess förarbeten att hatbrott mot svenskar som etnisk och kulturell grupp ska gälla på exakt lika villkor som övriga grupper som definieras i brottsbalken och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:68 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återkomma med ett förslag för en mer tillåtande lag för nödvärn och nödvärnsexcess och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:90 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till att utreda fler alternativa straff utanför anstalt för vuxna lagöverträdare och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:115 av Angelica Lundberg (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja straffet för brott mot griftefriden och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en ny brottsrubricering – grovt brott mot griftefriden – och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:167 av Maj Karlsson m.fl. (V):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hatbrott och förolämpning mot personer med funktionsnedsättning ska ingå i brottsbalkens bestämmelser om hets mot folkgrupp och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:169 av Karin Rågsjö m.fl. (V):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillverkning, försäljning och innehav av narkotika även i fortsättningen ska vara olagligt men att det bör avkriminaliseras att vara påverkad av narkotika, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:219 av Patrick Reslow (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa straffen för brott kopplade till gängrelaterad brottslighet enligt dansk förebild och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:287 av Linda Lindberg m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa straffen för smuggling av hundar så att de bättre står i relation till djurens lidande och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:299 av Tony Haddou m.fl. (V):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör införa ett liknande system som i Storbritannien med tillgångsbaserade böter och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:374 av Hans Eklind (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i trafikbrottslagen inkludera förbud mot s.k. eftersupning och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:387 av Christina Höj Larsen m.fl. (V):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska tillsätta en utredning av lagstiftningen om hets mot folkgrupp och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:395 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag som innebär att den dubbla

straffbarheten för köp av sexuella tjänster utomlands avskaffas och tillkännager detta för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda möjligheten att sexköpslagen ska omfatta även livesända köp av sexuella tjänster där konsumenten kan påverka innehållet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:602 av Josef Fransson (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa 30 kap. 4 § brottsbalken och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att revidera 26 kap. brottsbalken för att möjliggöra kortare fängelsestraff än 14 dagar och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:617 av Solveig Zander (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda avkriminalisering av för sent inlämnade årsredovisningar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över ett nytt system för förseningsavgifter i förhållande till omsättning och förseningens längd och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:636 av Alireza Akhondi (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om mängdrabatten vid upprepade brott och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:639 av Adam Marttinen m.fl. (SD):

31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om olaga hot mot polis och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:641 av Adam Marttinen m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ny straffrättsreform och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om val av påföljd och artbrottslighet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om val av påföljd och översyn av påföljder och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om mängdrabatt och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om försvårande omständigheter och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förmildrande omständigheter och tillkännager detta för regeringen.

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om billighetsskäl och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tredje gången gillt och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtalspreskription och absolut preskription och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om påföljdspreskription och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om riktiga livstidsstraff och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förvaringsdom och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökad nödvärnsrätt och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en civilkuragelag och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av straffskalorna för våldsbrott och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av straffskalorna för sexualbrott och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om köp av sexuell handling av barn och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om misshandel av gravida och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om övergrepp i rättsak och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om våld mot tjänsteman och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om deltagande i kriminell organisation och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kriminalisera flykt från polis och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kriminalisera olaga hindrande av rörelsefriheten och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kriminalisera jakt sabotage och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rattfylleri och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:644 av Adam Marttinen m.fl. (SD):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om knivlagen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:657 av Ebba Hermansson m.fl. (SD):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för sexualbrott, olaga förföljelse och grov kvinnofridskränkning och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klassa hämndporr som ett sexualbrott och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:658 av Ebba Hermansson m.fl. (SD):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skydd mot våld av sexuell karaktär för yrkesutövare i allmänhet och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ny försvarande omständighet vid brott av sexuell karaktär där offret drabbats inom ramen för sin yrkesutövning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slopa ordningen där påföljd och straff sänks om gärningsmannen sägs upp till följd av brottslighet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:666 av Eric Palmqvist m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om straffskärpningar för handel och befattning med stulet metallskrot och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:667 av Josef Fransson m.fl. (SD):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta ett samlat grepp om straffrätten och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:710 av Tobias Andersson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att företrädare för verksamheter som medvetet befattar sig med stöldgods bör beläggas med näringsförbud och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:719 av Tobias Andersson m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda avkriminalisering av för sent inlämnade årsredovisningar och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:722 av Runar Filper m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka straffsatserna för kriminell djurrättsaktivism och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en ny brottsrubricering för jaktsabotage och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en kommande utredning om deltagande i kriminella organisationer ska inkludera kriminell verksamhet som bedrivs av organiserade djurrättsaktivister och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över en straffskärpning specifikt för civil olydnad som drabbar djurägare och deras näringsgren och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:723 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en uppdatering av straffskalan för grovt djurplågeri och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:773 av Daniel Bäckström (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slopa mängdrabatten för brott och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett nytt system i stället för mängdrabatten och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:797 av Matheus Enholm m.fl. (SD):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beivra flaggskändning under vissa omständigheter och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:855 av Lena Rådström Baastad (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort kravet på dubbel straffbarhet för köp av sexuell tjänst utomlands och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:918 av Richard Jomshof (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa brottet grovt djurplågeri med enbart fängelse i straffskalan och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:953 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt utreda huruvida det finns brister i det straffrättsliga skyddet mot obehörigas intrång på lantbrukares gårdsplan och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:978 av Helena Antoni (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det straffbart att springa från polis och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:979 av Lars Hjälmered (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga ytterligare rättspolitiska åtgärder för att komma åt grov och organiserad brottslighet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta konkreta och snabba åtgärder för att bekämpa gängkriminaliteten och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1034 av Pia Steensland (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa tjänstemannastatus för viss sjukvårdspersonal och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att viss sjukvårdspersonal omfattas av brottet sabotage mot blåljusverksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1045 av Boriana Åberg (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att avskaffa böter som straffpåföljd för ringa stöld och stöld och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ersätta böter med annan påföljd vid uppenbar risk för att böter inte kommer att betalas och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1046 av Mikael Oscarsson (KD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör kriminalisera utförelse av stöldgods ur landet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1096 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att skärpa straffet för övergrepp i rättsak och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1097 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att skärpa minimistraffet och maxstraffet för våldtäkt och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1098 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att skärpa straffpåföljden för grova våldsbrott och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1110 av Ann-Sofie Lifvenhage och Ann-Sofie Alm (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över straffskalan i syfte att höja straffet för barnpornografibrott och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1219 av Jan Ericson och Lars Beckman (båda M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en översyn av lagreglerna om hets mot folkgrupp i brottsbalken och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1227 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att skärpa straffpåföljden vid försäljning av narkotika och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1364 av Lars Hjälmered (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga straffskärpningar och andra åtgärder för att komma åt organiserade bilstölder och bildelsstölder och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1366 av Lars Hjälmered (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om avskaffad mängdrabatt vid upprepade återfall i brottslighet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1410 av Anders Hansson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av reglerna i trafikbrottslagen (1951:649) om att framförande av bl.a. tyngre fordon under påverkan av droger omedelbart ska anses vara ett grovt brott och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1523 av Robert Hannah och Arman Teimouri (båda L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra omvandlingsterapi brottsligt och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1611 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD):

34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skydda den avlidnes integritet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1616 av Angelica Lundberg m.fl. (SD):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning om hur brott mot allemansrätten bättre kan bekämpas och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram konkreta åtgärder för att människor som begår brott genom illegal bosättning ska kunna lagföras och att straffvärdet ska höjas och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1617 av Angelica Lundberg m.fl. (SD):

29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagen om ocker så att den åter får önskad effekt på priser och avtal och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1622 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att belägga personer som deltar i, eller har samröre med, organiserad kriminalitet med näringsförbud och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1786 av Niklas Karlsson och Adnan Dibrani (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av knivlagen i syfte att skärpa straffen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1827 av Lotta Olsson (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att ta bort preskriptionstiden för sexualbrott mot barn och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att ta bort preskriptionstiden för alla typer av sexualbrott och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1905 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av lagstiftningen i syfte att få mer proportionella bötesbelopp och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1912 av Adnan Dibrani och Hans Hoff (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i lagstiftningen om trafikbrott stärka möjligheterna till bevisinsamling och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1947 av Boriana Åberg (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa straffet för brott mot sekretesslagen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1958 av Lotta Finstorp (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över lagstiftningen avseende flaggbränning och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1986 av Lotta Finstorp (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka tjänstehundars och tjänstehästars rättsstatus och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2074 av Mattias Ottosson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över mängdrabatten vid återkommande brottslighet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2086 av Elin Gustafsson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort kravet på dubbel straffbarhet för köp av sexuell tjänst utomlands och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2087 av Elin Gustafsson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över sexualbrottslagstiftningen gällande höjda straffsatser för sexköp i syfte att det alltid ska leda till frihetsberövande straff och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2214 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över straffskalan för dataintrång och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2224 av Maria Malmer Stenergard och Jessika Roswall (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjlighet till förvarstagande av särskilt farliga brottslingar och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2335 av Boriana Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en ny brottsrubricering, grovt brott mot tystnadsplikten, och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2344 av Boriana Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ändring av brottsrubriceringen vid bilbrand och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2347 av Boriana Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa dagsböter som straffpåföljd och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2353 av Boriana Åberg (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa straffet för militant djurrättsaktivism och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagstiftningen om olaga intrång och hemfridsbrott och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2354 av Boriana Åberg (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att avskaffa presumtionen mot fängelsestraff som påföljd och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra lagstiftningens perspektiv från gärningsmannens till brottsoffrens och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att initiera en genomgripande reform av straffrätten och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2363 av Lawen Redar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över möjligheten att införa ett straffrättsligt skydd för journalister och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2364 av Lawen Redar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att skärpa straffen för sexköp och kriminalisera sexköp utomlands och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2414 av Aylin Fazelian (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över hur lagstiftning kopplad till allvarlig psykisk misshandel kan förstärkas för att tydligare inkludera kontrollerande beteenden och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2484 av Betty Malmberg och Marlène Lund Kopparklint (båda M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera effekterna av lagen om olovlig identitetsanvändning och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2497 av Lawen Redar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att förstärka den straffrättsliga regleringen av de globala sociala nätverksplattformarna och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2527 av Ola Johansson och Helena Vilhelmsson (båda C):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn av straffskalorna för övergrepp mot barn och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2529 av Alireza Akhondi m.fl. (C):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning för att komma åt den illegala låneverksamheten och bekämpa den ekonomiska brottsligheten som följer med detta och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2536 av Johan Hedin och Anders Åkesson (båda C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för upprepade olovliga körningar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för upprepade rattonykterhet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2610 av Sofia Westergren och Camilla Waltersson Grönvall (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagstiftningen och straffsatserna i syfte att kunna stoppa djurrättsaktivister från att förstöra för lagliga djurägare och jägare och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2630 av John Weinerhall (M):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för att råda bot på gängkriminaliteten genom fördubblade straffvärden och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för att råda bot på gängkriminaliteten genom att förtidsfrigivning, straffrabatten för unga och mängdrabatten tas bort och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för att råda bot på gängkriminaliteten genom att tillåta straffrabatt för kriminella som medverkar till fällande dom mot andra gängkriminella och genom att tillåta polisen att använda sig av brottsprovokation och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2720 av Johanna Öfverbeck m.fl. (MP):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa straffen för den som rekryterar unga in i kriminalitet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:2744 av Ann-Sofie Alm (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att obetalda böter, i större utsträckning än i dag, ska omvandlas till andra straff och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2754 av Ann-Sofie Alm (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge all blåljuspersonal tjänstemannastatus och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att brandmän och räddningstjänstens personal ska tillskrivas tjänstemannastatus i 17 kap. 1 § brottsbalken och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2764 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP):

29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa straffen vid grovt djurplågeribrott så att de bättre speglar brottets allvarlighet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:2795 av Lotta Olsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att göra en översyn av lagstiftningen kring eftersupning och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2804 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för angrepp på jägare som bedriver eftersöksjakt på polisens uppdrag och skyddsjakt med stöd av myndighetsbeslut och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2805 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att straffet för rattfylleri och grovt rattfylleri bör skärpas och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett förbud mot eftersupning och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2874 av Boriana Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka rätten till nödvärn och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2881 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbud mot att skända nationalsymboler och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2895 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en skärpning av straffet för vårdslöshet med hemlig uppgift och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2917 av Ulrika Heie m.fl. (C):

35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagen om olaga intrång och hemfridsbrott, i syfte att öka tryggheten för djurhållande företagare, deras anställda och familjer, och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för skärpta straff för brott som begås i syfte att framkalla rädsla hos djurhållande företagare och anställda med anledning av deras yrkesval och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en förändring av straffmätningen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en skyndsam förändring av dagens mängdrabatt och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa straffen avsevärt för brott kopplade till kriminella uppgörelser och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning som ser över skärpta straff för narkotikabrott och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra och skärpa det straffrättsliga ansvaret för den som förmår en minderårig att begå brott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vålds- och fridskränkningar av ett närstående barn och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagregleringen av trakasserier på privat mark och tillkännager detta för regeringen.

39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för vissa sexualbrott och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa brottet grovt sexuellt ofredande och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa straffet för köp av sexuell handling av barn och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om brottsbenämningen barnpornografibrott och brottets placering i brottsbalken och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sexuellt utnyttjande av barn bör omfattas av bestämmelserna om slopad preskriptionstid och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att generellt se över preskriptionstiderna för sexualbrott och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpt straff och bortseende från asperationsprincipen för övergrepp i rättsak och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2958 av Johan Hedin m.fl. (C):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minimistraffet för grov fridskränkning/grov kvinnofridskränkning bör höjas från nio till tolv månaders fängelse och att maxstraffet bör höjas från sex till tio års fängelse och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kriminalisera kontrollerande beteende och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2985 av David Josefsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ges i uppdrag att se över möjligheten att införa bötestjänst som en möjlighet att avtjäna bötesbrott och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3133 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagstiftning och regelverk gällande hot och våld mot vård- och omsorgspersonal och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3184 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa straff för intrång i stallar och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3187 av Richard Jomshof (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ersättning på grund av frihetsberövande ska vägras i de fall misstanke om brott kvarstår och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att brottsoffer ska tilldömas ersättning då misstänkta frias på grund av formella fel, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:3248 av Robert Hannah m.fl. (L):

26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av den straffrättsliga regleringen av ocker och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3271 av Johan Pehrson m.fl. (L):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för att rekrytera barn och unga in i kriminalitet och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra övergrepp i rättsak mot barn till ett eget brott och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om straffskärpning för brott mot knivlagen och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för brott i kriminella nätverk och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för rån, grov misshandel och grov utpressning och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en kartläggning av omfattningen och skärpning av den straffrättsliga regleringen av illegala vägspärrar och liknande begränsningar av rörelsefriheten och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kriminalisering av förstadierna till fler brott och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3272 av Johan Pehrson m.fl. (L):

42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om höjt minimistraff för grovt våld mot tjänsteman och tillkännager detta för regeringen.

43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kriminalisering av försök till ringa stöld och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om höjt minimistraff för rån och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om höjt straff för överlåtelse av narkotika och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om påföljd för eget bruk av narkotika och tillkännager detta för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utnyttjande av olycka eller samhällskris som straffskärpningsgrund och tillkännager detta för regeringen.
51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i grunden reformera dagens system för straffmätning vid flerfaldig brottslighet och tillkännager detta för regeringen.
52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om straffmätningen vid återfall i brott och tillkännager detta för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om generell förlängda preskriptionstider och tillkännager detta för regeringen.
54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om påföljdssystemet för personer som begår brott under inflytande av psykisk störning samt utredning om eventuellt införande av förvaring som påföljd och tillkännager detta för regeringen.
56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om upprepat rattfylleri och olovlig körning och tillkännager detta för regeringen.
57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om eftersupning och tillkännager detta för regeringen.
59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om föraransvar vid ofredande och liknande brott då de begås från fordon och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3275 av Juno Blom m.fl. (L):

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om straffrättsligt skydd mot misshandel och annat våld mot barn och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3286 av Fredrik Christensson m.fl. (C):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa straffen för hot och våld riktat mot rektorer och lärare som agerar inom ramen för sitt nationella uppdrag, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:3294 av Johan Forssell m.fl. (M):

- 21.1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt helt slopa straffrabatten för unga 18–21 år samt ta bort dagens mängdrabatt och tillkännager detta för regeringen.

Förslaget behandlas i den del som avser straffrättsliga frågor

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpning av brott mot knivlagen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3296 av Johan Forssell m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör utreda frågan och återkomma till riksdagen utan dröjsmål med ett lagförslag om skärpta straff för våldtäkt av normalgraden och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en generell översyn av straffskalorna för sexualbrott i 6 kap. brottsbalken för att se över dessa i skärpande riktning och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen utan dröjsmål ska återkomma med en ny brottsrubricering i form av grovt sexuellt ofredande och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa straffet för olaga integritetsintrång, s.k. hämndporr, och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra brottsrubriceringen från barnpornografibrott till dokumenterade sexuella övergrepp mot barn och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att preskriptionstiderna för sexualbrott bör avskaffas helt och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning med uppdrag att göra en total översyn av bestämmelserna om preskription och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort preskriptionen på verkställighet av fängelsestraff och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3297 av Johan Forssell m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för grov kvinnofridskränkning och grov fridskränkning och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3298 av Johan Forssell m.fl. (M):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över nödvärnsrätten i syfte att stärka den och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om höjda straff för vållande till annans död och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3300 av Johan Forssell m.fl. (M):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upprätthålla respekten för polis och rättsväsen med ett starkt straffrättsligt skydd och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra våld mot tjänsteman till en egen brottsrubricering med straff om minst sex månaders fängelse och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa straffen för rattfylleri och olovlig körning och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3302 av Johan Forssell m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om dubbla straff för kriminella som begått gängrelaterad brottslighet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska vara straffbart att vara med i ett kriminellt gäng och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fler gängmedlemmar ska utvisas från Sverige – oavsett om de dömts för brott – och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera den lagstiftning som infördes 2014 om strafflindring vid medverkan till utredning av egen brottslighet och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kriminalisera brott mot lagen om brandfarliga och explosiva varor på försöks-, förberedelse- och stämplingsstadiet och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för personer som ertappas med sprängmedel på allmän plats och i kriminella miljöer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fler missbrukare ska kunna dömas till kontraktsvård och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3303 av Johan Forssell m.fl. (M):

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning gällande farlighetsbedömning efter avtjänat straff och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3305 av Johan Forssell m.fl. (M):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt ta bort dagens form av mängdrabatt och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en tydligare straffskärpningsregel vid återfall i brott och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska ta ställning till om det bör införas en möjlighet för åklagaren att återkomma med yrkande om en ny påföljd när utvisningen har beaktats i domen men utvisningsbeslutet inte har kunnat verkställas och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om strafflindring och villkorlig frigivning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om mängdrabatt och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om aspirationsprincipen och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om väsentligt skärpta straff för brott begångna av kriminella nätverk och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett förbud mot kriminell organisering och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för narkotikabrott och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning om ett generellt straffsanktionerat skydd mot kränkningar på nätet och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för sexualbrott och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om köp av sexuell handling av barn och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om barnpornografibrott och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om avskaffad preskriptionstid för mord och tillkännager detta för regeringen.

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rattfylleri och grovt rattfylleri och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om grov olovlig körning och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om grov trafikbrottslighet och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om eftersupning och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att byta namn på barnpornografibrottet till dokumenterade sexuella övergrepp på barn och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om försvårande omständigheter och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om försök till ringa stöld och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hindrande av rättvisa och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fridskränkning och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpt straff för mened och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om presumtion mot fängelse och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om attacker mot vitala samhällsfunktioner och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om brott begångna av djurrättsaktivister och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3322 av Kristina Axén Olin m.fl. (M):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för våld mot lärare och annan skolpersonal och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3350 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det krävs kraftfulla åtgärder för att stävja brott begångna av djurrättsaktivister och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3355 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för hot och våld riktat mot eftersöksjägare och jägare som bedriver skydds jakt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:3358 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett grovt djurplågeribrott för de allvarligaste typerna av djurplågeri och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om smittorisken för djuren vid intrång på bondgårdar av militanta djurrättsaktivister och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3365 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om dubbla straff och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska vara straffbart att vara med i ett kriminellt gäng och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fler gängmedlemmar ska utvisas från Sverige oavsett om de dömts för brott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa straff för den som hanterar sprängmedel, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa straff för narkotikaförsäljning och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om respekt för polis och rättsväsen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3366 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för grov kvinnofridskränkning och grov fridskränkning och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3386 av Markus Wiechel och Sara Gille (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tjänstedjur bör skyddas av en ny lag om djurplågeri mot tjänstedjur och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ny lag om grovt djurplågeri och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3395 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda införandet av en civilkuragelag och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3398 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av lagstiftningen gällande uppmaning till brott av förtroendevalda och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa straffen för hot mot förtroendevalda politiker genom att låta det klassas som demokratibrott och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3405 av Sofia Damm m.fl. (KD):

32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa brottet attack mot vital samhällsfunktion och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3427 av Johan Pehrson m.fl. (L):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om preskriptionstiderna för sexualbrott och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om avskaffade preskriptionstider för sexualbrott mot barn och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om grovt sexuellt ofredande och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kränkande fotografering och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utökning av brottskatalogen i bestämmelsen om olaga förföljelse och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en breddad definition av fridskränkingsbrottet och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att olaga förföljelse av flera personer i samma familj ska kunna räknas som ett samlat brott och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3447 av Pål Jonson m.fl. (M):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpt strafflagstiftning och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3460 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till en hårdare lagstiftning mot kränkande fotografering och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3496 av Andreas Carlson m.fl. (KD):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en s.k. civilkuragelag och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3497 av Andreas Carlson m.fl. (KD):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om avskaffade preskriptionstider och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en frivårdsreform och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3539 av Pål Jonson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av straffskalorna för rattfylleri, grovt rattfylleri och grov olovlig körning och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3544 av Fredrik Schulte (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa mängdrabatter vid bestämmandet av brottspåföljd när någon döms för flera brott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa presumptionen mot fängelse, dvs. att rätten ska fästa särskilt avseende vid omständigheter som talar för en lindrigare påföljd än fängelse, i 30 kap. brottsbalken och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3571 av Alexandra Anstrell (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör göras en översyn av lagstiftning och regelverk för att stävja huliganism vid stora evenemang och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3575 av Cecilia Widegren (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tillämpningen av straffskalan för vissa brott mot viss näringsverksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3603 av Runar Filper (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det som i USA och andra länder måste bli straffbart med föräldraalienation, Parental Alienation (PA), och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om egenmäktighet med barn och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om umgängessabotage och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3604 av Magdalena Schröder (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en genomgripande straffrättsreform med syfte att höja straffen och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
63. Motioner som bereds förenklad		
2020/21:68	Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD)	
2020/21:90	Linda Westerlund Snecker m.fl. (V)	2
2020/21:115	Angelica Lundberg (SD)	1 och 2
2020/21:169	Karin Rågsjö m.fl. (V)	9
2020/21:287	Linda Lindberg m.fl. (SD)	2
2020/21:299	Tony Haddou m.fl. (V)	6
2020/21:617	Solveig Zander (C)	1 och 2
2020/21:641	Adam Marttinen m.fl. (SD)	5, 19–21, 24, 29, 34 och 40
2020/21:657	Ebba Hermansson m.fl. (SD)	10
2020/21:658	Ebba Hermansson m.fl. (SD)	9–11
2020/21:719	Tobias Andersson m.fl. (SD)	
2020/21:722	Runar Filper m.fl. (SD)	2
2020/21:723	Yasmine Eriksson m.fl. (SD)	13
2020/21:797	Matheus Enholm m.fl. (SD)	15
2020/21:918	Richard Jomshof (SD)	1
2020/21:953	Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M)	
2020/21:978	Helena Antoni (M)	
2020/21:1045	Boriana Åberg (M)	1 och 2
2020/21:1098	Edward Riedl (M)	
2020/21:1110	Ann-Sofie Lifvenhage och Ann-Sofie Alm (båda M)	
2020/21:1523	Robert Hannah och Arman Teimouri (båda L)	1
2020/21:1611	Mikael Eskilandersson m.fl. (SD)	34
2020/21:1617	Angelica Lundberg m.fl. (SD)	29
2020/21:1905	Markus Wiechel (SD)	
2020/21:1958	Lotta Finstorp (M)	
2020/21:1986	Lotta Finstorp (M)	
2020/21:2214	Jimmy Ståhl m.fl. (SD)	2
2020/21:2335	Boriana Åberg (M)	

2020/21:2344	Boriana Åberg (M)	
2020/21:2347	Boriana Åberg (M)	
2020/21:2353	Boriana Åberg (M)	1 och 2
2020/21:2484	Betty Malmberg och Marléne Lund1 Kopparklint (båda M)	
2020/21:2527	Ola Johansson och Helena Vilhelmsson (båda4 C)	
2020/21:2610	Sofia Westergren och Camilla Waltersson Grönvall (båda M)	
2020/21:2744	Ann-Sofie Alm (M)	
2020/21:2764	Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP)	29
2020/21:2874	Boriana Åberg (M)	
2020/21:2881	Markus Wiechel och Alexander Christiansson3 (båda SD)	
2020/21:2895	Markus Wiechel (SD)	
2020/21:2917	Ulrika Heie m.fl. (C)	35 och 36
2020/21:2957	Johan Hedin m.fl. (C)	37 och 42
2020/21:2985	David Josefsson (M)	
2020/21:3184	Helena Lindahl och Peter Helander (båda C)	3
2020/21:3187	Richard Jomshof (SD)	1 och 2
2020/21:3248	Robert Hannah m.fl. (L)	26
2020/21:3271	Johan Pehrson m.fl. (L)	43
2020/21:3272	Johan Pehrson m.fl. (L)	43 och 47
2020/21:3286	Fredrik Christensson m.fl. (C)	5
2020/21:3296	Johan Forssell m.fl. (M)	6 och 7
2020/21:3298	Johan Forssell m.fl. (M)	14 och 15
2020/21:3302	Johan Forssell m.fl. (M)	29
2020/21:3311	Andreas Carlson m.fl. (KD)	13, 18, 30, 33 och 34
2020/21:3322	Kristina Axén Olin m.fl. (M)	11
2020/21:3350	Jessica Rosencrantz m.fl. (M)	16
2020/21:3358	Jessica Rosencrantz m.fl. (M)	3 och 18
2020/21:3386	Markus Wiechel och Sara Gille (båda SD)	1 och 2
2020/21:3395	Markus Wiechel m.fl. (SD)	1
2020/21:3398	Markus Wiechel m.fl. (SD)	1 och 2
2020/21:3427	Johan Pehrson m.fl. (L)	8 och 10
2020/21:3496	Andreas Carlson m.fl. (KD)	14

2020/21:3571	Alexandra Anstrell (M)	
2020/21:3575	Cecilia Widegren (M)	1
2020/21:3603	Runar Filper (SD)	5